

Uvodnik

Igor Gregori

Dan pozabe!

Slovenska narodna skupnost se v začetku februarja kot vsako leto znajde v primežu ohole italijanske nacionalistične retorike. Italijanski parlament je 10. februar razglasil za Dan spomina na fojbe in eksodus: v tem času se zato vrstijo apeli, naj bi nekdane zlo, ki ga je Titova vojska prizadejala Italijanom na vzhodnih ozemljih, ne pozabili: na to spominja tudi reklama, za katero je italijanska vlada naročila, naj jo v tem obdobju vrtijo državne televizijske postaje.

Letos je bil za našo narodno skupnost Dan spomina še bolj grenak kot sicer, ker vlada še vedno odklanja manjšini manjkajoči znesek finančnega prispevka, kar postavlja pod vprašaj nadaljnje delovanje naših organizacij. Slovenska manjšina v Italiji je nezaupljiva do usode, ki je zgodovinsko kolo zavrtela tako silno, da so nas 'pravičniki' odgnali s položaja, ki nam ga je zagotovilo naše prizadevanje v boju proti nacifašizmu, in na naše mesto postavili zakrinkano resnico, po kateri naj bi nas povojno obračunavanje v hipu postavilo na napačno stran. Postali smo namreč gledalci komedije, kakršna sodi v najzlahtnejšo italijansko tradicijo: poleg škode smo torej deležni še norčije, še zlasti, če vzamemo v poštev intervju, ki ga je tržaški dnevnik Il Piccolo imel z lanske Nobelovo nagradjenko za literaturo glede vprašanja fojb. V njem je pisateljica Herta Müller, pripadnica sudetske manjšine v Romuniji, ki se je zaradi pritiska Cheaurescujevega režima izselila v Nemčijo, obsodila nasilje, ki ga totalitarizmi izvajajo nad manjšinami... Pisateljica je namreč govorila pošteno in nepristransko (tudi zato, ker je v intervjuju na dveh mestih poudarila, da te teme ne pozna podrobno in da sta Slovenija in Hrvaška po osamosvojitvi prav tako obsodili nekdanji režim), njene besede pa so v kontekstu, ki ga je pripomogel ustvariti državni in krajevni tisk, omilile odgovornost, ki jo je fašizem imel pri posledični partizanski reakciji, in spekter presoje je tako zajel le bolečino ene strani. To je zgolj primer medijskega zavajanja.

Italija časti Dan spomina na fojbe in eksodus, ki ga je parlament z večino izglasoval leta 2004, le nekaj dni po Dnevu spomina na holokavst. Časovna bližina med dvema datumoma je kakor nalašč izbrana zato, da bi se čustveni naboj za žrtve nacizma - ali bolje, nacifašizma - ne razblinil in se tako v isti sapi idealno navezal na tragedijo, ki jo je bilo italijansko prebivalstvo vzhodnih ozemelj deležno med drugo svetovno vojno in po njej: naša domicilna država vključuje tako smrt lastnih državljanov v tragedijo holokavsta, ki jo je sama prispevala zanetiti. V prejšnji številki našega tednika smo poročali o zanimivi pobudi, ki jo je Slovensko stalno gledališče izpeljalo na povabilo odbornišтва za mir tržaške pokrajine: gre za gledališko predstavo, ki temelji na dokumentu mešane italijansko - slovenske zgodovinske komisije in ki je zaradi golega navajanja preteklih medetničnih odnosov na tem področju bila v Italiji deležna bojkota. Dokument, ki je sad temeljitega dela zgodovinarjev obeh narodnosti, je namreč trn v peti tistim, ki so svojčas zahtevali vpeljavo Dneva spomina na fojbe in eksodus. Predstava je namenjena mladim dijakom tržaških italijanskih in slovenskih višjih šol: ciljna publika odrske postavitve je namreč generacija najstnikov, ki bo retoriko Dneva spomina morda v prihodnje presojala z drugačnega zornega kota kot doslej. Čas nam bo povedal, ali bo v najbolj čvrstem jedru vplivne nacionalistične politike, kakršen je v Trstu, vzklilo seme upanja za resnejši in bolj pošten odnos do preteklega trpljenja.

"Križemsvet gredo stopinje, križemsvet gazi po snegu..."

...Ena izmed njih je moja, nanjo pada, pada sneg."

(Kajetan Kovič, Bela pravljica)

Foto IG

Nagovor nadškofa Stresa novinarjem ob prazniku sv. Frančiška Saleškega

"Vaše delovanje je neprecenljivo!"

Minuli teden je bilo v Ljubljani vsakoletno srečanje katoliških časnikarjev, ki ga ob godu zavetnika časnikarjev in delavcev v sredstvih javnega obveščanja sv. Frančiška Saleškega vsako leto prireja ljubljanski nadškof in metropolit.

Tokratno srečanje je bilo prirejeno dokaj pozno, saj je "imel okrog godu sv. Frančiška ljubljanski nadškof precej dela", kot se je šaljivo izrazil dr. Janez Gril, ko je po sveti maši, ki jo je daroval novi ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres, predstavljal škofa številnim prisotnim. Kljub pravi snežni ujmi se nas je zbralo v kapeli Teološke fakultete precej, še več pa nas je bilo v galerijskih prostorih katoliškega tednika Družina, ko smo poslušali odmevno predavanje našega koroškega kolege Hanzija Tomažiča. Pri sv. maši je ljubljanski nadškof dr. Anton Stres imel tale nagovor:

Draga sestre in dragi bratje, ki delujete v katoliških javnih glasilih, dragi prijatelji.

Že nekaj let je praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika novinarjev, priložnost za srečanje vseh, ki s krščanskim navdihom sodelujete pri velikem družbenem dogajanju, ki mu v sodobnem svetu ni para glede na moč in vpliv, pri družbenem obveščanju.

Zame je to najprej priložnost, da Vašemu delu dam prepotrebno priznanje in izrečem zahvalo za vaše delo. Da bi to priznanje in zahvala izvenela tako, kakor je treba, in bi presegla okvir običajne konvencionalnosti, bi rad poudaril tri stvari.

Prvič, pomena družbenega obveščanja, posredovanja informacij in idej, vrednot in ocen, ni mogoče preceniti. Vaše delovanje je torej neprecenljivo. Dejstvo, da na tem področju prihaja tudi do

velikih zlorab in manipulacij, v ničemer ne zmanjšuje pomena sodobnih javnih glasil, ampak nam samo nalaga dolžnost, da se v ta svet vključimo s polno odgovornostjo in svojimi lastnimi merili resnice, vrednot in spodobnosti. Abusus non tolit usum,

zaradi zlorabe ne smemo opustiti dobre in poštene rabe, ampak ravno nasprotno, to dobro rabo moramo še okrepiti. Sicer pa, drugič, vse prepotrebno nad stanjem v sodobnih javnih glasilih tarnamo in s tem ustvarjamo napačen vtis, kakor da je to področje nepopravljivo in nekako nujno področje zlorab. Z javnimi glasili se dogaja nekaj podobnega, kakor s politiko, ki jo nekateri že vnaprej za-

vračajo in imajo za nepopravljivo slabo početje. Res je, da je med politiki in vladarji bolj malo svetnikov. Skušnjave so pač prehude in vse preveč jih je, ki jim podležejo. Kljub vsemu temu pa je politika po svoji temeljni naravi nekaj dobrega in nepogrešljivega: je izvajanje odgovornosti za skupno dobro, služba pravičnosti in razumu, da v družbi ne prevlada nasilje in zakon džungle. Vse zlorabe skupaj ne morejo zmanjšati tega bistvenega pozitivnega pomena. Podobno velja za sredstva javnega obveščanja, za javna glasila in celotno področje družbene komunikacije. Kakor je človek po svoji naravi družbeno, državotvorno in torej politično bitje, zoon politikon bi rekel stari Aristotel,

in tega ne more izpodbiti nobena liberalistična in individualistična ideologija, je človek tudi bitje komunikacije in izmenjave, ki ima svoj temelj v sami Sveti Trojici in zaradi tega tudi drži, da človeku ni dobro samemu biti. Ne samo, da mu ni dobro, ampak mu je celo nemoogoče. Od tod naprej je samo vprašanje, kakšne razsežnosti dobiva ta komunikacija, in še bolj, kaj iz nje naredimo, za kakšne cilje jo uporabljamo. Kakor je politična oblast sredstvo in ne cilj, kakor je tudi naša svoboda sredstvo in cilj, tako so tudi javna glasila in samo posredovanje novic in misli ter izražanje nazorov samo sredstvo. Mogočno sredstvo, ampak vendar samo sredstvo in nikakor ni cilj. Kakor nismo svobodni zaradi svobode same, ampak zato, da se lahko svobodno, se pravi moralno in osebno odločamo za dobro in s tem sami postajamo dobri ljudje, kakor je politična oblast sredstvo za uveljavljanje skupnega dobrega v družbi, je tudi družbena komunikacija samo sredstvo.

/ stran 12

Foto JMP

VABIMO VAS NA SLOVESNO
ODKRITJE PLOŠČE

Primožu Trubarju

SOBOTA, 20.2.2010
OB 11. URI
TRG CAVOUR 11
GORICA

Konzulta za vprašanja mestne
etnične manjšine Občine Gorica,
Slovenska kulturno gospodarska zveza,
Svet slovenskih organizacij,
Zveza slovenskih kulturnih društev,
Zveza slovenske katoliške prosvete,
Kulturni center Lojze Bratuž
in Kulturni dom Gorica

Pod pokroviteljstvom
Občine Gorica, Pokrajine Gorica
in Dežele Furlanije-Juljske krajine

LJUBLJANA Simpozij

Govor predsednika Sveta slovenskih organizacij

V Ljubljani je potekal 9. februarja letos celodnevni simpozij o sodelovanju med gospodarskimi dejavniki slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah ter med organizacijami narodne skupnosti in Republiko Slovenijo. Zborovanje sta organizacijsko pripravila Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Slovensko deželno gospodarsko združenje. Na njem sta bila prisotna oba zainteresirana ministra, to je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš ter minister za lokalno samoupravo in regionalni razvoj dr. Henrik Gjerkeš. Vabilu se je odzvalo veliko zamejskih in drugih gospodarskih dejavnikov. Bila sta prisotna tudi oba predsednika naših krovnih organizacij: Drago Štoka za SSO in Rudi Pavšič za SKGZ.

Uvodni nagovor, ki ga je imel predsednik SSO, je bil pomemben in časa, ki ga preživljamo, zelo primeren, zato ga tudi v celoti objavljamo. V čast mi je, da spregovorim v uvodnem delu v imenu Sveta slovenskih organizacij, ene od obeh krovnih organizacij v deželi FJK, ki se je z velikim elanom in prepričanjem zavzela za ustanovitev Gospodarskega foruma v navezi s SDGZ, in to v korist gospodarske problematike naše narodne skupnosti v Italiji. Živimo v času recesije in moramo zato čim bolj temeljito in skupaj analizirati in temu primerno učinkovito reagirati na vse probleme, ki jih pred nas postavlja trenutno gospodarsko stanje. Slovenci v Italiji smo danes v veliki nevarnosti, da nas naša država, to je Italija, ohromi v našem delovanju prav s krčenjem finančnih prispevkov, namenjenih naši narodni skupnosti. To bi za nas vse bil zelo hud udarec. Zahvaljujem se slovenski matični državi, predsedniku vlade Borutu Pahorju, ministru za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. mag. Boštjanu Žekšu za vse ko-

rake, ki so jih doslej naredili v bran naših pravic in pričakovanih želja.

Slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah imamo poleg nacionalne in kulturne razsežnosti tudi izredno pomembno gospodarsko dimenzijo. Manjšinsko gospodarstvo v Italiji je razvejeno in obsega vrsto ekonomskih dejavnosti, ki zaobjema kmete, obrtnike, samostojne podjetnike, kapitalske družbe, banke in druge ekonomske institucije. Tudi naše gospodarstvo je bilo deležno velikega preobrata, ki ga je prinesla globalizacija. Spremenil se je ekonomski scenarij in vsi smo danes vključeni v globalizirano kompetitico na svetovnem trgu. To se pozna

mišljati o enotnem slovenskem gospodarskem prostoru, ki presega strogo državne razsežnosti. Globalizacijske dinamike kot tudi sama Evropska unija nas usmerjajo v nove logike meddržavnih odnosov in nam narekujejo prenovljene vzorce mednarodnega ekonomskega sodelovanja.

Gospodarske organizacije slovenskih narodnih skupnosti izven matične domovine so vključene v gospodarske sisteme sosednjih držav, obvladajo jezikovne kodekse in poznajo v podrobnosti kontekste, v katerih živijo in delujejo. Zato so lahko izredno pomembni in učinkoviti ključ za implementacijo gospodarskih izmenjav z matično domovino. Postanejo lahko pomembni dejavniki pri širjenju slovenskega gospodarskega vpliva in istočasno krepijo vlogo naših narodnih skupnosti.

Ta izhodišča lahko uresničimo le z enotno strategijo, ki temelji na pretoku informacij in na sodelovanju med Slovenijo in našimi skupnostmi. Ustvariti moramo učinkovite vezi z gospodarskimi institucijami Republike Slovenije na vseh nivojih: od državnih struktur, do javnih in

Foto JMP

tako pri podjetniku kot tudi pri manjšem obrtniku in celo pri kmetu. Poseben mejnik pa predstavlja za naš prostor padec meje. Meja, kot smo jo poznali pred Schengenom, je ustvarila vrsto fizičnih in miselnih pregrad, ki nas še vedno pogojujejo. Če so fizične pregrade relativno enostavno premostljive, so miselne veliko bolj zakoreninjene v naši podzavesti. Treba jih bo prerasti in začeti razmišljati s prenovljenimi miselnimi vzorci: če na kulturnem področju govorimo danes o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, bomo morali tudi v gospodarstvu začeti raz-

zasebnih združenj. Posebej mislim na Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in na Službo vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR), ki so resorsko najbolj vključeni v zgoraj omenjene teme. Vloga povezovalca in režiserja teh stikov pa gre nedvomno Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je že danes naš osrednji referent.

V tem kontekstu pa velja še posebej omeniti Evropske projekte čezmejnega sodelovanja, ki imajo zelo pomembno vlogo. Predstavljajo namreč edinstveno priložnost, da pridobimo dodatna finančna sredstva za razvoj zgoraj omenjenih strategij, ki jih tako vključimo v okvir evropske politike čezmejnega sodelovanja. Lahko pa se z mislijo spustimo še korak naprej: če bi bili sposobni osvojiti v tem kontekstu enega izmed pojmov modernega gospodarstva - če bi nam uspelo ustvariti čezmejno mrežo podjetij -, bi to bil lahko zares izjemen dosežek in zgleden primer dobre prakse.

Za zaključek dovolite mi še posebno zahvalo Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pobudnik tega pomembnega in dobrodokega srečanja. Spoštovani! Naša narodna skupnost želi biti pozitiven in stimulativen dejavnik, ki bo aktivno sodeloval v slovenskem gospodarskem sistemu, vključiti se želimo v razvojno strategijo Slovenije in pripomoči k uresničitvi temeljnih nacionalnih interesov naše matične domovine.

Ob odprtju podjetja SEAWAY v Trzinu

Lekcija slovenske evropske odprtosti

Minulega 5. februarja je bilo v industrijski coni Lisert v Trzinu uradno odprtje navtičnega podjetja SEAWAY bratov Jakopin iz Zgoš pri Bledu na Gorenjskem, to se pravi nove ladjedelnice za izdelovanje velikih sodobnih jadrnic ob uporabi visoke tehnologije in industrijskega oblikovanja, kakršnih je malo v Evropi, in je danes največje razvojno navtično podjetje na svetu. To so glavne značilnosti navedenega podjetja, ki želi hkrati postati mednarodni center za izobraževanje in izmenjavo znanj s področja navtike in to tudi v sodelovanju z univerzami. Hkrati gre tudi za največjo slovensko gospodarsko naložbo v Italiji, vredno nekaj milijard evrov. Za postavitev obrata v Trzinu sta se lastnika odločila iz več razlogov, ker je namreč v bližini sodobnih prometnih zvez in jima je občina Trzin šla na roko v vsakem pogledu, od dodelitve obširne

slovensko podjetje s tem korakom dalo tudi lekcijo o resnični evropski odprtosti in pripravljenosti na čim širše sodelovanje, o katerem pri nas bolj govorijo kot dejansko uresničujejo.

Toliko o samem podjetju SEAWAY, ki že sedaj po nekaj mesecih od začetka obratovanja zaposluje okrog 70 visoko specializiranih sodelavcev in bo po načrtih v prihodnosti zaposlovalo tudi do 200 delovnih enot s celotnega območja, vključno iz krogov našega zamejstva. Presenetljiv je tudi podatek, da je v letu in pol na obse-

na območju Trsta, ki skrbi samo "zase" in se ne povezuje z gospodarskimi in drugimi dejavniki izven svojega ožjega območja. Potem se pritožuje, da ga vladne in deželne oblasti ne podpirajo dovolj in da se zato čuti prepuščen sam sebi. Silno ga moti konkurenca slovenskih podjetij, od trgovskih nakupovalnih središč, nižje cene bencina in drugih goriv in nižje obdavčitve podjetij do obrtniških storitev, da ne govorimo o raznih igralnicah.

Italijanska stran na vse načine vsiljuje postavitev vsaj enega od treh načrtovanih uplinjevalnikov in pri tem Sloveniji izpodbija pravico, da se brani pred škodljivimi vplivi takšnih objektov v celotnem Tržaškem zalivu. V zadnjem trenutku ji ne gre več v račun dogovorjena trasa petega koridorja proti Divači, češ da privilegira povezavo kopskega pristanišča, in se začne ogrevati za usposobitev prometnega hodnika prek Kanalske doline proti Avstriji in Bavarski, kar pomeni oviranje takšne povezave s Slovenijo.

V tem širšem sklopu ne moremo mimo najnovejše pobude o skupnem upravljanju pristanišč Trsta in Trzinu na očitno škodo vseh drugih pristanišč severnega Jadrana, ki

bi morala med seboj sodelovati, če želijo uspešno tekmovali s pristanišči severne Evrope. Veliki bančni sklop UNICREDIT za uresničitev omenjene povezave med Trstom in Trzinom ponuja poldrugo milijardo evrov (prav gotovo ne zastoni). Eni to pobudo pozdravljajo (med temi je tudi tržaški župan), medtem ko je predsednik tržaške pristaniške ustanove precej zadržan. Znani poslanec nekdanjega Nacionalnega zveznikstva Menia omenjeno povezavo pozdravlja in že vnaprej zavrača vsakršno zavezništvo s Slovenijo. Skratka, gre za politiko zapiranja, prav nasprotno od odprtosti in sodelovanja, ki sta ju konkretno uresničila brata Jakopin z novim navtičnim obratom v sosednjem Trzinu.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Ljubka Šorli nas ljubeče nagovarja

Te dni mineva sto let, ko se je rodila Ljubka Šorli, in skoraj sedemnajst, kar nas je zapustila. In ob takšni priložnosti njeno življenje, njene pesmi in z njimi enkratno pričevanje se posebej močno v nas zaživijo. Zaživijo z vso tisto toplino, ki se v nas preliva iz njene blage osebnosti. Težko je z besedami izraziti lepoto te globoke človečnosti, ki se je trajno zapisala v naše življenje in v njem živi kot del naše duše, se pravi duše celotne narodne skupnosti. Nobenega dvoma ni, da je Ljubka Šorli ena od temeljnih podob našega samozavedanja, naše usode in načina, kako gledamo na svet in odgovarjamo na njegove gotovo ne vedno lahke preizkušnje. Zato bi bilo odveč obupati njeno pot od pričetka do konca, njeno svetlo in verujoče prepričanje ter strašne, vsekakor prestrašne dogodke, ki s svojo krutostjo v večini primerov nalomijo in zlomijo prizadeto osebo ter jo potisnejo v boleče hiranje brez upa odrešitve. In tukaj smo že pri predragoceni zaslugi naše pesnice, zaslugi, ki je v tem, da lahko s svojim odgovorom na smrtno udarce vlije poguma vsem nam, kadar nas prizadenejo hude stvari in se znajdemo v temi obupa in trpljenja. Ljubka Šorli nas namreč zares spodbuja, nam vlije poguma in nam zatrjuje, da obstaja rešitev tudi tedaj, kadar so udarci smrtonosni in ni videti izhoda, ni videti niti enega samega žarka svetlobe. Izhod v takšnih stiskah je prav svetloba, nemara prej neznan, vendar vsezajemajoča, tako močno žareča, da more osvetliti mrak

smrtne groze, ki sicer poruši vsakogar, ki se v tem mraku znajde. In eden od prečudovitih odgovorov na skrajne tegobe, ki nam ga je pesnica podarila kot svojo zlahtno zapuščino, je vezan prav na mučeniško smrt moža Lojzeta Bratuža, Lojzeta Bratuža, ki ga je s svojimi pesmimi ohranila ter z njim prepoznala prečudovito modrost srca: sprejeti krivico in ne zahtevati povračila. Ne iskati maščevanja za tiste, ki so krivi. Sprejeti krivico do opustitve vsakršne zamere, odmakniti se od tega zlovesčega vračanja udarcev, zaradi katerega se kot posamezniki in kot narodi ne moremo rešiti bremena preteklosti in zaradi katerega povzročamo enako zlo, ki smo ga bili sami deležni, tako da se obračunavanje nikoli ne konča in ne more končati. In kadar kdo od nas krivice noče krivcu vrniti, tako nas nagovarja Ljubka Šorli, tedaj ne samo, da je zlo presekano, tedaj v osebi, ki se je odrekla sovraštvu in se odločila za dobro, zaživi enkratna svetloba, tedaj je ta oseba s to božjo svetlobo poplačana in njena rana krivice zaceljena. Božja svetloba - dosegljiva seveda vsem, a tako malokrat dosežena - v zahvalo pač vlije moč tistemu, ki se zanjo, se pravi za dobro, odloči. In tako je božja svetloba zažarela v Ljubki Šorli, svetloba, ki nikdar ne premine in bo vedno za vse nas sijala.

Janez Povše

Na dnu...

KAJ NAM POMAGA
ZAŠČITNI ZAKON BREZ
FINANČNIH PRISPEVKOV?DA LAHKO NAPIŠETE
PROTESTNO PISMO
KAR V SLOVENŠČINI!

Pogovor s psihoterapevtom Bogdanom Žoržem

Zasvojenost z računalnikom

Psihoterapevta Bogdana Žorža smo vprašali za mnenje glede zasvojenosti z računalnikom.

Gospod Žorž, v čem se pravzaprav vidi odvisnost od računalnika? Kdo so mlado-

stniki, ki so zasvojeni z računalnikom? Vedno več staršev je zaskrbljenih za svoje otroke, ker so ti preveč časa pri računalniku.

Najprej o samem pojmu: jaz veliko raje uporabljam pojem "zasvojenost" kot odvisnost. Odvisnost je nekaj normalnega. Človek je odvisno bitje, odvisen od kisika v vdihanem zraku, od vode, od hrane..., to je normalna odvisnost. O zasvojenosti govorimo, kadar ta "odvisnost" presega okvire normalnega, potrebnega in koristnega in postane moteča, za posameznika in/ali okolje. Tudi pri računalniku je tako! Danes je računalnik postal nepogrešljivo orodje, mnogi ljudje so pri opravljanju svojega poklicnega dela življenjsko odvisni od njega, da ne omenjam računalnikov v zdravstvu, od katerih je mnogokrat dobesedno odvisno življenje mnogih bolnikov. O zasvojenosti z računalnikom pa govorimo takrat, ko je ta odvisnost nenormalna, nepotrebna in začne motiti človekovo delovanje na drugih področjih. Tudi pri otroku je tako. O zasvojenosti z računalnikom začnemo govoriti takrat, ko otrok preveč časa preždi pred računalnikom, ko začne zaradi tega zanemarjati druga področja svojega delovanja, svoje interese, učenje, prijatelje... Poleg tega že pri začetkih zasvojenosti z računalnikom opažamo nekatere razpoloženske spremembe: otrok postaja vedno bolj razdražljiv, odrezan, nezbran, ni pripravljen na pogovor, pozablja na svoje dolžnosti... No, takšno zasvojenost pravzaprav srečamo kjerkoli in ni nekih posebnih pravil, po katerih bi lahko rekli: to je skupina potencialnih zasvojenec z računalnikom. Skupno je pravzaprav le to, da na neki način odlove starševski nadzor nad uporabo računalnika!

Vedno več raziskav, ki prihajajo predvsem iz ZDA, opozarja na škodljivost uporabe računalnika in interneta. Po zadnjih raziskavah celo v šoli računalnik jemlje preveč časa drugim projektom in aktivnostim, ki bi boljše vzgajali mladostnike. Kaj mislite o tem? Ali se strinjate z uporabo računalnika tudi v nižjih razredih osnovne šole? Ali ni tudi to vpeljavanje v odvisnost?

Raziskave, ki kažejo na vedno večjo razširjenost zasvojenosti z računalnikom, zame niso presenečenje, so le potrditev tega, kar psihoterapevti opažamo v praksi. Glede rabe računalnika v šoli imam svoje mnenje. Na računalnik gledam kot na orodje, novo, pomembno in koristno. Seveda pa je to orodje prišlo znenada, zelo na hitro je "osvojilo svet". Šola, šolski sistem pravzaprav na rabo tega orodja ni pripravljen. Do sedaj je vključevanje računalnika v šolo sledilo predvsem logiki opismenjanja – otroka naučiti delati z računalnikom. Ta naloga je si-

cer koristna, a postaja vse bolj nepotrebna, saj večina otrok že vstopa v šolo računalniško opismenjena. Pred šolo je druga naloga, zame veliko pomembnejša od prve. Jaz ji pravim kar vzgojna naloga, vzgoja otroka za življenje z računalnikom. Mislim, da se šolski sistem te naloge še premalo zaveda in da temu vprašanju namenimo premalo energije, pozornosti – in namenimo tudi premalo časa v šoli! Glede rabe računalnika zelo zgodaj, v nižjih razredih šole, imam tudi svoje mnenje, ki se morda razlikuje od mnenj zaskrbljenih staršev in vzgojiteljev. Dejal sem že, da je računalnik orodje. In dejal sem, da je ključna naloga v zvezi z rabo računalnika vzgojne narave. Za vzgojo pa vemo – prezgodaj ni nikoli, prepozno pa zelo hitro! Torej: čim prej začnemo to vzgojo, tem bolje! Naši stari starši so to vedeli. Otrokom so pri nas na kmetih naredili majhna orodja: motiko, grablje, koso... Ne zato, da bi otroke izkoriščali za kmečko delo, ampak zato, da bi se zgodaj naučili uporabljati ta orodja. Seveda so bile vse to za otroke igrice, otrok je prve izkušnje s temi orodji dobival v obliki igre. Tudi z računalnikom je tako: prve izkušnje z računalnikom dobiva otrok v obliki igre. Zato so tudi določene računalniške igrice in igrice v predšolski dobi koristne, le da bi se ob uvajanju teh igrac moral bolj zavedati vzgojnega smisla in namena ter bolj jasno izbirati med vsem mogočim, kar je na trgu. Žal je na trgu predvsem veliko slabega, škodljivega, nevezgojnega, takega, kar sledi le cilju proizvajalcev po zaslužku. Toda veliko je tudi dobrih računalniških igrac in igr. Žal o tem premalo govorimo, premalo opozarjamo starše na to!

Ali je res, da se starši in sploh družba premalo zavedajo škodljivosti rabe računalnika med otroki?

Vse tako kaže! Morda zato, ker tisti, ki opozarjajo na škodljive vplive, prepogosto nastopajo preveč posplošno, obsojajo računalnik, čeprav je ta sam na sebi koristno orodje!

Raziskave govorijo o večjem in bolj škodljivem vplivu nasilnih računalniških igrac kot pa drugih množičnih občil, kot je npr. televizija.

Tudi tu gre za ugotovitve raziskav, ki le potrjujejo tisto, na kar praktiki predolgo opozarjajo. Pa ne gre le za igre z nasilno vsebino, tudi za drugačne igre (denimo igre, ki imajo elemente iger na srečo in nekako prispevajo k oblikovanju "hazarderske osebnosti"...). Je pač bistvena razlika med računalniškimi igrami in gledanjem TV, poslušanjem glasbe... Pri računalniških igrah je otrok aktiven. Pri tako imenovanih interaktivnih internetnih igrah ima občutek, da aktivno tekmuje z drugimi, da je vključen v neko socialno mrežo, da je ustvarjalen... V resnici teh pozitivnih vplivov ne gre povsem zanikati, vendar pa vključujejo veliko nevarnost, ki ji pravimo "umikanje v neresnični, virtualni svet".

Otroka te igre vse bolj in bolj odtušajo od resničnosti, vse bolj se seli v svet svojih iger. Tam se počuti močan, ustvarjalen – v resničnem svetu pa se vse manj in manj znajde, vedno bolj je ranljiv, vedno težje se vključuje vanj... V tem navideznem, virtualnem svetu računalniških iger je tako enostavno: če ti kaj ni všeč, pritisneš na tipko... V resničnem svetu nimamo takih tipk! Toda zato se otrok v tem resničnem svetu vedno težje giblje, vedno manj se znajde...

No, ko omenjate nasilje, pa tudi gre za problem nezdravega oblikovanja odnosa do nasilja. V računalniškem svetu nasilnih iger se vsi problemi rešujejo – z nasiljem! Oblikuje se močna in zelo nezdružljiva izkušnja, da obstaja "zdravo" nasilje – toda otrok ne zna postaviti meje med tem "zdravim" in nezdravim nasiljem. Poleg tega pa nasilje v računalniških igrah nima resničnih posledic: v igrah imaš lahko "več življenj" in zato življenje sploh ni več neka vrednota, dragocenost... V igrah lahko pritisneš na tipko in "začneš znova"...

Ali je res, da se z računalnikom zasvojeni mladostniki zelo dobro zavedajo svojega stanja, a da si ne morejo ali nočejo pomagati?

S tem se ne morem strinjati! Pri vseh zasvojenostih velja pravilo, da je zasvojenec zadnji, ki se tega zave, okolje to prepozna veliko prej. To pravilo velja tudi za zasvojenost z računalnikom. No, prej bi dejali, da se celo okolje prepozna zave, da gre za zasvojenost. V svoji praksi se zelo pogosto srečujem s temi zasvojenostmi, vendar le redko starši sploh omenijo zasvojenost kot problem. Običajno pridejo s pritožbami, da je otrok popustil v šoli, da je postal nemaren, nereden, zanemarljiv dolžnosti, da je celo prijatelj pustil in se "zapira vase". Ob takih znakih vselej povprašam tudi, kako je z računalnikom. In tu se odgovori staršev ter odgovori otroka bistveno razlikujejo: starši takoj potrdijo, da preveč časa porabi za računalnik, da je računalnik tudi vir prepirov... Otroci, mladostniki, pa nasprotno navajajo pritožbe čez starše, ki da ga omejujejo, mu "kratijo pravico" do računalnika, ovirajo njegov razvoj, njegove interese... Tudi, ko starši že jasno vedo, da je otrok zasvojen, on sam še dolgo zanikuje. Pri tem ne gre za neko sprenevedanje, otrok v resnici ne sprevidi, se ne zaveda, kako ga ukvarjanje z računalnikom ovira, moti njegove zdrave odnose z drugimi, ovira njegov razvoj... No, so tudi izjeme, so tudi otroci, ki se problema zavedajo, pa si ne morejo sami pomagati – a

to so res le izjeme!

Kaj bi svetovali staršem, ki so se zavedeli, da je njihov sin zasvojen z računalnikom? Ali sploh lahko kaj napravijo ali tudi sami rabijo pomoč?

Najprej bi svetoval vsem staršem, naj bodo zelo pozorni na to, kaj dela njihov otrok z računalnikom. Starši so dolžni voditi nadzor nad tem, vedeti, na katere medmrežne naslove vstopa otrok, in ukreniti vse potrebno, da otrok ne začne prezgodaj vstopati v porno-

nalnik namesti ustrezne zaščitne filtre – pa še potem je potreben nadzor, saj mladi danes zmorejo kaj hitro najti poti mimo teh filtrov. Prav tako naj starši nadzirajo, kakšne, katere igre igra otrok. Če sami iger ne poznajo, naj se ne zadovoljijo z otrokovimi pojasnili, naj povprašajo poznavalce, naj se poučijo in preprečijo, da bi otrok igral nevarne igre. Otroci se radi sklicujejo na to, da "vsi njegovi prijatelji to igrajo". Ne nasedajte tej prastari manipulaciji – pač vsi otroci se sklicujejo na isti izgovor. Če se starši ne čutijo samo dovolj močni, naj se povežijo s starši otrokovih prijateljev, sošolcev... Skupaj bodo močnejši, odločnejši!

Naslednja stvar je nadzor nad časom, ki ga otrok nameni računalniku. Mnogokrat me starši sprašujejo, koliko časa je primerno, da je otrok pri računalniku. Ne vem odgovora, najbrž to tudi ni za vse otroke enako. Merilo za to naj ne bo čas sam, merjen v minutah – merilo naj bodo druge obveznosti in prostostne dejavnosti. Če se otrok npr. zatopi v računalniško igrice, ko

je končal šolske obveznosti, postori vse, kar je njegova dolžnost, in mu je to nekaka nagrada – najbrž nikoli ne bo prišlo do zasvojenosti. Če pa otrok, preden se loti domačih

nalog, izsili, da gre "samo malo" na računalnik, potem pa se začnejo borbe, ko ga starši silijo k nalogam, otrok pa vztraja pri računalniku – je to že zelo nevarna situacija. Ob takih scenah bi morali starši že pomisliti na zasvojenost – in ukrepati.

Kako pa starši lahko ukrepajo? Če gre za otroke, morajo pač sami ukrepati, ker so za to odgovorni. Nesporno pravilo vsake zasvojenosti je, da se zdravljenje začne šele potem, ko je dosežena abstinenca. Torej morajo starši najprej časno onemogočiti otroku dostop do računalnika. Šele potem, ko se otrok "navadi" živeti brez računalnika, ko spet obnovi dejavnosti, ki jih je zmanjšal ali opustil, delo, vrstniške stike..., je čas, da začnemo postopoma otroka uvajati na računalnik. To pomeni, da otrok dobi dostop do računalnika, tudi do iger, a v zelo omejenem, kontroliranem obsegu in ob upoštevanju temeljnih pravil: računalnik kot orodje za šolo – je pač orodje. Računalnik kot pot do igre, razvedrila, zabave – je lahko le nekaka nagrada za opravljeno delo, opravljene obveznosti! Nikoli ne smemo pristati na to, da nasledemo otrokovim manipulacijam, "če mi ne daste računalnika, se ne bom učil", ali, kar je isto, "če me pustite neomejeno k računalniku, se bom pridno učil". Oboje je manipulacija, oboje vodi v zasvojenost!

Hvala za pogovor!

Karlo Nanut

I FEEL...SLOVEENIJA!

Janković in bulmastifi

Zadnji slovenski primer, afera bulmastifi, je tipičen primer "prave" politike, ki je zaradi površnosti vpletenih nenadzorovano prišel v javnost. Zgodbo moramo, s političnega vidika, uokviriti v širše dogajanje poznanstev in političnih spletk, katerih akter je bil lastnik in žrtve psov Sašo Baričević. Psi, ki so lastnika pokončali (okoliščine tega napada so sicer res morbidne), so namreč že leta 2006 hudo izkazali takrat mimoidočega Stanislava Megliča. Veterinarska uprava je po tem dogodku izdala kar tri odločbe o humani usmrtni psov, a je Baričeviću uspelo najprej to preprečiti in je nato, po "prevzgoji" psov v posebnem centru, celo dobil vse tri bulmastife nazaj. In zgodila se je tragedija.

Politični problem, ki se pri tem postavlja, je klientelizem. Kako so lahko Baričeviću "na lepe oči" vrnili tri nevarne pse, ki so pred časom že skoraj ubili naključnega mimoidočega in za katere je veterinarska uprava odredila odstrel? Pomilostitev je odredila politika, pravzaprav komisija na kmetijskem ministrstvu. Zakaj? Preprosto, Baričević je imel zelo pomembna poznanstva. Njegov odvetnik pri vračanju psov je bil dolgoletni prijatelj Miro Senica, partner notranje ministric Katarine Kresal. Pozitivno mnenje k vrnitvi psov je med drugimi prispeval tudi kinolog Rajko Rotner, stric notranje ministric Katarine Kresal. K vsemu temu bi lahko prišteli še osebno prijateljstvo med Baričevićem in Borutom Pahorjem. Sam Baričević je bil zelo pomembna oseba: bil je namreč so-lastnik in direktor Barsosa, največjega zasebnega medicinskega centra v Ljubljani, ki naj bi ga obiskovali tudi številni vidnejši politiki, in član združenja vplivnih poslovnežev YES (tudi tukaj najdemo Senico in Kresalovo).

Tragedijo je torej rodil splošen slovenski pojav, klientelizem. Najdemo ga čisto povsod, a ga javnost vsakič ne opazi, ker so tragedije (predvsem še morbidne tragedije) redka "dobrina". Dovolj pa je, da poznaš prave osebe, pa se ti bodo odprla vsa vrata. Tudi tista, ki so na hodnikih mimo pravne države. Ravno v dnevih, ko se je celotna Slovenija zgrajala zaradi zgodbe o Baričeviću in bulmastifih, smo podobnim, a manj odmevnim klientelističnim potegavščinam bili stalno priča. Spet je pokalo v NLB-ju, kjer sta od svoje umestitve na ministrsko mesto pomembna akterja prav v tem sestavku že večkrat omenjena "zaljubljeni parček" Senica-Kresal. Že tretja uprava (in tretji direktor) v zadnjem letu je slika slabega upravljanja in političnega kadrovanja v največji slovenski banki. Hkra-

ti je prišlo tudi na dan, da je v lanskem letu skupina NLB (predvsem zaradi slabih posojil v tajkunskih zgodbah) pridelala 82 milijonov evrov čiste izgube. Seveda, potrebna je torej dokapitalizacija, potrebna je nova likvidnost. Sveži kapital bi lahko glede na napovedi zadnjih dni prišel iz prodaje deleža v Mercatorju. (mimogrede, finančni in davčni pregled deleža za prodajo je opravil kdo drug kot vseprisotni Senica, ja spet on!). To možnost je predsednik uprave NLB Božo Jašovič sicer zanikal.

Dokapitalizacija je vsekakor potrebna in bo izvedena. Ampak ne zato, da bi si banka opomogla od lanskega leta. Finance poročajo, da bo z novim kapitalom NLB financirala dokončanje projekta stadiona v Stožicah, ki je politični paradni konj ljubljanskega župana Zorana Jankovića. 150-milijonsko posojilo, ki naj bi ga gradbenemu podjetju Grep za stadiom podelile banke, bo namreč polovično (75 milijonov evrov) krila sama NLB.

Spet torej klientelizem. Ista državna perversnost kot pri zgodbi o bulmastifih. Podjetje Grep sta namreč skupaj ustanovili podjetji Gradis G in Energoplan. Gradis G pa je tisto podjetje, ki z Jankovićem izvrstno in predvsem zelo pogosto sodeluje že iz časa, ko je bil današnji župan

še v Mercatorju. Janković je za dokončanje svojega stadiona potreboval svež kapital, ker so ga v tem času zapustili vsi "strateški" partnerji s težko možno: najprej je iz projekta izstopil Merkur, nato srbski Delta holding, danes je v igri (le) še avstrijska Supernova. Skratka, novembra bodo volitve v Ljubljani, Janković pa je vso svojo politično kredibilnost zastavil na projekt stadiona, ki mora biti zaključen pred nogometnim svetovnim prvenstvom: Janković je namreč obljubil, da bo slovenska reprezentanca odigrala pripravljeno prijateljsko tekmo pred SP prav v Stožicah.

Da se Janković lahko dostojno predstavi novembra volilcem, mora biti torej stadion dokončan junija. Ker pa so strateški partnerji z denarjem izstopili iz projekta, je "ubogemu" županu morala na pomoč priskočiti država v obliki posojila iz NLB-ja. Če pogledamo še na sliko iz perspektive davkoplačevalcev: državna banka, ki so jo z neodgovornimi posojili uničila prejšnja vodstva, se vrača na stara pota: kljub 80-milijonski izgubi (ravno zaradi nerealnih posojil) je že spet obljubila novo posojilo za politični projekt, ki je pravzaprav ostal brez finančnega kritja.

Andrej Černic

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2010

Evharistija – Božji dar za življenje

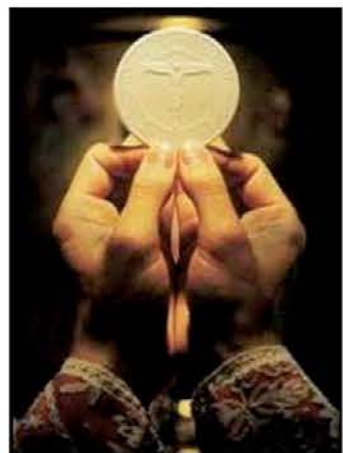
Dragi bratje in sestre v Kristusu!

V letošnjem pastoralnem letu gremo naproti prvemu slovenskemu evharističnemu kongresu, ki bo v nedeljo, 13. junija 2010, v Celju. Na ta veliki in pomembni dogodek, ki ga na slovenskih tleh ni bilo že (pre) dolgih petinsedemdeset let, se skrbno pripravljamo. Naj bo duhovni šopek, ki ga nabiramo iz tedna v teden, bolj pisan ter razširja prijeten vonj molitev in dobrih del.

Geslo kongresa "Evharistija – Božji dar za življenje" združuje v sebi dva poudarka. Prvi je Kristusova želja, da ostaja med nami živo navzoč pod podobama kruha in vina kot zastonski dar; drugi pa, da življenje, ki smo ga na plenarnem zboru znova izbrali pod geslom "Izberi življenje", izhaja samo iz tega Kruha, ki edini daje življenje, ker je življenje samo.

V prvem delu letošnjega postnega pastirskega pisma vas želimo, dragi verniki, škofje potrditi v veri v Kristusovo evharistično navzočnost, v letu duhovništva, ki ga je lani razglasil papež Benedikt XVI., pa utrditi v zavedanju "neizmernega daru, ki ga duhovniki predstavljajo ne samo za Cerkve, temveč za vse človeštvo" (Benedikt XVI.).

V današnjem odlomku Pavlovega prvega pisma Korinčanom najdemo najstarejši zapis strnjene krščanskega oznanila: "Izročil sem vam predvsem to, kar sem sam prejel: Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v Pismih. Pokopan je bil in tretji dan je vstal, kakor je v Pismih" (1 Kor 15,3-5). In škofje nadaljujemo še z oznanilom, da je ta umrl in vstali Gospod med nami vedno navzoč, kakor je v Pismih. Sam nam je zagotovil, da bo med nami vse dni do konca sveta (prim. Mt 28,20), a ne le kot vse navzoči Bog, temveč tudi kot človek, ki je vstal od mrtvih. To obljubo je uresničil pri zadnji večerji, ko je za vse čase postavil evharistijo. Dragi verniki, kakor učencema na poti v Emavs, se pri sveti maši pridružuje tudi nam kot "vir in vrhunec" življenja. Želimo vam utrditi v veri, da za posameznika, za vaše družine, za naš narod, za svet ni drugega vira večnega življenja kakor Kristusovo telo in kri. Kristusova evharistična navzočnost nam omogoča nadaljevanje človeškega osebnega stika z Njim. Priključimo si v spomin mnoga srečanja z Jezusom, opisana v evangelijih, kjer je imel ta človeški in obenem Božji

življenja. Iz tega "dotika" so kristjani v vsej zgodovini črpali moč za spreminjanje sveta po Božjem načrtu. In samo iz perspektive tega "dotika" lahko razumemo kristjane sredi preganjanj, ki so za ceno smrti izpovedovali, da brez evharistije ne morejo živeti. Evharistično lahko dojamemo tudi današnji evangelij (Lk 5,1-11), v katerem Jezus stopi v Petrov čoln, iz njega uči in omogoči ulov, hrano. Ali ni to čudovita podoba Cerkve z evharistijo v središču? Noč brezplodnega truda se konča, ko evharistični Jezus stopi v čoln, da nas reši pogubljenja. Ločeni od Boga smo v rokah smrti, z Njim pa smo rešeni za življenje.

V pismu ob začetku leta duhovništva se je papež Benedikt XVI. naslonil na besede in zgled svetega arškega župnika Janeza Marije Vianneyja, da je poudaril nenadomestljivo vlogo duhovnika pri evharistiji. K poživiljanju zavesti o neprecenljivem daru duhovnikov med vami vas spodbujamo v letu duhovništva tudi škofje. Brez duhovnika ne bi bilo svetega Rešnjega telesa med nami. Želimo vam ponoviti Vianneyjeve besede: "Če bi ukinili zakrament duhovništva, ne bi imeli Gospoda. Kdo

ga je postavil v tabernakelj? Duhovnik. Kdo je sprejel vašo dušo ob sprejemu v življenje? Duhovnik. Kdo jo hrani in ji daje moč za njeno potovanje? Duhovnik. Kdo jo pripravlja za prihod pred Boga, ko končno umije v krvi Jezusa Kristusa? Duhovnik ... Če bi

dobro razumeli, kaj je duhovnik v svetu, bi umrli, vendar ne zaradi strahu, marveč zaradi ljubezni... Pustite župnijo dvajset let brez duhovnika in ljudje bodo častili živali... Duhovnik ni duhovnik zaradi sebe, temveč zaradi vas". Jezusovo naročilo Petru v evangelijskem odlomku velja tudi duhovniku: "Ne boj se! Odslej boš lovil ljudi" (Lk 5,10). "Loviti" pomeni pomagati ljudem priti v poživiljanje odnos s Kristusom. Duhovnik je predvsem učitelj vere: najprej s pričevanjem, šele nato s poučevanjem. Pričevalec pa je, ko verniki in drugi ob njem začetijo, da ni sam "v čolnu" življenja, ampak da je z njim vstali Gospod, da se Nanj zanaša, da vodi ter usmerja samo k Njemu in da po njem deluje sam Vstali. Zato duhovnik ni in ne sme nikoli postati uradnik Cerkve. Še posebej ne pri pripravi na zakramente, ki so osebna dejanja povelčanega Kristusa in vernikov v občestvu Cerkve. Duhovnik mora vsakega človeka temeljito pripraviti na zakramentalno srečanje z Jezusom in ga vanj uvesti. Pri tem ni prostora za "uradniško" urejanje in še manj za kakšno potrošniško "trgovanje", saj gre za svete stvari, ki niso duhovnikova last, ampak so Božje. Spremembe načina življenja zahtevajo od duhovnikov in pastoralnih delavcev nove prilagoditve evangelizacije, ki naj zorijo v molitvi pred Najsvetejšim in izhajajo iz navdihov Božje besede. To temeljno poslanstvo v sodobnem načinu življenja zahteva od vsakega duhovnika vedno več časa in moči, ker je tudi duhovnikov vedno manj. Zato se škofje ob misli na delovanje duhovnikov po župnijah obračamo na vas, dragi verniki, da velikodušno in obprimerni usposobljenosti prevzimate v občestvih iste naloge, ki niso bistveno vezane na službeno duhovništvo, da bodo duhovniki laže izpolnili svoje poslanstvo učitelja v veri in voditelja občestva pri bogoslužju in v duhovnem življenju. Pomagajte duhovnikom in jim omogočite, da bodo lahko postajali vedno bolj moške Cerkve in učitelji duhovnega življenja. Dragi bratje in sestre v Kristusu, ko vas potrjujemo v veri v Kristusovo evharistično navzočnost in v nenadomestljivo vlogo duhovnikov v življenju Cerkve, z veseljem kličemo na vas Božji blagoslov, ko se skupaj pripravljamo na prvi slovenski evharistični kongres.

ti, da pridobim Kristusa" (Flp 3,5-8).

Isti apostol Pavel pa priznava in potrjuje vrednost postave, v kolikor prihaja od Boga in je Božje delo. Na Mojzesovo postavo se opira na srečanjih z rojaki v Rimu: »Razlagal jim je in izpričeval Božje kraljestvo ter jih iz Mojzesove postave in prerokov od jutra do večera pridobival za Jezusa« (Apd 28,23). V pismu Gal potrjuje: "Postava je torej postala naša vzgojiteljica za Kristusa, da bi bili iz vere opravičeni" (Gal 3,24). Timoteju piše: "Vemo pa, da je postava dobra, če se je kdo prav drži" (1 Tim 1,8). V pismu Rim priznava, da ima vsak Jud v postavi 'pravilo spoznanja in resnice' (Rim 2,20). Zato je 'postava sveta in zapoved sveta ter pravična in dobra' (Rim 7,12) in se je apostol 'veseli po notranjem človeku' (Rim 7,22). Najlepši slavospev postavi pa apostol razgrinja v Rim 9-11. "Oni so Izraelci, njihovo je sinovstvo in veličastvo in zaveze in postavodaja in služba Božja in obljube; njihovi

so očaki in od njih je po telesu Kristus, ki je nad vsem, Bog, blagoslovljen na veke. Amen!" (Rim 9,4-5).

Beseda 'karizma' se v NZ nahaja 17-krat, 16-krat v Pavlovih pismih in enkrat v 1 Pt 4,10. Kakor pri postavi tudi pri karizmi apostol kaže njeno dobro in njeno slabo stran.

Tudi karizme so dobre, v kolikor izhajajo iz Boga in so Božje delo. Apostol jih v pismu Rim našteva sedem: "Imamo pa darove, ki so po dani nam milosti različni: Kdor je prerok, naj bo po nauku vere; kdor je strežnik, naj bo pri strežbi; kdor je učitelj, naj bo pri poučevanju; kdor je tolažnik, naj bo pri tolaženju; kdor deli milostino, naj jo v preprostosti; kdor je predstojnik, naj bo z vnmogo; kdor izkazuje usmiljenje, naj ga z veseljem" (Rim 12,6-8).

Število sedem je sveto in kot tako nakazuje celoto ter predstavlja vse karizme: V 1 Kor jih apo-

stol našteva po njihovih imenih in po nosilcih:

"In nekatere je Bog postavil v Cerkvi, prvič apostole, drugi preroke, tretji učitelje, potlej moči, potlej darove ozdravljanja, pomaganje, vladanje, različne jezike" (1 Kor 12,28); v pismu Ef po nosilcih: "In on je dal, da so eni apostoli, drugi preroki, zopet drugi evangelisti in zopet drugi pastirji ter učitelji" (Ef 4,11); najbolj na splošno v 1 Tes: "Duha ne ugašajte, prerokovanja ne zaničujte, vse pa preizkušajte, in kar je dobro, ohranite. Vsakršne pregrehe se zadržite" (1 Tes 5,19-22).

Slaba stran karizme pa je v tem, da kakor postava tudi ona daje priložnost za rušenje ravnotežja med Božjim in človekovim deležem, vendar v obratni smeri. Medtem ko postava, po Pavlovo pojmovanju, daje predvsem priložnost za opuščanje Božjega deleža, pa karizma daje priložnost za opuščanje človekovega deleža. Zato apostol svari pred enostranskim poudarjanjem Božjega delovanja in poudarja nujnost človekovega prispevka. Glede daru jezikov piše: "Čeprav nežive stvari dajejo glas, naj bo piščalka ali citre, če ne dajejo različnih glasov, kako se bo razumelo, kar se igra na piščalko ali citre? In če trobenta daje nejasen glas, kdo se bo pripravil na boj? Tako tudi vi, če z jezikom ne izgovorite razločnih besed, kako se bo razumelo, kar pravite? V zrak boste govorili" (1 Kor 14,7-9).

Šesta številka otroške revije Pastirček

Veseli pust in resnoben post

Kratki mesec februar ima kar nekaj pomembnih dni: svečnico (2.), god sv. Blaža (3.), Dan slovenske kulture (8.), dan Lurške Matere Božje (11.) in začetek posta (17.). Na vse te februarjske "mejnike" opozarja v peti številki Pastirčka njegov neutrudni urednik Marijan Markežič in vsem želi "veliko pustne zabave, pa tudi resne postne priprave"! Mesecu februarju, predvsem postnemu času, je namenjena pesem februarjska Berte Golob, ki jo je uglasbil Dominik Krt in jo bodo otroci lahko zapeli tudi ob veroučnih urah. Norčav pust je protagonist rimane besede Pustna zmeda, ki jo je šegavo napisala Barbara Rustja, ilustrirala pa njena zvesta pomočnica, tretješolka OŠ J. Jurčič iz Devina, Svetlana Brecljič. Pustna zmešnjava se kaže tudi v križanki Križkraža Paole Bertolini Grudina. Na pustno zabavo odhaja pusek Bine, ki ga za najmlajše Pastirčkove bralce z nežno roko riše Da-

siljivo pouči, da ptičke z naših vrto-
v ne smejo zapirati v kletke. Dih
pomladi veje še z dveh strani, na
katerih je sedem štirivrstičnih pe-
smic o lastovki, krtu, črčku..., ki
jih je mojstrsko zložil V. T. Arhar,
privlačno pa jih je ilustrirala Paola
Bertolini. Zvedavi Fof Antonel-
le Del Bianco nadaljuje svoje razi-
skovanje v gozdu, fantiček iz stri-
pa, ki ga piše Walter Grudina, ob
vselej povednih in iskrivih ilustra-

Z odgovori na vprašanja in rešit-
vijo križanke bodo Pastirčkovi
prijatelji dokazali, ali poznajo ve-
likega pesnika iz Vrbe. Matema-
tični kotiček, ki ga pripravlja
dijakinja Veronika Srebrnič, bo
razveselil vse, ki imajo radi raču-
ne, pesmica Število Berte Golob
pa vse tiste, ki jim slovnica ne de-
la preglavic; lepa ilustracija Marja-
na Mančka bo zvalila najmlajše,
da bodo segli po barvica. Ru-

brika Po Sveti
deželi, z ilustra-
cijami v razpoz-
navnem slogu
Paole Bertolini,
nadaljuje popoto-
vanje po mestih
in vaseh, v kate-
rih je Jezus delal
čudeže. O prvem
Jezusovem ču-
dežu je govor tu-
di na dveh strah-
neh, na katerih se
bodo otroci goto-
vo zaustavili in ju
primerno pobar-
vali.

Da po pustnih norčijah nastopi
post, je splošno znano; to dejstvo
pa potrjuje tudi dopolnjevanje
Pust in post.

Na Pastirčkovi platnici je kot vse-
lej razvedrilni kotiček s "sonč-
nim" logom Pastirčka, ki je delo
Walterja Grudine, "očeta" Packa.
Nerodni Pacek tokrat pravi, da je
sanjal o požaru v šoli, a gasilci so
žal pogasili ogenj! Njegovo obu-
pno makaronščino bodo seveda
pravilno razmotali bralci Pa-
stirčka, ki ga izdaja Zadruga Go-
riška Mohorjeva in je že 64 let
dragocen kašpot v življenju slo-
venskih otrok v Italiji.

IK

Dvojezični spletni portal goriške nadškofije

ureditev škofije kot seveda tudi razne informacije". Predvsem pa je poudaril, da bo spletna stran skušala predstavljati v stvarnem času stanje goriške nadškofije in dogodkov, ki bodo tako v posameznih župnijah kot seveda v Gorici. Šlo naj bi za novo obliko komunikacije, kar je v skladu z letošnjim Dnevom komunikacije, ki je posvečen spletu in duhovnikom, je poudaril goriški nadškof, ki si je zaželel, da bi se spletne strani posluževali duhovniki in verniki. Sam papež Benedikt XVI. je namreč pred kratkim nagovoril duhovnike, naj se poslužujejo interneta, ki je nov izziv v komuniciranju. G. Marotta se je tudi zahvalil goriškemu oblikovalcu in našemu sodelavcu Walterju Grudini za lep, sodoben grafični izgled spletne strani.

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je s sodelavci minuli petek, 12. t. m., predstavil novo spletno stran goriške nadškofije, ki ga dobita na internetu na naslovu: **www.gorizia.chiesacattolica.it**. Internetna stran goriške nadškofije vam nudi dve vrsti iskanja, in sicer po tematskih sklopih in seveda so na spletni strani objavljene tudi stalne rubrike. Stolni župnik Sinuhe Marotta, ki je poskrbel za izvedbo spletne strani goriške nadškofije, je na tiskovni konferenci povedal, da so iskali "hibridno rešitev, ki naj bi prikazala tako

POSTAVA IN KARIZMA (1. del)

'Postava' se v vseh 14 pismih, ki se povezujejo z apostolom Pavlom, nahaja nekaj več kot 100-krat in apostol razodeva tako njeno dobro kakor tudi njeno slabo stran.

Slaba stran postave je v tem, da daje priložnost za poudarjanje človekovega deleža ter za opuščanje Božjega deleža pri reševanju človeka. Zato apostol poudarja nujnost vere v Božje delo in Božji delež pri reševanju človeka: "Ker pa vemo, da se človek ne opraviči po delih postave, ampak po veri v Jezusa Kristusa, smo tudi mi sprejeli vero v Kristusa Jezusa, da bi se opravičili po Kristusovi veri in ne po delih postave, kajti po delih postave ne bo opravičen noben človek!" (Gal 2,16).

Vsako človekovo dobro delo je namreč sad Božjega delovanja v njem: "Bog je namreč, ki v vas dela, da hočete in delate" (Flp 2,13). Tudi rešitev ni človeško, temveč Božje delo: "Obrežan osmi dan, iz Izraelovega ljudstva, iz Benjaminovega rodu, Hebrejec od Hebrejcev, po postavi farizej, po gorečnosti preganjalec Cerkve, po pravičnosti v postavi neoporečen. Toda, kar je bilo zame dobicek, to imam zaradi Kristusa za izgubo. Dá, vse imam za izgubo zaradi vzvišenosti spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda, zaradi katerega sem vse zavrgel in imam za sme-

Sklep ljudskega misijona v Štandrežu pri Gorici

“Če je misijon uspel, se bo videlo čez deset let”

Polna cerkev v Štandrežu pri Gorici je prejšnjo nedeljo, 14. februarja, praznično sprejela nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki je vodil svečano so-maševanje ob koncu ljudskega misijona. Praznik je bil še slovesnejši, ker je bil v stranskem oltarju sredi belih tulipanov in vrtnic “na obisku” kip Matere Božje s Svetih Višarjih, priljubljenega romarskega svetišča Slovencev, Italijanov in Avstrijcev. V soboto, ko ga je prinesel žabniški župnik g. Dionizij Mateucig, so se ljudje ves dan zbirali pred njim in molili, zvečer je bila doživljata procesija po vasi, cerkev je bila odprta do polnoči. V nedeljo so ljudje stali pred cerkvenimi vrati že pred 6. uro, čakali so, da bi se spovedali, se zadržali pred milostno podobo in jo prosili milosti. Tudi pri večernicah je bila cerkev polna kot ob praznikih, zaradi stalne prisotnosti ljudi so jo zaprli pozneje, kot je bilo predvideno.

Potem ko je nadškof na začetku jutranje maše na pragu blagoslovil vodo, je štandreški zbor s solistom na koro odpel litanije vseh svetnikov, nato pa z briljantnim sopranom Slavo Bogu na višavah. Prerok Jeremija je v prvem berilu spodbudil k zaupanju v Gospoda, ap. Pavel v pismu Korinčanom pa je navzočo posvaril, da je prazna naša vera, če Kristus ni vstal. Blagor iz Lukovega evangelija je msgr. De Antoni povzel v homiliji, ko je dejal, da je ob koncu misijona res lepo slišati besede “razveselite se in poskočite od sreče”. Še vedno doživljamo hudo gospodarsko krizo, ki je prinesla revščino, katere žrtve srečujemo vsak dan. “Navadne” družine je prizadelo pomanjkanje, kakršnega še pred kratkim niso poznale, verjetno tudi zato, “ker v današnjem svetu nismo vajeni se odpovedati odvečnemu”. In ven-

dar nam Jezus veleva, naj se veselimo. “Evangelij nas poziva, naj jemljemo zares Jezusove besede, da bomo spremenili način življenja”. Končal se je misijon, ki je v skoraj dveh tednih ponudil več priložnosti za molitev, razglabljanje in razprave, pa tudi srečanja po družinah in za različne skupine ter na različne tematike. Njegov namen je bil poslušati Gospoda in ponoviti vsakomur geslo: Lazar, priidi ven! “Poklicani smo bili, da gremo iz svojih hiš, iz bolečin in iz teme greha, da bi hodili za Kristusom, ki je prišel, da bi služil”. Da bi globlje doumeli in živeli krščansko identiteto. Sama Cerkev je v svojem bist-

Foto DPD

utrjevati. Odlična priložnost je prav misijon. Za njegov uspeh se je nadškof zahvalil kapucinoma br. Štefanu Kožuho in br. Mateju Nastranu ter župniku g. Karlu

krepkeje zavejo svoje odgovornosti. “Niste večni otroci, ampak odrasli v veri”. Vsi smo krščeni, vsi smo misijonarji. Sad misijona je tudi opustiti pretiran aktivizem in iskati kontemplacijo, sicer zvesti stvarnosti, toda s pogledom uprim proti drugemu in vsem človeškim razsežnostim. Zadnje misli homilije je nadškof posvetil Višarski Mariji, ki je v Štandrež prinesla posebno razpoloženje in privabila tudi več ljudi iz okolice. “Ona naj iz vas naredi ljudi, ki bodo nosili Kristusa v svet; ta ga namreč potrebuje, čeprav si tega večkrat noče priznati”. Mašo, ki so jo oblikovali in s svojim petjem obogatili tudi otroci, je kronala Zahvalna pesem, ki je privrela iz hvaležnih src, nakar je tudi nadškof v spremstvu župnika in dveh kapucinov počastil Višarsko Mater Božjo in postal pred njo. Tik pred koncem evharističnega slavlja je pred mikrofonom stopil g. Karel Bolčina, da bi se zahvalil nadškofu in bratom kapucinoma, pa tudi da bi povlekel rdečo nit ob koncu misijona. “Kako je slo? Je uspelo?”, se je vprašal. Z odločnostjo je zatrdil, da je uspel, če bo župnijska skupnost do naslednjega misijona - leta 2020 - izprosila v svoji sredi vsaj en duhovniški ali redovniški poklic. Zato je vse občestvo pozval, naj trikrat na dan, zjutraj, opoldne in zvečer, zmoliijo en očenaš v ta namen. Zato “Bog daj, da bi misijon uspel!” / DD

krščanskem življenju. Vera je pomešana z nezaupljivostjo, zato jo moramo obnavljati, oživljati in

vu romarska, zato potrebuje stalno spreobračanje; prav tako vsak posameznik, saj se “prah sveta” kopiči tudi v našem

Bolčina, pa tudi vsem tistim, ki so se ga udeležili in se ob tem navdušili. Z jasnim pogledom na stvarnost krajevne Cerkve in čas, v katerem živimo, je msgr. De Antoni pozval prisotne, naj se ne zapirajo v ozke župnijske kroge, ampak v skupnosti, ki so odprte skrivnosti in služenju skupaj z bratskimi in bližnjimi župnijami. Tudi to je danes nova evangelizacija, ki smo je vsi potrebni. “Besedo moramo poglobiti z gorečo ljubeznijo in jo ponesti z upanjem med ljudi”. Duhovniki umirajo, zato je čas, da se laiki

Razstava podob, razglednic in bakrorezov s Sv. Višarji Višarska Mati Božja vabi in združuje z ljubeznijo

Društvo ARS Bovec, katerega člani so iz župnij Zgornjega Posočja, je pripravilo razstavo Upodobitve višarske Matere Božje na podobah, razglednicah in bakrorezih v starodavni cerkvi Device Marije v polju v Bovu. Razstava je priložnost tudi za obuditev spomina na neolčljivo povezanost verskega in kulturnega življenja domačih ljudi v nekoč še povsem slovenskih farah pod Višarjami. To so bile Žabnice, Ukve, Ovcja ves in Dipalja ves. Župnija Žabnice z višarskim svetiščem je bila vedno cerkveno središče Kanalske doline s Trbižem vred. Domnevno so bili v času graditve prvih cerkva z njimi povezani tudi verniki dela Bovškega. Njena, svetemu Egidiju posvečena cer-

kev se omenja že leta 1106. Na griču nad vasjo pa stoji cerkva, ki je posvečena sveti Doroteji.

venski predniki postavili višarsko svetišče, da bi ljudi pod Marijinim plaščem združevalo,

bovske občine (Predela) je oddaljeno komaj 20 km. Obisk pa kaže, da se pri slovenski kraljici Mariji na Višarjah počutijo doma vsi Slovenci. Odkar so modri slo-

verniki in ljudi dobre volje treh sosednjih ljudstev, naj živijo v sožitju in opustijo vojne. Višarska Mati Božja je simbol sožitja in medkulturnega sodelovanja in s svojim izpolnjenim poslanstvom oklicana za Mater Evrope. Razstavljene podobice in opisi v treh jezikih narodov, ki romajo na Sv. Višarje, so del kulturne

in podob priljubljen konjiček. Zbirajo jih tudi muzeji, arhivi in domoznanski arhivi knjižnic. Pri pripravi te razstave so člani društva ARS gradivo našli v bogati zbirki razglednic in podob s Sv. Višarji ljubiteljskega zgodovinarja in zbiratelja, domačina Edvina Trinke iz Loga pod Mangartom, kot tudi v arhivski zbirki podobice Se-

nadaljnih domoznastvenih raziskav. S prevodom pa je k temu dodala pomembno piko na i še Patricija Marušič.

Vse skupaj pa finančno ne bi mogli izpeljati do konca brez pomoči župnije Bovec, Občine Bovec, Javnega sklada RS za kulturo, pri katerem so zaradi visokih stroškov priprave razstave prijavili projekt.

Organizatorji so razstavo pripravili v zavesti, da tlakuje pot povezovanja rojakov, razkropljenih po svetu in v zamejstvu, povsod, kamor jo bodo povabili. Že sedaj ima povabilo na Višarje, v Tinje na Koroškem in k izseljencem v Berlin.

Svetišče na Višarjah nas nagovarja tudi s neokrnjeno naravo okoli sebe. Govori nam, da moramo spoštovati naravne zakone, ki so božji zakoni, tudi v današnji družbi in povsod, kjer smo verniki prisotni. Zato tudi ne moremo biti pasivni in dopustiti, da se ti zakoni človeške narave in družine razvednotijo in uzakoni sprevržena narava človeških zablod.

Za kulturni program so poskrbeli mladi iz okoliških župnij.

Otvoritev razstave. Ob Erni Wojčicki, ki je pozdravila prisotne, stoji bovški župnik Viljem Čušin.

Za Bovčane so Svete Višarje najbližje in najbolj ukoreninjeno romarsko svetišče, je v nagovoru poudarila Erna Wojčicki. Od

so Žabnice oz. Svete Višarje več kot le starodavno duhovno središče Kanalske doline, a tudi božja pot, ki vabi in nagovarja

dediščine in pomemben zgodovinski vir za najrazličnejše raziskave. V Sloveniji in delu Italije je zbiranje starih razglednic

nološko uredil zbirko razglednic ter vse zbrano tiskano gradivo o zgodovini božje poti na Sv. Višarjah. Ta bo nedvomno predmet

Ob visokem življenjskem jubileju

Kardinal Alojzij Ambrožič

V preteklem mesecu januarju je v Torontu slavil svojo 80-letnico kardinal Alojzij Ambrožič, rojen leta 1930 v Dobrovi pri Ljubljani.

Ambrožičevi so se po vojni preselili v Kanado, zato je mladi duhovnik začel poučevati na kanadskih šolah. Nato je prišel nekaj let na izpopolnjevanje v Evropo, v glavnem v Pariz, Rim in na Nemško. V tem času se je kardinal večkrat mudil na Gorškem. Tu se je spoprijateljil s številnimi primorskimi rojaki, kar je bilo za obojne prijetno in zanimivo. Med njimi sta bila npr. Ljubka Šorli in prof. Drago Butkovič. Ob lepem življenjskem jubileju slovenskemu kardinalu iskreno čestitamo. Želimo mu veliko dobrega in lepega, predvsem trdnega zdravja. Vse to mu vošči tudi Novi glas.

Romanje dveh Goric na Kostanjevico

Na pobudo dekanij Gorica in Nova Gorica bo v petek, 19. februarja, romanje vernikov iz dveh sosednjih mest na Kostanjevico-Kapelo. Šlo bo za križev pot, preprosto gesto, ki pa ima velik simbolni pomen, saj želi tkati slogo in sožitje med ljudmi, ki so jih zgodovinski dogodki na meji oddaljili. Na italijanski strani se bo romanje začelo ob 20. uri v ul. Cappella, zadnje štiri postaje pa bodo romarji iz dveh mest zmoliili skupaj v obeh jezikih.

Potrditev programa šole Montessori

Dne 4. februarja je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje potrdil program osnovne šole Montessori, ki sta ga pripravila in vložila Zavod Antona Martina Slomška iz Maribora in Montessori inštitut iz Ljubljane. V Sloveniji je tako potrjen prvi tovrstni program za osnovno šolo. Zavod Slomšek ima izobražene učitelje, ki bi jih že lahko zaposlili v osnovni šoli Montessori, vendar trenutno še nimajo rešenih prostorskih pogojev. Vodstvo Zavoda se bo o začetku delovanja osnovne šole na osnovi vzgojno-izobraževalnega programa Montessori odločilo na osnovi zadostnega števila zainteresiranih staršev.

Ocenjujejo, da bo to predvidoma na začetku šolskega leta 2011/12. Program osnovne šole Montessori je nastal kot plod medsebojnega sodelovanja omenjenih zavoda in inštituta, zavoda za pomoč staršem pri razvoju otrok. Osnovna šola bo potekala po načelih Montessori pedagogike, ki se od drugih pristopov razlikujejo predvsem v tem, po kakšni metodi otroci dosegajo standarde znanja in kako ob tem oblikujejo svojo osebnost. Pouk poteka s samostojnim delom otrok v majhnih skupinah ali individualno; vsak otrok ima pripravljen učni načrt glede na svoje sposobnosti in interese. Otroci si sam (ali s pomočjo učitelja) sestavi dnevni oz. tedenski učni načrt, zato je za delo motiviran, zunanjih spodbud v obliki ocenjevanja pa ni.

Kratke

Mednarodni simpozij ob stoletnici rojstva Ljubke Šorli v Kulturnem domu v Gorici

Univerza v Novi Gorici in Slovenski izobraževalni konzorcij Gorica (SLOV. I. K) prirejata ob stoletnici rojstva goriške pesnice Ljubke Šorli v petek, 19. t. m., v Kulturnem domu v Gorici celodnevni mednarodni simpozij z naslovom Uporno sem viharjem kljubovala, na katerem bodo literarni strokovnjaki osvetlili lik in delo goriške književnice. Alenka Jensterle Doležal, Denis Poniž, Irena Novak Popov, Milena Mileva Blažič, Tatjana Rojc, Vita Žerjal Pavlin, Zoran Božič, Barbara Pregelj, Zoltan Jan, Irena Avenak Nabergoj, Ana Toroš in David Bandelj bodo od 9.15 do 16.45, ko bosta sklepna diskusija in konec simpozija, razčlenili poezijo goriške ustvarjalke in osvetlili tudi njen lik.

Srečanje goriškega okrožja Civilne zaščite

V četrtek, 25. februarja, ob 20.30, bo v dvorani kmetije Baronesse Tacco v Grajski ulici št. 6, pri občinski hiši v Števerjanu, srečanje ekip Civilne zaščite goriškega okrožja. Srečanje bo vodil direktor deželne CZ dr. Guglielmo Berlasso, prisoten bo tudi deželni odbornik dr. Riccardo Riccardi. Predhodno bo odbornik Riccardi gost števerjanske občinske uprave ob 19. uri v občinski hiši. Koordinatorji, vodja ekip in prostovoljci iz Števerjana, Koprivnega, Moša, Šlovenca, Fare, Morara in Gorice bodo sprosčeno razpravljali o raznih problematikah, s katerimi se vsakodnevno soočajo, ter zarisali smernice za nadaljnjo utrditev in izboljšanje poti deželnega sistema prostovoljstva, kakovostnega in hvalevrednega dela prostovoljcev.

MePZ Rupa-Peč slavi 75-letnico ustanovitve

V MePZ Rupa-Peč pojejo vaščani iz Rupe in Peči ter prijatelji iz raznih vasi goriške pokrajine; združujeta jih veselje do petja in ljubezen do slovenskih tradicij. Ustanovitelj Mešanega pevskega zbora Rupa-Peč je domačin Janez Pavletič, ki je od leta 1934 vodil cerkevno petje. Po 2. svetovni vojni je vodstvo zbora prevzel Janezov mlajši brat Niko Pavletič. Takrat se je zbor številčno okrepil in vključil v svoj repertoar tudi narodne pesmi. Sodeloval je pri vseh vaških cerkvenih obredih in kulturnih prireditvah. Kljub novonastali meji med Italijo in Jugoslavijo je zbor ves čas gojil stike s sosednjim Mirnom. Od leta 1962 do 2006 je bil pevovodja zbora Zdravko Klanjšček. Le za krajše obdobje ga je zamenjal prof. Dimitrij Rejc. Zbor je v zadnjih desetletjih obogatil pevsko zakladnico s skladbami slovenskih in tujih avtorjev ter sklenil tesnejše stike z zbori iz Primorske, Dolenjske in Furlanije. Redno nastopa na revijah Cecilijanka, Primorska poje, Sovodenjska poje, na vsakoletnem božičnem koncertu v goriški stolnici in raznih prireditvah, na katerih je večkrat tudi sam organizator. Med številnimi gostovanji naj omenimo koncert pri slovenskih rojakih v Berlinu leta 1998 ter, tri leta kasneje, sprejem pri sv. očetu v Rimu. Janez Pavel II. je zbor pozdravil v slovenskem jeziku in se mu prisrčno zahvalil za zapeto pesem. V septembru 2006 je vodstvo zbora prevzela prof. Zulejka Devetak, ki je skupini podarila mnogo mlade in sveže energije.

V Prosvetnem društvu Rupa-Peč deluje tudi otroški zbor (ki ga že nekaj let prav tako vodi Zulejka Devetak); pevci in vaščani bodo spomladi priredili že 41. tradicionalni Praznik fitalje. Koncert ob 75-letnici ustanovitve zbora bo v rupenski cerkvi v sredo, 24. februarja, ob 20.30. Vabljeni!

Družabnost števerjanske sekcije SSK

Števerjanska sekcija SSK se je 15. februarja zbrala na tradicionalni družabnosti v domači restavraciji pri Vogriču. Med prijetnim kramljanjem in ob dobri domači hrani je bila priložnost za nekaj posegov. Števerjanski tajnik SSK Marjan Drufovka se je ozrl na preteklo leto, v katerem je SSK potrdila župansko mesto. Povelj je delovanje SSK v osmih mesecih po volitvah in podčrtal povezanost med sekcijo in izvoljenimi upravitelji SSK, ki vodijo števerjansko

občino. Pokrajinski tajnik Julijan Čavdek je poudaril delovanje sekcij in napovedal namero pokrajinskega tajništva, da posveti večjo pozornost sekcijam. Podčrtal je dejstvo, da je že stekla priprava na pokrajinske volitve, ki bodo v letu 2011. Deželni tajnik Damijan Terpin je ocenil politično dogajanje v deželi ter stanje odnosov med SSK in Demokratsko stranko. Zaskrbljujoče dejstvo predstavlja deželna reforma javnih uprav, po kateri bodo prizadete majhne občine, kar gre Slovencem v škodo. V pogovor je posegel tudi Marjan Terpin, član ustanovitvenega odbora SSK pred 35 leti, in navedel nekaj zgodovinskih podatkov ter zadovoljstvo, da so takrat naredili pravilno politično izbiro. Vsebinski del je končala županja Franka Padovan z oceno dosedanjega upravljanja občine. V kratkem bo občinski svet sklican za odobritev občinskega proračuna, ki ne prinaša zvišanja davkov, h koncu pa se bliža tudi postopek za preureditev vaškega trga. Županja je še omenila srečanje z županom občine Brda. Končna ocena je vsekakor pozitivna, čeprav so težave predvsem pri zagotavljanju finančnih sredstev.

Izredno predpusno vzdušje na Vrhu

Prejšnjo soboto je v prostorih športno kulturnega centra Danica na Vrhu prevladalo veselo vzdušje. Letošnje predpusne zabave se je udeležilo veliko število otrok, ki so celo popoldne skakali, plesali in se med sabo spoznavali. Za veselo vzdušje so poskrbele animatorke Maja, Nicole, Sabrina in Christine, ki so za otroke pripravile igro s stoli in balončki ter bogat srečolov. V notranjih prostorih se je gnetlo otrok, zunaj pa so se vrhovski fantje trudili pri izdelovanju voza, ki je na pustni torek obšel vse vaše domačije. / Christine Abrami

POGOVOR Franc Figelj

“Za praznik sv. Valentina je bilo nekoč zelo pestro”

O praznovanju sv. Valentina v Štmaru vemo, da traja že mnogo let. Kako so ga nekoč praznovali, je prijazno povedal zgovorni gospod Franc Figelj.

Nekoč, pred prvo svetovno vojno, je stala cerkev tam, kjer je sedaj pokopališče. Glavna cesta je bila takrat tista pot, ki pelje od pokopališča do župnišča. Sem je prihajalo veliko ljudi iz vseh krajev, iz Gorice, Ozeljana, Šempasa, Vrtojbe, Grgarja, Brd in še od marsikod. Tistega dne je prišlo tudi veliko ljudi, ki so prosili vbogajme. Pripravili so jim veliko porcijo kuhnje (kot pravimo mi mineštri) s svinjskimi deli, tako da so lahko pojedli nekaj gorkega. Ne vem, kdaj in zakaj se je to pričelo, a taka je bila navada. To so pripravljali v času Avstro-

tilne. Ljudje so naredili krog, da so šli še tja.

Če je bilo lepo vreme, je Sabotin večkrat gor, saj je šlo gor veliko ljudi. Pogosto je bilo treba gasiti ogenj. Pripovedovali so, da je bilo vedno polno ljudi. Kasneje se spominjam, da sem v Gorici srečeval ljudi, ki so me spraševali, od kod sem. Ko sem jim povedal, da sem iz Štmaru, so mi odgovorili, da so bili tam na prazniku sv. Valentina. Moj nono je bil tistega dne doma, v hiši. Navada je bila, da so tistega dne prihajali na obisk sorodniki in prijatelji. Pogostili so jih s štruklji in kozarcem vina, mogoče ne povsod, ker je bilo veliko revščine, a če se je le dalo, so jim tako

ki ima veliko vrednost, saj je posebno, a nam ga je uspelo pridobiti nazaj. Večina cerkvenih dokumentov pa je šla v Stično. Kot sem že povedal, je bilo za praznik sv. Valentina zelo pestro.

to da bi lahko imeli štruklje. Takrat je bilo lepo. Ni bilo motornih vozil, zato so ljudje lahko pili brez skrbi. Največ kar se jim je lahko zgodilo, je bilo to, da so padli v kanal. V privadah niso imeli nič drugega

Franc Figelj, Franc Bizaj in Jolanda Devinar med snemanjem radijske oddaje za RTV

Ogrske, pod Italijo ni bilo več te navade, ker ni bilo več cerkve pri pokopališču.

Vedno sem se spraševal, zakaj je prišlo do praznika tu v vasi, če je cerkva sv. Valentina stala na vrhu hriba, a odgovora še nisem našel.

V vas je takrat prihajalo veliko ljudi, vsi grunti so bili črni, toliko je bilo tu ljudi. Na Soči je stal most, kjer je bilo treba plačati mostnino. Zgradil ga je Fonžari, čez pa si lahko šel le peš. Poleg tega je vozila čez Sočo tudi barka. Kasneje so ljudje prihajali čez solkanski železniški most ali čez pevmškega. V palači pri Fonžarju (to je velika domačija blizu Soče, nekaj sto metrov pod pokopališčem) je bila gostilna, ki jo je imel Grgarec. Pri cerkvi pa ni bilo nobene gos-

postregli. Ta navada se je ohranila. Spominjam se, da je v sredini šestdesetih let prišlo v našo hišo enainšestdeset obiskov. Sedaj jih pride le ducat.

Cerkev je nekoč stala pri pokopališču, a so jo med vojno porušili. Ko je zavlada mir, ni bilo več cerkve tam, zato so zgradili barako v vasi (nekaj sto metrov pod današnjo cerkvijo). Maševali so v baraki. Preden smo spet prišli do cerkve, smo potrebovali nekaj časa. Dobili smo jo malo pred letom 1935. Oltarji v današnji cerkvi so iz stare cerkve, večina cerkvene opreme je šla v Solkan. Skoraj smo izgubili nebo,

V vasi so bile dve stalni gostilni in štiri privade, osmice; nekateri pravijo, da jih je bilo šest, a dveh se jaz ne spominjam. Privade so bile na Znorišču, pri Ivanki "Škopitovi", pisala se je Pintar, pri Drejevih, ki so po priimku Figelj, v vasi so bili Bensa, po domače smo jim

pravili Gaserjevi, in na Koničnem je bil Guolo. Če je bilo lepo vreme, je tistega dne vsaka iztočila en škartin vina. Škartin je bil sod, ki je držal do 6,80 hektolitrov. Zjutraj so v škartin zabili 'špino' pipo, a zvečer so ga morali dvigniti, ker

kot vino, le v gostilni si lahko dobil kakšno oranžado. Štruklje pa so pripravljali tudi v privadah. Pri cerkvi je bilo veliko kramarjev, ki so prodajali kolače. Takoj po prvi svetovni vojni je bila cela vrsta miz, od dvanaest do štirinajst. Po drugi vojni je bilo le malo miz, navada se je počasi izgubljala. Pri cerkvi je bilo tudi veliko ljudi, ki so prirejali igre na pas ali z žogicami, kjer so morali ljudje ugihati, pod katerim klobucom je žogica. Seveda so imeli ti ljudje zelo spretno gibe in je bilo težko ugotoviti, pod katerim klobucom se skriva žogica. To se je z leti izgubilo.

Hvala lepa za pripoved!
Slavica Radinja

**Pravljice sveta v Feiglovi knjižnici
Čarobno ob izredni gostji**

V ponedeljek, 25. januarja, je pravljica urica v mladinski sobi Feiglove knjižnice izzvenela kot pravi literarni praznik. Malčke, ki so se v velikem številu zbrali, da bi prisluhnili pravljicam v slovenščini in hebrejščini, ki jih je tokrat ponudila pobuda Pravljice sveta v organizaciji ZSKD in sodelovanju knjižnice, je v čarobni krog pravljicnih junakov povabila izredna gostja, mag. Darinka Kozin, podžupanja Mestne občine Nova Gorica, ki se, kot znano, ne ukvarja samo s suhoparnimi političnimi zadevami, ampak tudi z mnogo bolj prijetnim pisanjem pravljic. Do sedaj so pri različnih založbah izšle razne njene slikanice (Klepetic in klopotec, Zgodbe iz Miškega mesta 1 in 2, Preko širnega neba do daljnega sveta, Pravili so jim Aleksandrinke... in še bi lahko naštevali). Njene zgodbe so izhajale v

raznih otroških revijah (Ciciban, Cicio, Trobentica...). Sedaj pripravlja Miše mesto 3. Njene pravljice so posneli na

zorili lutkovno igrice. Njene pravljice so prebirali tudi na Radiu Trst A. Kozinčeva je kot umirjena, pristrčna pripovedovalka pravljic nekajkrat nastopila tudi v SNG Nova Gorica in s privlačnim, toplim nastopom in pomirjujočim glasom očara-

DVD, ki so bili tudi predvajani na RTV Slovenija. Enega izmed teh, Pravljice za vsak dan, so pred leti prejeli v dar tudi naši prvošolčki. Po njeni povesti Mišek mizar so v Solkanu upri-

la male gledalce. Tak lep vtis je naredila tudi na otroke v Feiglovi knjižnici. Njim je kot ljubeča mamica povedala svoji pravljici O pralnem stroju in o Oblačku Bačku. S seboj je prinesla tudi

svoje knjige in jih razstavila, da so si jih otroci lahko pobliže ogledali. V spomin na ta obisk je podarila eno izmed svojih knjig. Vesna Tomsčič, ki je v začetku predstavila ugledno pravljničarko, je tudi njej izročila dar v imenu knjižnice. Spomin-sko darilce sta prejeli tudi dekletti Shai Slomka – De Oliveira, doma iz Izraela, in Esther Podolak iz Francije, dijakinji Zavoda združenega sveta v Devinu. Onidve sta malim poslušalcem pripovedovali pravljico v hebrejščini. Ker je ta jezik nam nerazumljiv, je Tomsčičeva na kratko obnovila vsebino o malem jajčku, ki je hotelo postati nekaj drugega; želja se mu je izpolnila, ko je iz njega pokukalo piščice. Dekletti sta zapeli tudi dve pesmi jidiš in iz strun violine je zazvenela še otožna skladba. Srečanje s pravljico, ki je otroke iz slovenskega okolja popeljalo v judovski svet, je bilo tudi tokrat res doživeto.

Otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba

Bogata dejavnost zadnjih mesecev

Z mesecem februarjem se je končal niz koncertov, na katerih so nastopili otroci pevskega zbora Veseljaki iz Doberdoba.

Otroci so se na božične pesmi pripravljali že v predbožičnem času, ko so v organizaciji USCI-ja sodelovali v reviji Nativitas. Tokrat so nastopili v goriškem Kulturnem domu ter so kot edini slovenski otroški zbor predstavljali našo zamejsko stvarnost.

Takoj po novem letu, točneje 8. januarja, so otroci pod taktirko zborovodje Lucije Lavrenčič Terpin peli na Božičnici v Podgori, na kateri so nastopili še trije goriški pevski zbori, organizirana pa je bila v dobrodelne namene v spomin na Mirka Špacapana. Mali pevci so z

otroško nežnimi, angelskimi glasovi očarali prisotne tudi s prijetno in nenavadno spremljavo. Za orgelski del je poskrbela že stalna spremljevalka Veseljakov Zulejka Devetak, božični čar pa so ustvarili še zvoki pojoče violine Aleša Lavrenčiča in Simona Cotiča ter čelista Jurija Lavrenčiča, ki so obenem tudi pevci zbora Veseljaki. Naj še dodamo, da je za to priložnost instrumentacijo za omenjeno godala namenoma sestavil Hilarij Lavrenčič.

Teden dni kasneje so otroci svojo toplino ponesli tudi v Dom starejših občanov in onemoglih v Ronke, kjer je med varovanci kar lepo število doberdobskih občanov. Slovenska božična pesem in italijanski božični motivi so se

med sabo prepletali s spremljavo Orffovih glasbil ter z zvoki dveh violin in čela. Napetost v dvorani se je vseskozi stopnjevala, dokler niso vidno ganjeni in prevzeti poslušalci zapeli poznane melodije skupaj z otroki. Pogled na solzne oči na zgubanih licih pa je v nastopajočih vzbudil občutek nemoči, obenem pa radosti, ker je s svojo prisotnostjo in z lepim petjem osrečil marsikatero osamljeno srce.

S svečano sv. mašo na svečnico v doberdobski cerkvi pa so Veseljaki zaključili božični čas. Sv. mašo v lesketajočem se odsevu plamenov priložnostnih svečk je daroval do-

mači župnik Ambrož Kodelja, otroci pa so mašne dele povezovali z ubranim nežnim petjem. Dirigenta Lucija Lavrenčič je tudi tokrat poskrbela za izvirno spremljavo, saj so mladi glasbeniki Aleš in Jurij Lavrenčič ter Simon Cotič z uglašeniimi zvoki violine in čela dobesedno prevzeli prisotne vernike. Za to priložnost so se mladi pevci predstavili tudi s staro božično pesmijo, ki so jo nekoč zaradi primerne besedila peli v Doberdobo prav na svečnico in je žal šla v pozabo. In ravno iz otroških grl se je ta tradicija ponovno obudila in upati je, da se bo tudi nadaljevala.

Obvestila

Društvo FIPEF (Formacijsko izobraževalni projekt-Progetto educativo formativo) prireja v soboto, 20. februarja, ob 17. uri, v Galeriji Ars, ki sodeluje pri pripravi večera, in pod pokroviteljstvom fundacije CARIGO, srečanje z evropskim poslancem Herbertom Dorfmannom. Srečanje je namenjeno spoznanju Dorfmannovega delovanja v vlogi evropskega poslanca, politika in agronoma. Poblize bomo spoznali njegovo pot do Bruslja oz. Strasbourga, službo agronoma, razmere nemško govorečih v Tridentinskem-Gornjem Poadižju in Dorfmann kot osebo. Dobrodošla bodo tudi vprašanja občinstva. Predavanje bo v italijanskem jeziku. Pričakujemo vas v velikem številu.

Slovenska skupnost vabi ob 35. letnici ustanovitve skupščine SSK (15.2.1975), prvega zasedanja pokrajinskega kongresa (1.3.1975) in prvega zasedanja pokrajinskega sveta SSK na sklican slavnostni pokrajinski svet, ki bo v ponedeljek, 1. marca 2010, ob 19. uri, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo ob dnevu žena v nedeljo, 7. marca, odpeljal na izlet na grad Brdo pri Kranju prvi avtobus ob 6.45 s trga Medaglie d'oro v Gorici, nato s postanki pri vagi ob pevmkem mostu, v Podgori pri športni palači in Štandrežu pred cerkvijo. Drugi avtobus bo odpeljal ob 6.45 iz Doberdoba, nato s Poljan, Vrha, iz Sovodenj in Štandreža. Priporoča se točnost!

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Cestitke

V soboto, 13. februarja, sta prof.

Martin Kranner in Cirila Stanič v krogu svojcev z mašo proslavila diamantno poroko. Ob 60-letnici skupne življenjske poti jima še mnoga leta želijo bratje, sestre, sinovi in vnuki.

Pevci mešanega pevskega zbora F. B. Sedej iz Števerjana iz srca čestitajo zborovodji Aleksandri Pertot ob življenjskem jubileju in ji želijo še veliko uspehov. Z veseljem ji kličejo še na mnoga leta!

Darovi

Za orgle v sovoedenjski cerkvi v spomin na duhovnika Vojka Makuca darujeta Franc in Sonja Tomsic iz Sovodenj 50 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 19.2.2010 do 25.2.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri.

Sporod:
Petek, 19. februarja (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.
Sobota, 20. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rejzanskem narečju.
Ponedeljek, 22. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 23. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 24. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Post in smisel trpljenja - Izbor melodij.

Četrtek, 25. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Osnovna šola A. Gradnik iz Števerjana Prešernova proslava

Dne 8. februarja, na Prešernov dan, smo na šolo povabili kulturnega delavca, profesorja Hijacinta Jusso. Z nje-

govim obiskom smo proslavili dan slovenske kulture. Profesor Jusso se ukvarja s slikarstvom, fotografijo in z ilustriranjem otroških knjig. Predstavil nam je Nediško deželo, v kateri se je tudi rodil. Preko fotografij nam je prikazal lepoto Benečije: pisane rože, umetniško bogate cerkvice, Landarsko jamo in kamnite hiše. Spoznali smo tudi blumerje, to so beneške pisane pustne maske, ki odganjajo zimo. Najbolj zanimivi pa so bili liki nadiških pravljic: baladanti, ki ponoči vstopijo v hišo, te raztrgajo, ti poberejo vse kosti in se z njimi igrajo celo noč. Zjutraj pa te spet sestavijo in ko se zbudiš, te bolijo vse kosti. Spoznali smo tudi Rendo babo, Krivepete, Torko in ob poslušanju legend nas je bilo že kar strah. V mesecu aprilu pa bomo ob blizu spoznali lepote te dežele, saj se bomo tja odpeljali na celodnevni izlet.

Učenci OŠ Alojza Gradnika Števerjan

Regijsko tekmovanje na SCGV Emil Komel Tri zlata priznanja

V prvi polovici februarja so na primorskih glasbenih šolah v Kopru, Idriji, Gorici, Postojni in Novi Gorici potekala regijska tekmovanja mladih glasbenikov (oboa, klarinet, saksofon, flauta, klavir, komorne skupine s trobili in petje). Tekmovalo je 125 solistov in 6 komornih skupin. Zamejstvo so zastopali trije solisti in komorna skupi-

na treh trobentačev - vsi s SCGV Emil Komel - in en solist z Glasbene matice Trst. Goriški tekmovalci so odlično opravili svojo preizkušnjo: pevka Urška Faganel (prof. Franka Žgavec), saksofonist Matej Marušič (prof. Matic Mikola) in komorna skupina, ki jo sestavljajo Živa Srebrnič, Elisa Gerolimetto in Gabriele Boscarato (prof. Roberto Cate-

rini in Erik Žerjal) so prejeli zlata priznanja, kar jim omogoča sodelovanje na državnem tekmovanju, ki bo sredi marca v Velenju, Mariboru in Žalcu. Šola E. Komel je bila tudi gostitelj in organizator regijskega tekmovanja saksofonov in klarinetov, ki je potekalo 10. in 11. februarja v komorni dvorani KC Lojze Bratuž. Goriško tekmovanje je bilo dokaz, koliko bogastva se skriva v šolskih učilnicah, saj je nastopilo kar nekaj perspektivnih mladih glasbenikov. Pozitivna je tudi

ugotovitev, da je v ozadju tega uspeha tudi izredna zavzetost in strokovnost številnih novih učnih kadrov, ki so krepko obnovili profesorske vrste primorskih glasbenih šol. Novost letošnjega tekmovanja je tudi prisotnost učencev, ki se šolajo v godbeniških šolah. Prireditvev je v imenu organizatorjev uvedel ravnatelj SCGV Emil Komel Silvan Kerševan, ki je podčrtal vzgojni pomen teh srečanj in konkretno vlogo, ki jo te šole opravljajo pri oblikovanju skupnega kulturnega prostora.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

ob Dnevu slovenske kulture

PRAVLJICA SMO VSI

solopetje - Alessandra Schettino
Župnijski mladinski pevski zbor - Michela De Castro
slavnostni govor - mag. Darinka Kozinc
balet - odgovorna Anita Lutman
gojenci SCGV Emil Komel - odgovorna Alessandra Schettino
pravljičica - Majda Zavadlav
MePZ Štandrež - zborovodja David Bandelj

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
sobota, 20. februarja 2010, ob 20. uri

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabljeni na spominski večer

PESNICI LJUBKI ŠORLI HVALEŽNO V SPOMIN OB 100-LETNICI ROJSTVA

sodelujejo:

nagovor Janez Povše

recitatorji: Ivana Fajt, Jakob Podveršič, Luka Paljk,
Jasmin Kovic in Nikolaj Pintar

Aleksander Gadžijev (SCGV Komel), klavir

MePZ Lojze Bratuž - ženska zasedba
zborovodja Bogdan Kralj - klavirska spremljava Mojca Bizjak

MePZ F.B. Sedej - Števerjan
zborovodkinja Aleksandra Pertot

četrtek, 25. februarja 2010, ob 20.30
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

V sodelovanju z:
Okrožnim svetom za Pevno-Štmaver-Oslavje,
Župnijo sv. Mavra in Silvestro,
Zvezo slovenske katoliške prosvete,
Civilno zaščito Občine Gorica

ŠAGRA SV. VALENTINA
ŠTMAVER
NA SEDEŽU DRUŠTVA - OKRAJ ZNORIŠČE, 4
18., 19., 20. in 21. februarja 2010

Četrtek, 18. februarja 2010
ob 20.30 odprtje razstave fotografij
OKNO V SVET Franke Furlan Korenjak
nastop **komornega zbora Grgar** in **MoPZ Štmaver**

Petek, 19. februarja 2010
ob 20.30 rock večer s skupinami:
RADIOWAVE, KANALJE in **THE M.A.F.F.**

Sobota, 20. februarja 2010
ob 18.00 nastop otroških pevskih zborov
ob 20.00 ples z ansamblom **HAPPY DAY**

Nedelja, 21. februarja 2010
ob 10.00 odprtje kioskov
ob 14.30 slovesna sv. maša
ob 16.00 ples z ansamblom **KVINTET OSMINKA**

Toplo vabljeni!

Pevci MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA RUPA-PEČ
vabijo na
koncert ob 75-letnici ustanovitve
BITI, ŽIVETI!
sreda, 24. februarja 2010, ob 20.30
Rupa, cerkev sv. Marka
POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Ajdoščina / Akademija v spomin na Filipa Terčelja

“Zaslutili smo tragiko Vaših dni in veličastnost Vaših dejanj”

Spoštovani in cenjeni prof. Filip Terčelj! Minuli četrtek, 4. februarja 2010, sva se z Vašo nekdanjo dijakinjo, gospo Elko (Gabrijelo) Eržen Beličič odpravila v Ajdovščino, kamor nas je povabila gospa Marija Pegan, da bi sodelovala na večeru, ki Vam je bil posvečen. Inicijativna skupina Šturcev in Ajdovcev, kakor tudi drugih ljudi, se namreč te dni zavzema, da bi Vam na trgu pred šolsko cerkvijo odkrili spomenik, ki naj bi vse mimoidoče spominjal na izredno vlogo, ki ste jo odigrali na Primorskem pod fašizmom, kot organizator prihodnega delovanja, ki naj temelji na krščanskih vrednotah in stremi po vsestranski duhovni izobrazbi in rasti posameznika ter posredno družbe, v kateri živi in deluje. Obenem bi se spominjali tudi preganjanj, ki ste jih pretrpeli v italijanskih zaporih in med konfinacijo v Campobasso, ter nato med begunstvom v Ljubljani, med povojnim trimesečnim komunističnim zaporom in končno bi nas spomenik spominjal na Vašo mučeniško smrt tam v Štucovi grapi pod Davčo, ko so Vas in Vašega sošolca in sobrata g. Franca Krašno zahrbtno usmrtili pri-

obstoječa društva in po župnijah spodbujali ljudi k ustanavljanju novih. Znano je, da so Vas gg. sbratje vabili kot odličnega ljudskega pridigarja, da ste sodelovali pri prazničnih mašah in nago-varjali ljudi k vztrajnosti, k spoštovanju trajnih vrednot in izročila, ki ga sprejmemo od staršev. Po obredih pa ste se srečavali z odborniki posameznih društev ali z zborovodji in z njimi usklajevali delovanje in skupne pobude. Vse to v duhu načela, da si “krščanska prosveta stavi nalogo vzgajati um, voljo in srce; cilj svoje vzgoje pa vidi v stvarjanju značajeve, ki črpajo svojo moč in trdnost iz večno veljavnih verskih, нравnih in etičnih načel”.

To izredno delovanje pride najbolj jasno do izraza ob prebiranju glasila Prosvetne zveze, to je lista Naš čolnari, ki ste ga izdajali in urejali od leta 1922 do 1928. Tam v Ajdovščini sem poudaril, da so številni članki v tem glasilu še danes aktualni in zanimivi, tako da bom svetoval Paljku, naj kaj ponatisne. Pri publiku pa so vzbudile zanimanje tudi Vaše knjižne izdaje, in sicer vzgojno čitanko Za domačim ognjiščem in Mati uči otroka moliti ter povest Vozniki, ki smo jih lahko pokazali, ker jih

osvetlil vaš duhovniški lik, ter temeljiti analizi prof. Ivane Slamič, ki je razčlenila Rebulov roman “Nokturno za Primorsko”, ki s svojim glavnim junakom, primorskim duhovnikom Florijanom Burnikom, postavlja literarni spomenik Vam, spoštovani g. Terčelj, a tudi številnim drugim primorskim duhovnikom, ki ste v letih med obema vojnama po svojih najboljših močeh ustvarili izredno učinkovito organiziran odpor zoper fašizem. To je bila

Filip Terčelj

prava borba duha in moralne sile za ohranitev fizičnega obstoja in narodne samobitnosti, kot je svoj čas zapisal dr. Rudolf Klinec. Naša predavanja so izredno posrečeno dopolnjevali

odlomki iz Vaših spisov. Vsi pa smo bili osebno zelo neposredno nagovorjeni, ko smo slišali pričevanja ljudi, ki so Vas osebno poznali, se z vami družili in sodelovali. Tako so prebrali kar dva dra-

postavitve Vašega spomenika, odlomek Rebulovega pisma, ki pozdravlja pobudo iniciativnega odbora in lapidarno izrisuje veličino Vaše osebnosti, sklepne misli Marijana Breclja, kot jih je napisal v knjižici iz zbirke Graditelji slovenskega doma, ki Vam je posvečena, in Premrlova Zdravljica, ki jo je zapel mešani zbor, vse to je res primerno in slavnostno zaključilo naše druženje. Vsi smo namreč zaslutili tragiko Vaših dni in veličastnost Vaših dejanj! Hvaležno se Vam zahvaljujem za vsa spoznanja, ki so v meni dozorala ob tem večeru. Dovolite pa, da se na Vas obračam še s prošnjo, ki jo boste kot vneti narodni delavec razumeli. V imenu vseh nas Primorcev Vas prosim, da nam kot priprošnjak v vrstah mučencev stojite ob strani predvsem pri ohranjanju in oživljanju tistih traj-

Omizje predstavnikov kulturnega in verskega življenja, ki so predstavili življenje in delo rodoljuba in rojaka Filipa Terčelja (Foto Anton Sedej)

padniki KNOJA.

Bilo je to na dan po prazniku Sv. Treh kraljev leta 1946, kot je ob koncu večera povedal Franc Peternelj, ki ste ga dan prej, kot tedaj 6-letnega sina davškega organista, pokrižali in pobožali po la-seh, ko sta s Krašno zapuščala hišo, kjer sta na praznik pokosila. Mož, sedanji organist v Davči, ki je tudi poskrbel, da so Vama domačini uredili groba na tamkajšnjem pokopališču, skrbi za to, da se vsako leto ohranja živ spomin na Vajino mučeniško žrttev.

Vsekakor ni mi žal, da me je prijatelj Jurij Paljk iz Velikih Zabelj spet enkrat potunkal, tokrat v “Terčeljeve dneve”, kot so poimenovali niz pobud Vam v spomin in poklon. Prof. Peganova me je namreč povabila, da bi kratko spregovoril na temo “Terčeljevo organiziranje Prosvetne zveze in prizadevanja za tisk slovenske besede”. Govoril naj bi torej o vlogi, ki ste jo imeli kot glavni tajnik pri Prosvetni zvezi, se pravi tisti – danes bi rekli – krovnici organizaciji, ki je ob ustanovitvi oktobra leta 1922, ko ste prišli v Gorico, pove-zala 70 društev po vsej Goriški, ko pa ste morali Zvezo leta 1927 zaradi fašističnih zakonov razpu-stiti, je štel 136 društev in skupaj s samostojnimi krožki 168 prosvetnih enot: pevskih zborov, dramskih drušin, raznih izobraževalnih krožkov in telovadnih skupin.

Ta leta so bila za Vas leta neutrudnega dela in stalnih potovanj po deželi, saj ste redno obiskovali

in Zdrava Marija, ki so izšle v letih 1929 do 1933, za katere ste napisali spremna besedila o liturgi-ni uporabnosti in izredno veliko kakovostnih besedil pesmi, ki so jih razni skladatelji tudi uglasbili in ki jih ter bomo še dolgo prepevali po slovenskih korih. Sam večer je potrdil, da Vi, spoštovani gospod Terčelj, še nago-varjate množico! V dvorani Krajevne skupnosti se je namreč zbralo res številno občinstvo, ki je sledilo prof. Tatjani Božič, ko je sintetično predstavila Vaš življenjepis, nadalje duhovniku, spiritualu in ljubljanskem bogoslovju dr. Primožu Krečiču, ki je

gocenca utrinka g. Jožka Kraglja, Jože Breclja iz Žapuž je izrisal Vaš lik kot domačin in se je spominjal predvsem Vaše vraščenosti v domače okolje, Vaša sorodnica Joža Širca je ganjeno obudila spomin na Vas in Vašo mamo. Izredno pozornost pa je s svojo živahno pripovedjo vzbudila gospa Elka Eržen Beličič, ki je pričala o Vaših ljubljanskih letih, o tem, kako ste izredno skromno, a radodarno živeli v Ljubljani in pomagali dijaštvu, zlasti svojim dijakinjam na Poljanski gimnaziji. Povedala je, kako ste se znašli, Vi rojeni organizator, brez pravega dela v se preveč razčlenjeno organizirani

nih vrednot, na temeljih katerih ste gradili Vaše duhovniško in organizatorsko poslanstvo. Edino ti temelji nam bomo namreč lahko pomagali, da bomo premagali tudi najnovejše preizkušnje, ki jih kot narod v Matici in kot slovenska narodna skupnost v Italiji doživljamo vsak dan, predvsem ob pomanjkanju jasnih in resnično veljavnih vsebin, ki naj osmišljajo naše prosvetno in narodno delo. Finančna kriza je realna, a me ne tako skrbi! Zbogom!

Marko Tavčar
Devin, na slovenski
kulturni dan 2010

Kratke

Slovenski kulturi na rob

Kaj je danes s slovensko kulturo? To vprašanje mi je zastavil znanec, ki je tujec, a redno sledi kulturnim dogajanjem med Slovenci v Sloveniji in po svetu.

Najprej moramo priznati, da je naša slovenska kultura, ne glede kje je, postala predmet politične polemike. Prepri se začnejo ob vprašanju, koliko kulture še sploh potrebujemo, koga naj podpiramo, kaj je prioriteto in kaj ni pomembno... To se lepo vidi še zlasti v našem zamejstvu. Pri vsem tem pozabljamo, da je kultura temelj počlovečenja človeštva, ker oblikuje človekovo duševnost. Tu pa se zopet zaletimo v neprobojni zid spraševanja, kako se lahko oblikuje človekova duševnost in kdo jo sploh lahko oblikuje. (So kvazikulturniki, ki skrbno bedijo nad tem, da ne bi kdo čisto slučajno zašel na to področje in skušal vplivati na oblikovanje človekove duševnosti, še zlasti pri mladih!)

V Evropi je kultura redno oblikovala narode, zato pogosto govorimo o narodni kulturi pri posameznih narodih kot tudi o kulturni politiki pri tem ali onem narodu. Vsak evropski narod bo obstal le, če bo ohranil svoj kulturni obraz, z lastnim jezikom, narodnim blagom pa tudi s svojo identiteto. Globalizacija bo prizanesla samo tistim narodom, ki bodo vztrajno in neomajno razvijali svojo narodno samobitnost. Edino tako bodo lahko kljubovali okolju, ki je vse prej kot naklonjeno še zlasti malim narodom.

Kulturno politiko bi morali oblikovati tisti, ki ustvarjajo kulturo, in ne ekonomisti ali politiki, ki velikokrat vidijo samo materialno korist, na duhovno pa pozabljajo. Tržni pogled, ki je zašel tudi v kulturo, se vse bolj nagiba k tako imenovanemu evropeizmu, prezira pa narodno identiteto, kjer so in bodo ostajale naše korenine.

Izvorni smisel vsake države je v tem, da ohranja korenine naroda na svojih tleh, saj na njih sloni tudi njena prihodnost. Res pa je, da se bo vsak narod tudi v prihodnje ohranjal le, če bo dovolj ekonomsko močan. Prav zato mora država podpirati narodno gospodarstvo, to pa je pri marsikaterem evropskem narodu že skoraj izginilo, saj so ga pogoltnile multinacionalke. Država, ki zanemara narodno gospodarstvo, spodkopava narodno identiteto, s tem pa tudi samo sebe. Žal se na to navadno začne misliti šele tedaj, ko je že prepozno. / Ambrož Kodelja

Feri Lainšček napisal prvi slovenski roman v verzih

Pesnik in pisatelj Feri Lainšček bo marca pri založbi Nova revija v literarni zbirki Samorog izdal prvi slovenski roman v verzih z naslovom Sprehajališča za vračanja. Roman z 39 poglavji, s 93 spevi in 1854 verz, ki je napisan v strogi pesniški formi -jambskih deveteric s trojno rimo, je Lainšček posvetil psihoanalitiku Carlu Gustavu Jungu. Lainšček je roman v verzih Sprehajališča za vračanja snoval 12 mesecev. Nanj je močno vplivalo Jungovo pisanje, kar je zapisal v uvodu knjige: “Zavest o duhu globine, ki sem se mu dal na razpolago, je vplivala na njegovo vsebino skupaj z drugimi Jungovimi spoznanji”. Posebno literarno delo se deloma naslanja na tradicijo španske romane, v njem avtor narativno napetost gradi na prepletanju lirskih in dramskih trenutkov, sicer pa vsebina romana zajema sodobno, aktualno družbeno dogajanje. Gre za delo, ob katerem se bo bralec vprašal o vrednotah časa, v katerem živimo, in se zamislil nad njimi. Likovno je roman z 39 likovnimi deli obogatila akademska slikarka Zora Stančič. Slikarka je z Lainščkom sodelovala že pri izdaji njegovih pesniških knjig Ne bodi kot drugi in Pesmi za ženski glas in zvone. Knjigo, h kateri je spremno besedo prispeval pesnik in dramatik Ivo Svetina, je uredil urednik Nove revije Niko Grafenauer.

Fojeva Markolfa spet na slovenskem odru

Briljantna farsa Daria Foja Markolfa (La Marcolfa) v odličnem prevodu Marije Kacin je spet zaživela na slovenskem odru. V soboto, 30. januarja, je bila namreč na odru Zadrúžnega doma v Ribnem pri Bledu premiera te slovite uspešnice, ki je slovensko praznovanje doživela v sedemdesetih letih na odru tržaškega Slovenskega amaterskega gledališča v režiji Jožeta Voznyja in s Tatjano Turko v naslovni vlogi. Tokrat je zgodbo o grdi, zaničnem in neumni dekli Markolfi, ki služi pri močno zadolženem markizu, z igralsko skupino KD Jurija Jedretiča iz Ribnega pri Bledu režiral Sergej Verč. Režiser je poskrbel tudi za sceno, medtem ko so koreografijo predstave zaupali Janezu Mejaču, izjemno slikovite kostume pa je izdelala Vanda Klemenc. V naslovni vlogi nastopa Tatjana Skumavc, markiz pa je znani in dolgoletni igralec gledališča Toneta Čufarja z Jesenic Rado Mužan. V ostalih vlogah nastopajo še Janez Kristan, Kaja Mužan, Mihaela Pesrl, Borut Pangerc in Jože Kleinberger.

Fojevo farso, ki nam skozi smeh prišepetava prastaro resnico o relativnosti nekaterih pojmov in njihovi varjivi nezanesljivosti, so zadnjič uprizorili leta 2002 na odru gledališča France Prešeren v Boljuncu pri Trstu, prav tako v režiji Sergeja Verča. Takrat je igrala Tatjana Turko

Sergej Verč

za svojo Markolfo na gledališkem festivalu Čufarjevi dnevi na Jesenicah prejela nagrado za najboljšo žensko vlogo. Ponovitev Fojeve Markolfe je bila v nedeljo, 31. januarja, prav tako v Zadrúžnem domu v Ribnem pri Bledu.

Kratki

NŠK / Fotografska razstava Biserke Cesar

Biserka Cesar, študentka pedagoške fakultete, sicer pa tudi uspešna športnica, izkušena popotnica, je svojo ljubezen za Afriko in otroke strnila v fotografski razstavi z naslovom Afriški pogledi

Biserka Cesar (foto IG)

otrok, ki so jo odprli v petek, 12. februarja, v prostorih Narodne in študijske knjižnice. Na potovanja v Ugando, Gano in Namibijo se je Biserka Cesar vedno odpravljala z določenim namenom, in sicer, da bi kot prostovoljka pomagala tamkajšnjim otrokom. Poučevala je tako v krajevnih šolah in vrtcih, pomagala je v sirotišnici, otroke pa učila tudi plavanja. Bila je v stalnem stiku z otroki, zato jih je tudi boljše spoznala; spoznala je njihove navade, igre, želje. Vse to je poskušala ujeti v svoj objektiv in nam preko fotografij predstaviti vsaj delček teh svojih izkušenj in doživljanj.

Pravzaprav lahko rečemo, da izhaja Biserka iz umetniške družine, saj je bil njen dedek priznani slikar Jože Cesar. Nad fotografijo pa jo je že v otroštvu navdušil oče Vojko, z njo se je tudi sam amatersko ukvarjal. Veliko pa se je učila tudi sama: s prebiranjem strokovnih knjig in člankov, s poskušanjem in predvsem z učenjem ob lastnih napakah.

KŠD Rojanski Krpan in ZSKD / Leto v znamenju poezije

Da je KŠD Rojanski Krpan z lanskim natečajem za izvirno ljubezensko pesem zadel v črno, potrjuje dejstvo, da bo letošnja izdaja potekala v nekoliko spremenjenih oz. bolj širokopoteznih okoliščinah. O tem je bil govor na tiskovni konferenci, ki sta jo KŠD Rojanski Krpan in ZSKD sklicala v četrtek, 11. februarja, v Narodnem domu, da bi predstavila skupni pesniški projekt Povsem pesem. Zvezi, ki jo je predstavljal njen predsednik Marino Marsič, se je lanska zamisel mladih Rojančanov namreč zdela zanimiva v tolikšni meri, da je Krpanu letos ponudila nadgraditev načrta, in sicer z izdajo publikacije, v kateri bodo zbrane neobjavljene in kakovostne pesmi z dveh natečajev: prvi bo potekal kot vedno v režiji rojanskega društva, drugega pa bo skupaj s številnimi partnerji razpisala ZSKD v projektu Sledi / Tracce: tema tega natečaja bo prosta, v poštev pa bodo prišle pesmi, napisane v slovenščini, italijanščini ali katerikoli manjšinskem jeziku (podrobnosti natečaja bo Zveza razkrila spomladi). Publikacija bo predvidoma izšla 3. decembra, se pravi ob 210. obletnici rojstva Franceta Prešerna.

Rojanski Krpan pa bo spekter svojega natečaja omejil kot lani na ljubezensko pesem: rok za oddajo še neobjavljenih besedil se izteče na svetovni dan poezije (21. marca). Takoj zatem bo pesmi preučila komisija, ki jo poleg društvenih odbornikov sestavljajo še prof. Vilma Purič, gledališki igralec Danijel Malalan ter absolventka slovenistike na koprski univerzi Metka Šinigoj. Sredi aprila bodo Krpanovci oznanili imena petih nominirancev za glavno nagrado ter petih nominirancev v kategoriji dijakov slovenskih srednjih šol in Italiji; nagrajevanje bo v začetku maja na domačiji Ferfolja pri Piščancih nad Rojanom. Slavnostni večer bodo oblikovali razni izvajalci ter naravna kulisa s prelepim pogledom na Tržaški zaliv. Na tem večeru bo sodelovalo tudi občinstvo, ki bo tako kot lani z glasovanjem podelilo nagrado publike (podrobne informacije o natečaju lahko zainteresirani dobijo na spletni strani društva: www.rojanskikrpan.org).

GALERIJA CONTESTABO Razstava Evgena Bavčarja

Vrnjeni pogledi

Umetniško pripovedovanje Evgena Bavčarja se je v dolgi karieri razpredlo na podlagi številnih izraznih nivojev. Evgena Bavčarja poznamo kot filozofa, književnika, vesetranskega svetovnega intelektualca: fascinanten pa je zlasti njegov odnos do konceptualne umetnosti, v kateri postane fotografski izraz nosilec posebne simbolike.

Fotografska razstava z naslovom Vrnjeni pogledi, ki jo je Evgen Bavčar ob prisotnosti mnogih prijateljev (med katerimi je izstopal Boris Pahor) odprl v petek, 12. februarja, v galeriji Contestabo Art-gallery v Trstu, se namreč osredotoča na bistveno izhodišče ne-vidnega, ki se mu umetnik nikakor ni odrekel. Po besedah prof. Tatjane Rojc, ki je predstavila umetnika in njegovo razstavo, "njegova luč je svetloba, ki izžareva od znotraj, ker je spomin na sonce: njegovega pogleda, ko se upre naravnost v sonce, zato luč ne more zažgati, ker se pomakne onkraj vira luči,

in vidi neskončno, torej svetlobo". Fotografske umetnine nastanejo iz koncepta, iz zavesti vidnega in vidnega, ki ga Bavčar strukturira preko konkretnega v "absolutni koncept, kar pomeni v čisto in neizpodbitno idejo, ki se oslanja na vedenje". Tržaška razstava predstavlja es-

Tatjana Rojc, Evgen Bavčar in Boris Pahor (foto IG)

teriere in akte, besede in odseve sveta, ki jih Bavčar ume kot refleksije čistega koncepta: črno-

bela tehnika mu v tem primeru omogoča obdelavo zamisli, preko katere avtor vzpostavi dialog s svetom vidnega in, obenem, z gledalcem. Njegov pogled je zazrt v neskončne možnosti duhovnega, ki se sestavlja v umetniku samem in ki nastopi v gledalcu kot podzavestna eksplikacija bistva. "Pretresljiva lepota čistosti, razlita svetloba spomina sta samo še dokaz, da fotografski posnetek edini lahko spomin ujame v trajanje". Za prof. Rojčevu pa gre pri Bavčarjevih fotografijah za še neko dodatno

skupno zasnovani umetniški tvorbi odraža hrepenenje umetnika "in njegovo stremljenje po tem, da bi trenutek ustavil. "Njegova umetniška pripoved je duhovna, nikakor ne samo eksplisitno banalni odsev realnega, kakor so odsev realnega podobe in barve, ki jih Evgen Bavčar od svojega dvanajstega leta dalje nosi v svoji zavesti tako, da jih stalno obnavlja, predeluje, da jih analizira kot stvarnost in dodela kot neoprijemljivost. Da paradoksalno njegova notranja svetloba vzraste v odraz stvarnosti, ki jo je umetnik že pred tem ponotranjil".

Umetnik, ki ga na Trst veže globoko čustvo – njegova mama je bila namreč guvernantka pri viceadmiralu avstrijske flote, v zalivskem mestu pa živi mnogo njegovih prijateljev -, je v svojem krajšem pozdravu izrazil zadovoljstvo, da luč, ki jo nosi po svetu, izžareva žarke primorskega čutenja. "Ta luč je prisotna tudi v teh mojih fotografijah: to so namreč vrnjeni pogledi primorski deželi, mojemu otroštvu, moji izvorni kulturi. Iz te krajevnosti pa se lahko rodi tudi univerzalno dojetje manjše sveta", je dejal Bavčar, čigar posnetki so bili na ogled že na mnogih razstavah v Aziji, Južni Ameriki in Evropi.

IG

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE Big Band RTV Slovenije

Slasten večer za ljubitelje jaza

Slovensko stalno gledališče ima v letošnji sezoni tudi glasbeni program, ki spada v nove, izbirne abonmajske sklope. Prijeten dodatek obsega v tej poskusni fazi dva dogodka in gledališče si je zajamčilo uspeh z visoko kakovostjo izkušenih profesionalcev, najprej z glasbeniki zgodovinskega Big Banda RTV Slovenije. Neposredni prenos na prvem programu Radia Slovenija je zapečatil s širšim odmevom večer, ki je kot pričakovano privabil številno publiko ljubiteljev jaza. Big Band je že pravi pojem v glasbenem svetu, saj gre za eno najstarejših tovrstnih zasedb v svetovnem merilu. Orkester deluje neprekinjeno od leta 1945, ko je takoj po osvoboditvi začel igrati pod vodstvom Bojana Adamiča kot Plesni orkester Radia Ljubljana. Adamič je leta 1961 nasledil Jože Privšek, s katerim se je reprezentančna zasedba povzpela do zelo visoke kakovostne ravni. Program, s katerim je orkester zaigral pred

tržaško publiko, je spomin na prehojeno pot, predvsem na zlato dobo ustvarjanja glasbenika, ki je v izbori dirigenta in skladatelja zaznamoval trideset let zgodovine tega orkestra. Privšek je velikan slovenskega jaza, avtor številnih evergreenov, neskončnega opusa izvirnih skladb in priredb za Big Band. Glasbeniki so imeli zato široko paleto izbir, ko so sestavili spored koncerta, v katerem so se v pestrem zaporedju in poleg izvirnih del priznanega dirigenta (Križanke, Nocoj) zvrstila imena med seboj zelo različnih umetnikov, katerih uspešnice je priredil Privšek: Sting (Fragile), Chick Corea (Spain), Carlos Jobim (How insensitive), Duke Ellington (Do nothing till you hear from me), Carlos Santana (Oye como va), Burt Bacharach (Rožnik, Alfie).

Big Band ohranja značilne barve muziciranja, ki ima okus po zgodovini, saj spominja na velike jazzovske zasedbe iz druge

polovice prejšnjega stoletja; v njem je vsak član solist, saj so solistične, improvizacijske točke bistven in značilen element izvajanja v tovrstni skupini (tudi dirigent Tadej Tomšič je v določenem trenutku opustil dirigentsko vlogo in zaigral na saksofon), obenem pa morajo glasbeniki pokazati homogenost v skupnem igranju. Člani znamenite slovenske skupine so potrdili svoj ugled že pri prvih notah, ko so z energičnim pristopom, natančnim in sproščenim oblikovanjem ritmičnega dogajanja prevzeli občinstvo. Instrumentalni zvok je dopolnil nastop pevke Kristine Oberžan, ki je prepričala predvsem zaradi ob-

vladanja in primerne podajanja stilnih zahtev različnih aspektov jazzovske govorice. Med virtuosnimi nastopi solistov, klasiki zabavne glasbe, blues motivi, baladami in južnoameriški ritmi je čas hitro minil, koncert pa je pustil za seboj prijeten vtis, da se je glasbeni program SSG-ja začel zelo spodbudno, z izvrstno izbiro, ki je razveselila marsikatero poslušalca. Večer je bil v veselje tudi članom orkestra, ki so že pred meseci imeli v načrtu prijateljsko sodelovanje s tržaškim gledališčem. Končno se je to uresničilo. Toplini publike so se oddolžili z dodatkom, seveda iz opusa Jožeta Privška.

PAL

Tudi pri nas je pust čas zabave, norčij in mask. Najbolj pričakovana točka na sporedu dogajanj pa je openski sprevod, ki je vsako leto izredno uspešen in ima v gosteh veliko število skupin in vozov. Pustni navdušenci so se minulo soboto zbrali na openskih ulicah, da bi spremljali tradicionalni Kraški pust, ki letos praznuje že 43. rojstni dan. Tudi letos je bil obisk zelo številen, k čemur je botrovalo tudi lepo in toplo sončno vreme. Najmlajši, mladina, odrasli in starejši so v vsesplošnem navdušenju in pravem pustnem vzdušju občudovali različne maske ter pisane in bogate vozove. Teh se je letos zvrstilo dvanajst, skupin pa je bilo devet. Kot vsako leto so vozovi in skupine prišli iz različnih krajev in vasi v okolici Trsta, ki se na pustovanje pripravljajo nekaj mesecev. Oopenski pust se je slovesno začel že minuli petek, ko sta se z zgodovinskim tramvajem št. 6 na Opčine pripeljala kralj in

OPČINE Tradicionalni sprevod

Končal se je letošnji 43. Kraški pust

kraljica letošnjega pusta, Lolo in Kata Cavata, ki sta tudi odprla fotografsko razstavo Davorina Križmančiča. Razstava je

bila na ogled v samem zgodovinskem tramvaju. Tudi petkov pustni večer je bil dokaj pester: organizatorji so namreč

v Prosvetnem domu pripravili večer v znamenju gledališča, plesa in likovne umetnosti. Najbolj pričakovan trenutek pa je nagrajevanje najlepših vozov in mask, ki je letos potekalo na borjaču Prosvetnega doma, kjer je bil tudi Pustni foto ex tempore v sodelovanju s krožkom Foto Video Trst 90. Na njem nista mogla manjkati kralj in kraljica pusta, ki sta tudi nagradila tekmovalce. Na sam vrh lestvice v skupini vozov se je povzpela Praprota s svojim vozom 'Kaj mi pa morejo', drugo mesto si je prislužil bazoviški voz 'V kraljestvu papir', tretje mesto pa so zasedli Repenci z vozom 'Soudi in Bale'. V kategoriji skupin pa je največ točk zbrala skupina 'Jabadabadv', drugo mesto je pripadlo Združenju staršev OŠ Romljan s skupino 'Pade eden, padejo vsi', tretje mesto na lestvici pa je zasedlo Združenje staršev OŠ V. Šček iz Nabrežine s svojo skupino 'Kraška gmajna?! Kraški

park?? Ali odlagališče na odprtem?? '. Posebno nagrado so dobili tudi gostje iz Benetk, ki so se predstavili s skupino Astra iz Salzana. Sprevod, nagrajevanje in spored ključnega večera sta povezovala Mairim Cheber in Giorgio Amodeo, za še dodatno popestritev pa sta poskrbeli glasbena skupina Iskrice in godba iz Tržača Banda Civica Citta' di Monfalcone. S to priveditvijo pa ni bilo še konca

praznovanja: kuharji SKD Brdine, nogometnega društva Primorec in pevskega zbora Tabor so pripravili marsikaj dobrega za pod zob. Iz kioskov je namreč dišalo po domačih dobrotah, kjer so si obiskovalci lahko privoščili klobase in zelje in še marsikatero dobroto.

Kraški pustni sprevod je mimo in z njim tudi letošnji pust, ki je bil kot vsako leto barvan, nor, zabaven in bogat.

Patrizia Jurincic

DSI in SLOVENSKA PROSVETA Prešernova proslava

Naj se slovenska beseda ohranja v Tržaškem zalivu!

“**N**aj slovenska beseda ohranja svoje sidro v Tržaškem zalivu, naj se z burjo vije po tržaških ulicah, naj se zapisuje v pesniških podobah, naj se bogati ob stiku s tržaško večdušnostjo, naj se razvija v svojskosti, naj obstoji kot jezik srca”.

S temi besedami, ki so v Peterlinovi dvorani izzvenele kot poetično voščilo materinemu jeziku, je prof. Vilma Purič sklenila svoj govor ob Dnevu slovenske kulture, ki ga je Društvo slovenskih izobražencev priredilo v sodelovanju s Slovensko prosveto v ponedeljek, 8. februarja.

Vilma Purič je svoje besede posvetila usodi, ki jo slovenski jezik doživlja na Tržaškem. Iztočnica njenega razmišljanja je bilo prepričanje, da “preko jezika prodiramo tudi v neki miselni svet razmerij in čutenj”. Prof. Vilma Purič, ki kot šolnica sledi razvoju slovenskega jezika pri nas že več let, je uvodoma poudarila dejstvo, da jezikovne zmožnosti v sodobnem svetu na splošno upadajo. “Človek živi ujet v hitre življenjske ritme, polne učinkovitih dejanj in globalno nastavljenih podob, v katerih so ubeseditve omejene le na osnovno funkcijo sporočanja, kar pomeni, da govorci ne razvijajo zahtevnejših jezikovnih zmožnosti”. V te splošne težnje je ujet tudi naš prostor, in ker je v tržaškem urbanem okolju slovenščina le za nekatere izhodiščni jezik, “za katerega je usvajanje spontano, hitro in sistematično, slednja neustavljivo usiha, tako stisnjena v izbrane kroge, zožena na 600 besed, živa le v nekaterih trenutkih dneva”.

Po mnenju prof. Puričeve pa se včasih prisoja sporočevalni in sporazumevalni funkciji jezika prevelik pomen, golo razvijanje komunikacijskega jezika je vselej utesnjujoče in plitvo, kajti temelji le na tem, kako se jezik uporablja. Še zlasti v našem “zagonetnem mestu” ima priložnost, da odnese nekaj več, priložnost ima, da doživi jezik v

Purič je bilo namreč na sporedu nagajevanje zmagovalcev literarnega natečaja Založbe Mladika, ki že 38 let zbira in nagrajuje najboljše prozne in pesniške prispevke. Na uredništvo založniške hiše je prispelo 74 prispevkov, med katerimi je strokovna komisija izbrala tri najboljše dela. Prvo nagrado je prejela novela Današnja Aleksan-

Foto IG

globljih dimenzijah, se požene onkraj slovanske obrazložitve besed v lučenje duhovnih nabojev pomena, ki nudijo prodor v čustvena zaledja jezika. “Kajti onkraj jezika kot sredstva za sporazumevanje obstaja neka globlja ravan, neko jezikovno podzemlje, kot je pojav poimenoval literarni zgodovinar Boris Paternu. Prav slednje se hkrati povezuje s čustveno doživljajsko sfero posameznika in skupnosti”. V našem okolju je treba zato gojiti potrebo po sistematičnem in poglobljenem razmišljanju o jeziku in nujno po razvijanju jezikovne zavesti, ki bi ovrednotila jezik na različnih ravneh (tudi na estetski), “potrben je nadalje pošten pogled v obstoj slovenščine v Trstu”, skratka za jezik, katerega usvajanje “poteka neposredno in spontano ter se povezuje s pridobivanjem družbene in narodne identitete”. Vezna nit večera je bil odnos do klene slovenske besede, govorene in pisane: po govoru Vilme

drinka novogoriške avtorice Darinke Kozinc, za drugo nagrado je bila izbrana novela z naslovom Spomini Irene Cigale, tretjo nagrado pa je odnesla Manka Kremenšek Križman z novelo Skodelica kave. V uredništvo revije Mladika je prispelo kar 51 ciklusov pesmi, med katerimi je bil ciklus pod geslom Provansa Mariborčanke Stanke Devjak izbran za prvo nagrado; drugo nagrado je prejel venec pesmi Trenutki Matije Švajncerja, tretjo nagrado pa je dosegel cikel Rujevka Ide Semenič iz Podnanosa: nekatera dela drugih avtorjev bodo bralci lahko brali v reviji Mladika, saj je komisija najbolj zaslužna besedila predlagala za objavo v literarni reviji. Po podelitvi nagrad so člani Radijskega odra, Julija Berdon, Nadia Roncelli, Anka Peterlin in

Peter Ražem, interpretirali nekaj odlomkov nagajenih novel in poezij.

Ob dnevu slovenske kulture Slovenska prosveta v Trstu in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici podelujeta, že 35. leto zapored, priznanja Mladici oder vsem igralcem, režiserjem in ljubiteljem odrske umetnosti in slovenske besede. V Gorici so priznanja podelili pred nedavnim v Centru Lojze Bratuž, v Peterlinovi dvorani pa je bilo v ponedeljek nagajenih kar 13 ljubiteljskih gledaliških skupin na Tržaškem.

Priznanja so letos prejeli srednja šola Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu v Trstu, Osnovna šola Alojz Gradnik z Repentabra, dramska skupina L'art pour špas (skupina dijakov liceja Franceta Prešerna), Igralska skupina Tamara Petaros, gledališki krožek Slovenskega kulturnega kluba, gledališka skupina MOSP-a, Slovensko dramsko društvo Jaka Štoka s Proseka in Kontovela, skupina Barvana klapa iz Vzgojno zaposlitvenega

Vilma Purič (foto IG)

centra Mitja Čuk, Lutkarji iz Devina in okolice, igralska skupina Slovenski oder, otroška dramska skupina Slovenec iz Boršta, Mala gledališka Sola Matejke Peterlin in Otroški pevski zbor Slomšek iz Bazovice, ki obhaja štirideseto obletnico delovanja. Uvodni in sklepni utrinek na lepem kulturnem večeru so prireditelji zaupali Dekliški vokalni skupini Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela.

IG

Obvestila

Župljani iz Sočerge, ki že vrsto let živijo v Trstu, vabijo v četrtek, 18. februarja, ob 17. uri, v cerkev pri Sv. Jakobu na bogoslužje v spomin na nepozabnega g. Marijana Živca.

Škofijska komisija za pastoralno zakonov in družine pripravljata tudi letos sklop srečanj. Odvijala se bodo pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu s pričetkom ob 14.30. Kot je bilo že v preteklosti, se bodo končala ob 17.00 s sv. mašo. Spregovoril bo g. Marko Čizman na temo: Kaj je največje v našem zakonu (21.2.); Jaz in moja žena - moj mož (21.3.); Napočil je čas za dvorjenje (16.5.).

Društvo Rojanski Marijin dom in Rojanski Krpan v sodelovanju z Glasbeno matico vabita na Prešernovo proslavo, ki bo v nedeljo, 21.2., ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29). Nastopili bodo gojenci Glasbene matice, recitatorji in Mešani pevski zbor Devin-Rdeča zvezda pod vodstvom Rada Miliča. Slavnostna govornica bo Evelina Umek.

Dom Jakoba Ukmarja, PD Kolonkovec in KD Ivan Grbec prirejajo Prešernovo proslavo v društvu Ivan Grbec v nedeljo, 21.

februarja 2010, ob 16. uri. Sodelujejo otroci OŠ in vrtca iz Šklednja. Slavnostni govornik bo Boris Pahor.

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu obvešča, da bo srečanje ob Dnevu slovenske kulture, ki je odpadlo prejšnje dni zaradi slabega vremena, v četrtek, 25. februarja 2010, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Kulturni program bo oblikovala Otroška igralska skupina Tamara Petaros z Opčin, ki jo vodi ga. Lučka Susič, o pomenu slovenske kulture pa bo spregovorila prof. Vilma Purič. Sledila bo družabnost ob zvokih harmonike Marka Manina. Toplo vabileni!

Vabimo vas na osemndnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Dar

Za ZCPZ - Trst: v spomin na dr. Zorka Hareja daruje Ljuba Smotlak 20 evrov; Majda Cibic 100 evrov.

ZAHVALA

Ganjeni ob tolikih izrazih sočutja in pozornosti ob smrti našega dragega

dr. ZORKA HAREJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste na kakršenkoli način počastili njegov spomin in ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala gre vsem, ki ste se mu poklonili na žalni seji, msgr. Dušanu Jakominu in ostalim gg. duhovnikom, ki so darovali pogrebno mašo, ter popu srbsko pravoslavne skupnosti g. Rašku Radoviću. Prisrčna hvala Združenemu zboru ZCPZ in zborovodji Ediju Racetu ter MePZ srbske pravoslavne skupnosti sv. Spiridiona in zborovodkinji Ani Kairi za sodelovanje pri maši ter priložnostnemu MePZ zboru iz Dornberka, ki je pod vodstvom Jožka Hareja zapel ob odprtem grobu, kakor tudi žabniškemu župniku g. Dionisiu Mateucigu za pogrebni obred.

Družina

Trst, Žabnice, Dornberk, 18. februar 2010

UMETNOST Galerija Tržaške knjigarne

Pripoved v belem in rdečem

“**V**ezna nit razstave sta bela in rdeča barva: bela barva kot simbol, iz katerega lahko naredimo nekaj novega, rdeča pa kot simbol krvi, življenja in erotike”. Tako je Cvetka Hojnik predstavila svojo razstavo, ki jo je odprla v petek, 5. januarja, v galeriji Tržaške knjigarne. Gre za dela, ki bi jih lahko imeli za izraz minimalističnega koncepta umetnosti, saj v njih “prihaja do dodatne redukcije likovnih prvin in hkrati do spajanja vseh dose-danjih izkušenj, ki vodijo umet-nico do vse bolj prefinjenih oblikovnih rešitev, kar odseva obenem prodornost vsebinske zasnovе”, je dejala na odprtju umetniška kritičarka in likov-nica Jasna Merku’. Po njenem mnenju doživlja človek danes prenasičenost prostora in ga zato prevzema občutek utesnje-nosti: minimalistične rešitve so tako protiutež in dragocena pri-ložnost, da usmerimo svojo po-zornost v kontemplacijo, s ka-tero lahko zremo v globino st-vari.

Cvetka Hojnik, doma iz Mur-ske Sobote, izhaja iz študija oblikovanja tekstilij in oblačil ter slikarstva. Ta podlaga se kaže v njeni načrtovalni spo-sobnosti in občutljivosti za haptično podoživljanje slikar-ske površine. Teksturna obde-

lava mestoma reliefno izstopa in nežno otipno definira oblike. “Kompozicija – je na-daljevala Merkujeva – je jasno strukturirana, mrežasto začrta-na, posamezni simetrično na-stavljeni liki odločno izstopajo: osnovni modul je kvadrat”. In ravno na kvadrat je osredotoče-na likovna pripoved, ki simbo-lično priključuje pomen prostorske orientacije človeka. Živahni utrip rdeče pa s svojim močnim energetskim nabojem vz-buja v nas strast. “Rdečo poz-namo kot barvo goreče ljubez-ni, barvo srca in ognja. Odloč-no prisotnost rdeče blaži belina ozadja”, je dejala Jasna Merku’ in obrazložila, da je bela barva vsota vseh barv in zato pomeni popolnost ter s svojo prisotno-stjo dovoljuje rdeči preno-vo, “da zablesti v plemenitem objemu luči”. Prevladujoči ra-cionalni zasnovi vtisnejo “ma-terični povrinski” posegi or-ganski pridih in bistveno obo-gatijo izraznost slik. Cvetka Hojnik ustvarjalno raziskuje prostorsko razsežnost, vsaka slika na novo zaživi ob svoji specifični dimenziji in jo za voljo simbolike presega. “Kljub skopemu številu prikazanih likovnih elementov zna umet-nica vtisniti žar razodevanja duhovnega, kot nas naslov raz-stave nagovarja v tišini strasti”, je sklenila Merkujeva.

Skupnost Sv. Egidija, DSI in SZSO

Nagrada Nadja Maganja prejme onkologinja Metka Klevišar

Minila so štiri leta, odkar nas je Nadja Maganja Jevnikar zapustila. Rodila se je v Trstu, 9. septembra 1951, in svoje življenje naravnala na koordinat krščanske ljubezni: skozi to prizmo je oblikovala tudi svojo pripadnost slovenskemu narodu in naši narodni skupnosti v Italiji. V njen spomin in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost sv. Egidija FJK, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo podeljuje poseben odbor: sestavljajo ga člani omenjenih organizacij in član njene družine.

Pravilnik narekuje, da nagrado prejme predstavnica ženskega spola ali skupina žensk, ki so v svojem življenju zasledovale vero ter eno ali več vrednot, ki so odlikovale živl-

jenje in delo Nadje Maganje. Teh je bilo veliko: predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, pa

izkušnja, varstvo človekovih pravic, spoštovanje etičnih načel glede na javno mnenje in ideološka stališča. Zavzeto je gojila solidarnost z revnimi in potrebnimi. “Tudi

Franca Miazzi in Jadranka Cergol (foto IG)

tudi pisanje kot sredstvo za posredovanje osebne izkušnje in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in med-verski dialog, pedagoška

v zadnjem obdobju svojega življenja je Nadjo skrbela usoda ljudi v manj razvitih državah, zlasti v Malaviju, ki ga je tedaj pestila huda lakota”, je na

LJUBLJANA Pomembno srečanje s slovenskim politikom

Vodstvo mladih SSK pri ministru Žekšu

Mladi Slovenske skupnosti so se v četrtek, 11. februarja, v Ljubljani srečali z ministrom Žekšom. Srečanje je potekalo v prostorih Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Deželni predsednik Aljoša Jarc in deželni tajnik Tomaž Špacapan sta ministru orisala delovanje Mladih Slovenske skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. Tajnik je najprej opisal

tiko in se dotaknil problema vpisovanja italijanskih otrok v slovenske šole ter nakazal pozitivne in negativne plati tega dogajanja. Povedal je, da je zadeva sprožila veliko razprav v manjšinski medijih in da je manjšina, kot običajno, razdeljena. Tajnik je ministru predstavil tudi problem nove šolske reforme, ki predstavlja veliko nevarnost za predmetnike na naših šolah, predv-

logije učenja in za ohranjanje ravni pouka za slovenske otroke, ki nikakor ne smejo biti prikrajšani. Slovenska šola mora imeti seveda določene varovalke, o katerih bi se bilo treba pomeniti in jih skupaj določiti. Minister je omenil tudi pomen narodnosti in narodne zavesti, na katerih sloni vsaka manjšina. Uvedbo slovenščine v italijanskih šolah je ocenil kot pozitiven korak v smeri sožitja in medsebojnega spoštovanja.

Vodstvo Mladih SSK je ministru med drugim prikazalo tudi problem neenotnosti v manjšini, ki se kaže predvsem pri starejših generacijah. Minister je podčrtal pomen sodelovanja. Pogovor je nadalje stekel o problematiki Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. V zvezi s tem je bil najprej govor o pričetku sezone, ki je za zdaj dobro stekla, potem pa o tem, kako pomembno je, da se pri izbiri programa upoštevajo tudi želje in okus občinstva.

Naj povemo, da je bila debata zelo prijetna, pozitivna in spodbudna. Politika skupine in njena zavzetost za problematiko Slovencev v Italiji se namreč gradi in udejanja predvsem na medsebojnih odnosih. Plodni stiki z matično domovino pa so korak v to smer, saj je povezanost z njo življenjskega pomena za preživetje naše skupnosti.

Aljoša Jarc, minister Boštjan Žekš in Tomaž Špacapan

cilje skupine, nato pa predstavil delovanje pokrajinskih sekcij v Gorici in Trstu, in sicer skupin Prihodnosti in Mladi za Mlade. Aljoša Jarc je prikazal nekatere pomembne projekte skupin, sodelovanje s koroškimi Slovenci in s podmladki drugih strank, predvsem v Italiji in Sloveniji. Tomaž Špacapan je ministru podrobneje opisal poglede skupine na zamejsko šolsko problema-

sem v obliki krčenja ur slovenskega jezika. Minister Žekš je povedal, da je Slovenija pripravljena finančno podpirati neke vrste dopolnilni pouk za italijansko govoreče otroke, kot med drugim že počenja to na avstrijskem Koroškem. Podčrtal je pozitivno plat vpisovanja italijanskih otrok v naše šole, ob tem pa tudi pomembnost posluha za metodo-

S 1. strani

"Vaše delovanje..."

Kajti pred svobodo govora in pravico širjenja svojih misli in nazorov je človekova pravica, da pride do resnice in jo spozna in v demokratični družbi odgovorno, se pravi na osnovi dejanskega spoznanja soodloča o skupnem dobrem. Zato je tudi človekova dolžnost, da to resnico in samo resnico posreduje drugim in jih tako obvešča o vsem, kar je potrebno vedeti, da lahko odgovorno ravnamo in ukrepamo.

In končno, družbena komunikacija je vedno bila, kajti brez nje ni družbe in ni države. Le da se s pomočjo novih tehnologij družbeno obveščenost da lažje kakor v preteklosti obvladovati, nadzorovati in usmerjati.

Tu pa se zastavlja bistveno vprašanje. Dokler ima človek v roki samo kamen ali meč, sulico ali kopje, lahko naredi veliko hudega, a vendar v dokaj omejenem obsegu. Ko pa ima v rokah jedrsko bombo, kemično ali celo biološko orožje, so posledice njegove morebitne podivjanosti in moralne neodgovornosti neprimerno hujše. Naš čas torej samo zaostruje potrebo po etični odgovornosti. Nove tehnologije nam na vseh področjih dajejo nove možnosti vplivanja in oblikovanja po naših željah in interesih. Z zakoni smo prepovedali, da bi po svoje oblikovali gensko zasnovo novih ljudi, nismo pa prepovedali, da bi po svoje oblikovali in usmerjali, kaj

in kako naj ljudje mislijo, vrednotijo in ocenjujejo sebe in svet okoli sebe. Nove možnosti vplivanja na mišljenje in vrednotenje ljudi so tako velike, da o njih prejšnji rodovi niti v različnih utopijah niso sanjali.

Problem našega časa je v tem, da človekova etika in morala ne raste skupaj z njegovim vedenjem

Hanzi Tomažič in dr. Janez Gril (foto JMP)

in s tehnično močjo. To velja za vsa področja, od tod ekološki problemi, ogroženost svetovnega mira in od tod tudi potreba po povečani odgovornosti na področju družbenega obveščanja in javnih glasil. Problem niso glasila in njihove vedno nove možnosti, problem je vedno znova človek, ki nove možnosti uporablja: bodisi sebi in prid ali pa zlorablja v

škodo bližnjemu in sebi. Naša naloga je, da te nove in čudovite možnosti, ki nam jih na področju komunikacije omogočajo sodobne tehnologije, porabimo za resnico in dobroto, medsebojno spoštovanje in pravičnost, ne nazadnje pa tudi za najvišje dobro, za Božje kraljestvo v nas in okoli nas. V tem našem poslanstvu naj nas znova utrdi tudi današnje srečanje. Amen".

Po maši smo se zbrali v galeriji Družine, kjer je po uvodu dr. Janeza Grila spregovoril odgovorni

urednik cerkvenega glasila krške nadškofije s Koroškega, Nedelja, Hanzi Tomažič, ki je orisal izzive sodobne družbe, ko se pojavljajo novi mediji in se počasi, a vztrajno opuščajo tiskani mediji. Zaradi zanimivih poudarkov bomo izlečke iz njegovega poglobljenega predavanja predstavili v prihodnji številki našega tednika.

JUP

ŠPETER Igor Gabrovec pobudnik omizja

Srečanje javnih upraviteljev v Benečiji

Potrebno, konkretno, koristno in učinkovito. Tako je srečanje s slovenskimi krajevnimi upravitelji v Benečiji komentiral deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je bil pobud-

nosti goratega območja. "Občutek je, da za tem stojijo ambicije sedanjega predsednika Videmske pokrajine, ki bi na račun ukinitve gorskih skupnosti in reorganizacije sistema krajevnih

la bogata razprava, v katero so posegli razni občinski upravitelji z občin Špeter, Dreka, Podutana, Grmek in Podbonesec. Govor je bil o stvarnih problemih goratih občin, ki jih osrednje deželne oblasti že od nekdaj prezirljivo obravnavajo. Izpostavljena je bila potreba po ohranjanju upravnih modelov, kot so bile doslej gorske skupnosti, ki med drugim omogočajo in spodbujajo črpanje in upravljanje evropskih finančnih sredstev za razvoj ob-

nik dobro obiskanega omizja v Špetru. V svojem uvodnem poročilu je Gabrovec orisal glavne značilnosti najnovejšega delovnega dokumenta o reformi gorskih območij, ki ga je pripravilo deželno odbornišvo za krajevne avtonomije. "Načrt je jasen: po ukinitvi gorskih skupnosti namerava deželna uprava gorato območje razdeliti na trinajst okrožij, znotraj katerih naj bi se vse zaobjete občine več ali manj obvezno povežale v prav toliko občinskih zvez" je obrazložil slovenski deželni svetnik in pri tem zlasti izpostavil dejstvo, da na osnovi dokumenta je ustanovitev občinskih zvez le zadnji korak pred z vrha vodeno spojitvijo vseh majhnih občin v povsem nove celote. "Nesprejemljivo je, da postopek ne upošteva dostojanstva krajevnih upraviteljev kot tudi ne zgodovinskih, kulturnih in gospodarskih poseb-

uprav pridobil tako na imovini in finančnih sredstvih kot tudi na upravnih pristojnostih in torej tudi na politični vplivnosti" je še dejal svetnik Gabrovec. Občine s slovensko prisotnostjo so bile doslej zaobjete v dve gorski skupnosti in preko Briške povezane z goriškimi območjem. Tako zasnovana reforma bi to sliko bistveno poslabšala, kar je navzkriž z duhom in črko zaščitnih zakonov. Glede vseh nakazanih vprašanj je skupina slovenskih upraviteljev na deželne oblasti že pred meseci naslovila razčlenjen dokument, na katerega pa ni bilo še nobenega odziva. "Bojim se, da prevladuje pogled tistega dela desnice, ki vztraja, da v Benečiji Slovencev ni – slovenska odsotnost pa ne more proizvajati dokumentov..." je grenko pripomnil deželni svetnik Slovenske skupnosti. Svetnikovemu izvajanju je sledi-

močij s posebnimi danostmi. Med sklepi srečanja v Špetru je tudi organizacija razširjenega javnega srečanja, medtem ko bo ožja delovna skupina skupaj z deželnim svetnikom Gabrovcem dopolnila že navedeni dokument, ki ga bodo nato izročili neposredno predsedniku Tondu. Naslednje srečanje o načrtovani reformi krajevnih uprav bo na Tržaškem, in sicer v četrtek, 18. februarja, v Nabrežini, ko bo tekla beseda tudi o nori zamisli glede ustanovitve Mestne občine Trst z ukinitvijo upravne avtonomije vseh okoliških občin.

Darovi

Za cerkveni pevski zbor v Žabnicah: namesto cvetja na grob Janka Ehrlicha darujejo Dolharjevi 200 evrov.

Grajsko naselje in stari del mesta (5)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Ob njej stoji palača grofov Lanthieri. Še pred dograditvijo le-te se je tu proti gradu vilo mestno obzidje. V njem so v smeri proti Krasu stala mestna vrata, ob katerih so goriški grofje okrog leta 1350 dali zgraditi utrdbo. Ob obzidju, del katerega še lahko vidimo v parku palače Lanthieri, je bil jarek, v katerega je bil speljan potok Vrtojbaica.

Palačo so grofje Lanthieri kupili leta 1505. Njen prvi lastnik je bil Anton Lanthieri III., ki se je v Gorico preselil iz Ljubljane. V drugi polovici XVI. stol. je bil zgrajen del palače, v katero je vodil vhod s trga sv. Antona.

Med prvo svetovno vojno je stavba bila zelo poškodovana. Po vojni sta jo lastnika, grof Ermano Levetzov in njegova soproga, grofica Clementina Lanthieri, dala obnoviti. Od prvotne zgradbe je še viden stolp, kjer je nekoč bil dvizni most. Desno od stolpa se palača razteza do današnje ulice Lanthieri, ki so jo odprli leta 1912.

Palača ima mnogo zanimivosti. Zelo znamenite so freske v pritličju starega dela stavbe. Nekateri jih pripisujejo slikarju Marcellu Fogoliniju (rojen je bil v Vicenzi okrog l. 1480). Ena izmed fresk prikazuje turško obleganje Dunaja leta 1529. O tem nam pričajo turški sultan Sulejman na belem konju in praporji cesarja Karla V. Freska je bila izdelana na čast omenjenemu cesarju, ki naj bi bil leta 1519 obiskal naše mesto.

Zelo zanimive so tudi alegorične figure na stropu in stenah obokanega hodnika in pritličju na južni strani palače. Naslikane so na kvadratnih ploščicah. Figure spominjajo na umetnike severnoalpskih dežel, ni pa znano, kaj te figure pomenijo, ni-

ti ni znan njihov avtor. Nastale so ob koncu 17. ali v začetku 18. stol.

Iz zgodovinskih poročil je razvidno, da je palača Lanthieri bila središče živahnega družbenega, kulturnega in tudi političnega življenja. Tu so se srečevali glasbeniki in slikarji, pisatelji in pesniki, med njimi znameniti Pietro Metastasio (1698-1782), začetnik melodrame, to je igre ob spremljavi glasbe. Gost grofov Lanthieri je bil tudi Carlo Goldoni (1707-1793). V Gorico je prišel leta 1726. V naše mesto ga je poklical oče Giulio Goldoni, ki je bil

Trg sv. Antona

osebni zdravnik grofa Frančiška Antona I. Mladi Goldoni je več mesecev preživel tudi v Lanthierijevem dvorcu v Vipavi in je nad tem krajem in nad dvorcem samim bil nadvse navdušen. Vipavi je celo dal naziv "slovenske Benetke", in sicer zaradi velikega števila mostov in mostičkov v tem kraju. Zgodovinska poročila tudi pripovedujejo, da je mladi Goldoni v Lanthierijevem dvorcu Zemono priredil gledališko predstavo z lutkami. Od 1779 do 1781 je v Gorici bival Lorenzo de Ponte, znani pisec besedil Mozartovih oper. Tudi on se je večkrat mudil v palači grofov Lanthieri. Grofom Lanthieri je bil dobro znan tudi slikar Josip Tominc, saj v palači še vidimo njegove slike.

/ dalje

Splošna kriza še zmeraj pesti Slovenijo

Varčevanje in nova delovna mesta so pomembna za premaganje težav

V Sloveniji so razmere že več dni razburljive, odnosi v politiki pa napeti, tudi zato, ker je država prizorišče nenavadne in grozljive afere, kakršne še ni bilo. Ker pa zadeva le omejen krog ljudi, ki sicer spadajo v tako imenovano družbeno ali politično elito, o aferi pozneje. Osrednja pozornost našega razmišljanja naj velja odpravljanju gospodarske in socialne krize, ki ogrožata in povečujeta zaskrbljenost vsaj četrtine prebivalstva. Parlament je na izrednem zasedanju 12. februarja obravnaval strategijo za izhod iz krize, ki jo bodo uresničevali v obdobju med leti 2010-2013.

V dokumentu so naštet ukrepi, ki jih bo izvajala vlada, ki pa upošteva tudi nekatera stališča in predloge opozicije, ki jih je vložila v postopek Slovenska demokratska stranka Janeza Janše. Ta je podprl politiko varčevanja, ki jo zahteva vlada, toda menil je, da to ni dovolj. Po njegovem "dolgoročni ukrepi, ki jih napoveduje vlada za izhod iz krize, ne bodo imeli velikega pomena, saj naj bi bilo takrat krize že konec. Bolj je potrebno, da se skupaj usmerimo na uresničevanje ključnega cilja, to pa je ustvarjanje in zagotavljanje delovnih mest. Namesto takšne usmeritve pa v državnem zboru razpravljamo o vsem mogočem,

potrebem in nepotrebem", je bil kritičen nekdanji premier. Tudi poslanci koalicijskih strank so opozarjali, da je treba v strategiji za premaganje krize sprejeti in druge ukrepe natančno opredeliti, jih razložiti in zapisati, do kdaj morajo biti uresničeni. Pogosto je bila poudarjena misel, "da se Slovenija ne more zadovoljiti kot povprečno razvita država, marveč mora postati visoko razvita ter socialno razvita, ker bo tako omogočila tudi čim višjo raven blaginje prebivalstva.

Politične stranke svoje dejavnosti že prilagajajo pripravam na pravne volitve, ki bodo jeseni. Slovenska demokratska stranka krepi svoje lokalne odbore, kar je že izvedla v Ljubljani, Kopru in Novi Gorici. Vodstvo mestnega odbora SDS v Ljubljani je prevzel Dragutin Mate, notranji minister v prejšnji Janševi vladi. Stranka naj bi se v Ljubljani postavila proti županu Zoranu Jankoviću in ga poskušala premagati. Janković je medtem že sporočil, da bo ponovno kandidiral za župana slovenske prestolnice.

V aferi, omenjeni v začetku naše-

ga navajanja dogodkov in splošnega ozračja v državi, so obravnavani trije psi pasme bulmasti, ki so bili nevarni in napadalni, njihov lastnik, zdaj žal že pokojni, dr. Sašo Baričević, Milan Pogačnik, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, odvetnik Miro Senica, morda tudi notranja ministrica Katarina Kresal in še nekaj posameznikov iz raznih okolij, ki naj bi bili del politične in družbene elite. Zgodilo se je, da so prekršili zakone in druge predpise

Janez Janša

o ravnanju z nevarnimi psi in tri take živali iz živalskega zavetišča vrnil lastniku, dr. Sašu Baričeviću, on je bil solastnik zdravstvenega centra Boros, v katerem so se zdravili mnogi pripadniki omenjene elite. Psi so vrnili lastniku,

kljub temu da so pred leti na ulici napadli in težko ranili Stanislava Megliča, ki pa se mu lastnik psov ni niti opravičil. Psi so svojega lastnika obgrizli in je v mukah umrl v svoji hiši. Toda veterinarji in preiskovalci so že ob odkritju trupla in pregledu ustreljenih živali sumili, da so bili psi spolno zlorabljeni. Dodatne preiskave so to potrdile, zato se afera nadaljuje ob zgražanju javnosti, ki zahteva celotno razjasnitev zadeve. Premier Borut Pahor ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milana Pogačnika štiti in ga ni hotel odstaviti. Stranki LDS in SDS sta v Državnem zboru vložili zahtevo, da ministru izreče nezaupnico in ga odstavi. Zapisali sta, "da so na kmetijskem ministrstvu vladale velika želja, odločnost in celo trma, da se psi vrnejo, kar se je kazalo tudi skozi pritiske vstopod". Predsednik SDS Janez Janša pa je ob omenjeni aferi dejal: "Ta primer, ki ni najhujši, je značilen. Razgalil je omrežja, ki imajo v Sloveniji absoluten vpliv in kjer, denimo, neka odvetniška pisarna ali neki drug center moči z zvezami na vse strani in z različnimi prijemi lahko obvladuje tako stroko kot izvršilno zakonodajo ter tudi sodno vejo oblasti".

Marijan Drož

LJUBLJANA Državni zbor Seja o sredstvih javnega obveščanja

V Državnem zboru republike Slovenije je bila minuli teden, v sredo, 10. t. m., seja Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki jo vodi Miro Petek. Seje, na katero so bili vabljene odgovorni uredniki vseh sredstev ob-

veščanja iz zamejstva, sta se udeležila poleg slovenskih poslancev tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš in državni sekretar dr. Boris Jesih. Iz našega prostora sta se v izjemno slabem vremenu, snežilo je ves dan, ceste so bile težko prevozne, seje udeležila odgovor-

ni urednik Primorskega dnevnika Duško Udovič in naš odgovorni urednik Jurij Paljk, prisotna pa sta bila tudi predsednika krovnih organizacij dr. Drago Štoka za SSO in Rudi Pavšič za SKGZ, medtem ko je SLOMAK predstavljala Jure Kufersin. Dr. Štoka se je zavzel za pluralnost in dobro sodelovanje z matično državo, medtem ko je Pavšič podčrtal pomen večjega sodelovanja med manjšinskimi mediji. Državni sekretar Jesih je poudaril, da Republika Slovenija prispeva za slovenske medije v zamejskem prostoru 1,5 milijona evrov, kar ni malo, in je zato dejal, da je potrebno večja preglednost, pomenljivo je tudi naglasil, da "ne moremo pristati na dejstvo, da v Celovcu tisk stane dvakrat več kot v Ljubljani". Če se bodo na Madžarskem zadeve v kratkem uredile, pa je položaj tednika Novice na Koroškem v Avstriji izjemno zapleten, tamkajšnji krovni organizaciji ga imata

vsaka v polovični lasti, ena trdi, da je v težki izgubi, druga se reviziji odreka, dejstvo pa je, da je tednik preveč zadolžen in zato v velikih težavah, izvirni greh je prav gotovo tako v lastniški strukturi kot v samem dejstvu, da pri nastanku ni bilo jasnega načrta za časnik. Odgovorni urednik Primorskega dnevnika Duško Udovič je orisal zgodovino dnevnika, ki je bogastvo vse manjšine, kot je tudi poudaril nezamenljivost Zadruga Primorski dnevniki, ki je lastnik dnevnika, opozoril pa je tudi na nezdržno krčenje finančnih sredstev s strani italijanske države. Naš urednik Paljk pa je v svojem posegu predvsem naglasil dejstvo, da je Novi glas zaradi finančne stiske že posegel po vseh mogočih oblikah prihranjevanja sredstev, zato tudi tisk v Padovi, a obenem podčrtal, da bi morebitni izpad sredstev Dežele FJK resno ogrozil obstoj našega tednika, kot je tudi poudaril dejstvo, da je krivično trganje sredstev manjšini s strani Italije prava sramota, za manjšino pa gotovo izjemno težak udarec, predvsem zato, ker mladi ne vidijo več prihodnosti v narodni skupnosti.

Foto JMP

Ob 800-letnici ustanovitve frančiškanskega Reda manjših bratov Fotografska razstava frančiškanov

V Sloveniji v verskih ustanovah in okoljih potekajo razne slovesnosti ob 800-letnici ustanovitve frančiškovega reda oz. reda manjših bratov z latinsko kratico OFM. Kot znano je bil njun ustanovitelj sv. Frančišek Asiški. V Sloveniji delujejo frančiškani v petnajstih cerkvah oz. samostanih, vseh okoli 90, duhovniki tega cerkvenega reda pa vodijo tudi slovenska verska središča v Avstraliji, ZDA, Rimu in v dveh afriških državah. Bratje frančiškani iz Slovenije poučujejo tudi na teoloških fakultetah v Ljubljani in Mariboru in ponekod v tujini.

Sveti Frančišek, ki se je rodil leta 1182 ali 1226 v Assisiju, v Umbri-

ji, je svojim privrzcem v cerkvenem redu frančiškanov naročil, naj oznanjajo evangelij predvsem s pričevanjem življenja, pa tudi z oznanjanjem božje besede. Njegovi bratje so ustanavljali samostane. V Ljubljani je bil frančiškanski samostan ustanovljen že leta 1233, to je sedem let po Frančiškovi smrti. Med prvimi so tudi delovali tudi frančiškani v Trstu in Gorici. Slovenska frančiškanska provinca ima letnico ustanovitve 1517, vendar je odtlej doživela

vrsto sprememb in premikov. V sedanjem obsegu je bila provinca preoblikovana leta 1900 in se imenuje Slovenska frančiškanska provinca svetega Križa. Ob 800-letnici ustanovitve razširjenega in uglednega cerkvenega reda je fotograf Karel Drago Vuica, ki živi in ustvarja v Podgorju pri Kamniku, povsod v Sloveniji, kjer delujejo frančiškani, posnel njihove portrete in jih predstavil na priložnostnih razstavah. Potekajo z naslovom Hvaljen, moj gospod. Na razstavi, ki je na ogled v goriški

knjižnici Franceta Bevka, so prikazane fotografije frančiškanov, ki delujejo v samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico in v Marijinem svetišču na Sveti Gori. Ob vsaki fotografiji je navedena tudi kakšna pomenljiva misel portretiranca o redu frančiškanov, Cerkev ali življenju. Pater Bruno Korošak iz samostana na Kostanjevici, ki bo kmalu proslavljal 90-letnico rojstva, je prikazan ob računalniku, ki ga še zmeraj uporablja pri svojem delu. Razstava v Goriški knjižnici je bila odprta do konca januarja. Fotograf Karel Drago Vuica pa je ob obletnici ustanovitve frančiškovega reda izdal tudi knjigo z naslovom Hvaljen, moj gospod. V njej sta svoja razmišljanja o frančiškanih objavila tudi msgr. Santos Abril y Castello, apostolski nuncij v Sloveniji, in dr. Viktor Papež, provincialni minister slovenskih frančiškanov.

Kratke

Trideset let novogoriškega studia in šestdeset let Radia Koper

Današnje uredništvo novogoriškega studia

V Novi Gorici je bil v tamkajšnjem studiu Radia Koper minulo soboto, 13. t. m., t. i. Dan odprtih vrat, s katerim je novogoriška redakcija Radia Koper želela svoje poslušalce in širšo javnost opozoriti na 60-letnico delovanja primorskega radia in na 30-letnico nepretrganega delovanja novogoriškega studia na Rejčevi ulici v Novi Gorici. Veter Primorske so poimenovali slavje ob 60-letnici delovanja Radia Koper, v Novi Gorici pa so pripravili v jutranjih urah oddajanje v živo in v studio povabili nekdanje sodelavce, med njimi tudi našega urednika Jurija Paljka, ki je bil pred dvema desetletjema stalni sodelavec Radia Koper iz Gorice in Goriške, ki se nahaja v Italiji. Predvsem pa so na priložnostni slovesnosti, ki so se je udeležili predstavniki javnega in političnega življenja Goriške, sodelavci novogoriškega studia Radia Koper, ki ga danes vodi Lea Širok, še enkrat podčrtali nezamenljivo vlogo, ki jo ima radio pri informiranju, zabavanju ter povezovanju ljudi na obeh straneh državne meje.

Nova premiera v SNG Nova Gorica

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo v četrtek, 25. februarja, ob 20. uri, domači ansambel premierno uprizoril delo A. Pavloviča Čehova Striček Vanja v režiji Mateje Koležnik.

Slike z motivi gora in Soče

V galeriji Frnaža, ki jo upravlja Krajevna skupnost Nova Gorica, so na ogled slike z motivi gora v Posočju in reke Soče. Razstavlja jih avtor Ivan Jelinčič iz Soče v dolini Trente. Gre za zanimivo in vsestransko ustvarjalno osebnost, saj je slikar samouk, kmet, gozdar, ovčjerejec, igralec na citre, član amaterske gledališke skupine v Trenti, pa tudi gospodar na turistični kmetiji. Slikarja in njegova dela je predstavil podžupan občine Bovec Robert Trampuž. V glasbenem programu se je slikar samouk skupaj s svojimi vnuki predstavil kot citrar.

Razstava slik stvaritev Ivana Jelinčiča v galeriji Frnaža, v zgradbi Krajevne skupnosti Nova Gorica, bo odprta do 26. februarja.

Tveganja pri igrah na srečo podobna tistim pri uživanju alkoholnih pijač

Nova številka strokovno zdravstvenovzgojne revije Vita, ki jo je izdala Tiskovna agencija Morel ob finančni pomoči Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, je namenjena pretežno hazardiranju in drugim igram na srečo. Objavljena so mnenja in opozorila znanih izvedencev z omenjenega področja, ki pišejo tudi o ukrepih in politiki za omejitev oblik in načinov hazardiranja, ki ga izvajajo tujci, vendar tudi čedalje več Slovencev. Prof. dr. Matej Makarovič s Fakultete za uporabne družbene študije v Novi je v svojem prispevku z naslovom Za večino neškodljiv vir zabave zapisal tudi naslednje: "Igre na srečo niso problem same po sebi. Za večino tistih, ki se zanje občasno odločijo, so le neškodljiv vir zabave, ki pa lahko v nekaterih primerih postane zelo tvegan. Prav zato je pomembno, da zna vsakdo, ki se za takšne igre odloči, zaznati morebitne znake, ki kažejo, da zanje igranje iz nedolžne zabave postaja nevaren problem. Čeprav pri igrah na srečo ni prisotna kemična odvisnost, se ob razmišljanju o tveganjih vsekakor ponuja primerjava z uživanjem alkoholnih pijač." Pisci drugih prispevkov na temo hazardiranja, objavljenih v reviji Vita, so še dr. in psihiater Bernard Spazzapan iz Gorice, ki deluje v ambulantni za odvisnosti v Novi Gorici, magistra Nevenka Podgornik iz naciopalnega inštituta za psihoterapijo, pri fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Tamara Besednjak tudi s Fakultete za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Metka Kališnik-Šavli, doktorica specialitike pedopsihiater iz zdravstvenega doma Kranj in Tomica Dumančič, sociolog v družbi Hit v Novi Gorici.

Grad Otočec član prestižne mednarodne verige hotelov

Grad Otočec na Dolenjskem, ki se je razvil v pomemben slovenski zdraviliški in turistični center, je postal član prestižne in ugledne mednarodne verige hotelov, Relais & Chateaux. Slednje združuje najboljše hotele in restavracije po celem svetu. Na njegovem seznamu je 475 vrhunskih hotelov in restavracij v kar petinpetdesetih državah. Posebno živahno je delovanje šefov kuhinj, ki jih družijo strast in predanost delu z gosti. Sicer pa člane Relais & Chateaux združenje in obvezuje predanost poslanstvu, ki se

dokazuje v vpljudnosti, šarmu, značaju, spokojnosti in vrhunski kuhinji za goste. Grad Otočec je po mnenju gostov eden najbolj privlačnih hotelov v Sloveniji. Prednjači z grajsko restavracijo in restavracijo Tango. Obiskuje ga tudi veliko gostov iz Italije.

OŠ O. Župančič Gorica in OŠ P. B. Domen Sovodnje

Srečanja z domačimi ustvarjalci

Poleg osrednje proslave ob Dnevu slovenske kulture so v naših društvih in šolah vsako leto po obsegu sicer manjše, a nič manj pomembne prireditve, ob katerih se prireditelji na različne načine spominjajo našega velikega Prešerna, čigar portret je pri tem vedno prisoten na vidnem mestu, ob slovenskem šopku. To je tudi najlepši trenutek, da poudarimo moč in lepoto našega je-

niški šoli v Trstu, katero je odlično opravil in postal grafični oblikovalec. Ko pa se je poročil in imel otroke, se mu je porodila želja, da bi ustvarjal tudi za najmlajše. Tako so se rodili simpatični junaki obliki oblik, predvsem pa živih oči. Razkril je, da najprej nariše oči, potem okrog teh nastane vse ostalo, tudi nerodni Pacek. Tega si je zamislil zato, da bi otroci ob popravljanju njegove spakedranšči-

Osnovnošolski otroci iz Sovodenj so se z vrhovskimi vrstniki zbrali v obširnem atriju šole v Sovodnjah v torek, 9. februarja, in pod taktirko učiteljice Egle Frandolič lepo zapeli Prešernovo Zdravljico. Na najlepši način so uvedli srečanje z domačinom, Remom Devetakom, ki ga vsi poznamo kot publicista, vnetega raziskovalca domače zgodovine in marljivega zbiralca dokumentarnega gradiva z raznih področij ter ne nazadnje kot pozornega fotografa, ki v svojo fotografsko kamero ujame vse pomembne prireditve in dogodke iz našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja. S seboj je prinesel delček svojega izredno obsežnega arhiva, otrokom pa je

zika ter dragocenost naše književnosti. Slovenski jezik morajo vzljubiti naši mlajši rodovi in ga ohraniti ter ga čuvati kot lučko, da ne ugasne, kot s čustvenim zanosom pravi kaplan Martin Čeder-mac v istoimenskem delu France-ta Bevka.

Marsikatera šola izkoristi "Prešernov dan", da učencem pobježi predstavi domače ustvarjalce, pesnike, pisatelje, slikarje... Prav to sta letos storili tudi osnovni šoli O. Župančič iz Gorice in Peter Butkovič Domen iz Sovodenj. Otroci, ki obiskujejo šolo O. Župančič, so se v ponedeljek, 8. februarja, zbrali v obširnem prostoru, ki večkrat služi tudi kot oder, da bi bolje spoznali dva ilustratorja, ki sta jim znana predvsem iz otroške revije Pastirček, pri kateri sodelujeta že dolgo vrsto let. Na obisk sta prišla Paola Bertolini Grudina in njen soproj Walter Grudina. Predstavila ju je učiteljica Manuela Graunar. Ob projekcijah na platnu, pa tudi iz knjig, ki sta jih prinesla s seboj, so učenci spoznali dva povsem različna načina ilustriranja, predvsem otroških knjig, pri katerih je likovni opremljevalec prav tako pomemben kot pisec, kot je poudaril Grudina. On je tudi v ženinem imenu razkril začetke njune likovne poti, ki ni bila zmeraj lahka. Sam je bil kot otrok zelo sramežljiv in plah. To svojo značajsko hibo je premostil tudi ob spodbudi profesorja na italijanski umet-

ne odpravljali svoje jezikovne napake. O ženi Paoli je dejal, da je zelo talentirana, a da jo je moral spodbujati, da je začela ilustrirati. Paola uporablja tehniko akvarelov toplih barv. Do sedaj je opremila že vrsto predvsem otroških knjig, ki so bile prevedene v več jezikov. Za svoje delo je prejela tudi priznanja in nagrade. Učenci so pazljivo poslušali in tudi zastavili nekaj vprašanj, ob koncu pa zaploskali in se zahvalili gostoma s cvetličnim darom.

ob vprašanih učiteljice Egle govoril še posebej o svoji publikaciji oz. fotomonografiji, ki je izšla lansko jesen o Tosijevem dvorcu v so-vođenjskem zaselku Škrle. Delo je sam uredil, opremil s fotografijami in ga posvetil Sovodenj-cem, ki so pred petindvajsetimi leti, ko se je z rodnega Vrha Sv. Mihaela preselil mednje, postali njegovi sovaščani. V publikaciji je ob odlomkih del različnih zgodovinarjev in raziskovalcev ter seveda ob fotografijah iz preteklosti in sedanjosti orisal zgodbo gosposke graščine, neoklasične vile. Ta je bila v letih 1834-1913 last vit-teza Gaudenzia To-sija, sina lombard-skega trgovca in po-sestnika, ki je ob vili imel usnjarno in to-varniška poslopja. Žal je od tega ostalo prav malo. Učenci so iz gostovih besed spoznali, da se za vsakim raziskoval-nim delom skrivajo ure in ure potrpežli-vega brskanja in iskanja po arhivih in zbiranjih virov. Mor-da jim bo to zanimi-vo in poučno srečanje z Remom Devetakom spodbu-da, da bodo še sami stikali po domači zgodovini.

Iva Koršič

GORICA V soboto, 20. februarja, ob 11. uri na trgu Cavour

Končno odkritje plošče očetu slovenskega jezika

D. Paulin, S. Ceretta, I. Cotič in I. Komel (foto DPD)

V soboto, 20. februarja, bo na trgu Cavour v Gorici slovesnost odkritja plošče, posvečene očetu sloven-ske pisane besede, Primožu Trubarju. O pobudi Kozulte za vprašanja mestne etnične manjšine občine Gorica so spre-govorili v ponedeljek, 15. februarja, v sejni dvorani občinske pa-lace.

Predsednik konzulte Ivo Cotič je povedal, da je ta predlagala občini pobudo za postavitev trijezične plošče že leta 2008, torej ob 500-let-nici rojstva očeta slo-ven-ske književnosti in ene najpomembnejših protestantskih osebnosti 16. stoletja. Svečano-st prirejajo Svet sloven-skih organizacij, Slo-ven-ska kulturno gospodarska zveza, Zveza slovenskih kultur-nih društev, Zveza slovenske ka-toliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom Gorica, ki so tudi poskrbeli za fi-nančno kritje projekta. Zadovolj-stvo je Cotič izrazil, ker so pri-re-ditev kot sodelavci podprli go-riški Inštitut za družbeno in ver-sko zgodovino, Inštitut za kultur-na srednjeevropska srečanja ICM, Državna knjižnica, Accade-mia Europeista Furlanije Julijske krajine in Center Rizzatti, pa tu-di Kud Primož Trubar Velike Lašče in Javni zavod Trubarjevi kraji. Pokroviteljstvo so dali Občina in Pokrajina Gorica, dežela Furlanija Julijska krajina in Generalni konzulat RS v Trstu. Projekt je konzulta zaupala go-

riškemu arhitektu Davidu Faga-nelu, ki si je ploščo zamislil v obliki odprte knjige s Trubarje-vo podobo, datumom rojstva in smrti ter z napisi v slovensčini, italijanščini in nemščini. Do odkritja plošče, katere glavni na-men je obogatiti in ovrednotiti

vse mesto s kulturnega in turi-stičnega vidika, naj bi prišlo že pred časom, a zadeva se je zav-lekla, je dodal Cotič, zaradi pre-novitvenih del na Eckovi hiši na trgu Cavour št. 11, kjer je Trubar pridigal l. 1563. Na slavlju bosta pozdravila Cotič in župan Romo-li, priložnostna govornika pa bo-sta prof. Silvano Cavazza in prof. Nadja Marinčič. Sodeloval bo združen pevski zbor pod vodst-vo Bogdana Kralja. V imenu občinske uprave je na tiskovni konferenci spregovoril odbornik Stefano Ceretta, ki je poudaril, da bo pobuda končno kronana. Ker je Trubar del go-riške kulture, se je zanjo odločno zavzel od vsega začetka. "Potre-ben je jasen signal, da se mesto spremeni, da podremo tudi

mentalne pregrade in vzpostavi-mo večjo integracijo med prisot-nimi narodnostnimi skupnost-mi". Odbornik za zaščito krajev-nih identitet je izrecno podčrta-l, da so društva slovenske narodne skupnosti na Goriškem "zelo ži-vahna in spodbudna", zaradi če-sar se tudi sam zavzema za večje sodelo-vanje. V ime-nu organizacij-skega odbora se je Damjan Paulin zahvalil občini za pok-roviteljstvo in lastnici stavbe, brez do-voljenja katere bi plošče goto-vo ne imeli, pa tudi konzultu, ki je vztrajno

vodila naprej projekt. Plošča ni velika, je rekel, je pa vredna od-dolžitev človeku širših evropskih razsežnosti. S tem dejanjem se tudi Gorica vključuje v niz števil-nih pobud v počastitev človeka, ki je dal slovenski kulturi izje-men doprinos. Tudi Igor Komel se je zahvalil pokroviteljem in se obenem spomnil odmevnih do-godkov zadnjih let (Trgovski dom leta 2004, Gregorčičev kip l. 2006, Trubarjev kip v Rubijah l. 2008 in obeležje v spomin na brata Rusjan lani), ki veliko po-menijo za vso Goriško. Tako kot Trubarjev kip v Rubijah lahko tu-di nova plošča v mestnem sre-dišču privabi turiste tudi od da-leč, saj gre za večjezično pobu-do, ki zgovorno priča o bistvu Gorice. / DD

Pustni sprevod v Sovodnjah

Veselo razpoloženje ob tisočerih pustarjih

Sovodenjski sprevod je bil letos 13. po vrsti. Tudi tok-rat se je v nedeljo končalo veselo in noro tridnevje (12. - 14. februar), za katerega odgo-varja društvo Karni-val, ki so ga ustanovi-li leta 1998 na pobu-do štirih domačih društev. Pustni spre-vod se je vil v prvih popoldanskih urah od domače lekarne, skupine, maske in vo-zovi pa so se počasi pomikali do Kultur-nega doma.

Na čelu sovodenjske-ga sprevoda je koraka-la godba na pihala Viktor Parma iz Trebč, za godbo so se vozili vozovi z Go-riškega, Tržaškega in iz Slovenije. Pisano družčino so sestavljali novogoriški gasilci, kobariška in šempetrska društ-va, zamejske maske, pustna klapa iz Praprota, pustarji s Proseka in Kontovela, sosedje, društvo

Skala iz Gabrij in Župančič iz Štandreža, ter seveda gostitelji, domače sovodenjsko društvo. Poleg tega je bila še cela vrsta skupin, od Združenj staršev

Vsega skupaj je bilo skoraj tisoč udeležencev, med njimi je bilo veliko otrok, izvirnih mask in tradicionalnih šem, ob koreo-grafiji, glasbi; pa tudi norčije so prispevale h glasnemu, barvne-mu in živemu pustovanju.

K veselemu vzdušju je pripomo-glo lepo vreme, saj tudi zeblo ni kot v prejšnjih tednih, tako da je bilo vse kot nalašč za pusto-vanje, ki prevzame prav vse starostne skupine, od otrok do

Zmagovita skupina KD Sabotin (foto D. Vizintin)

osnovnih šol iz Romjana in Šček iz Nabrežine do vrtojben-skih žena, štmavrskega Saboti-na, ob njih pa pustna klapa iz Šempolaja, Osmice pri mačku in društva Osek iz Šempasa.

odraslih in že zrelih mož in že-na. Tako je bilo tudi letos, ko so se kot vselej sodelujoči zelo po-trudili, da je steklo vse v naj-lepšem redu in pustarskem raz-položenju.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v tujemstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 16. februarja, ob 14. uri.

Trpko razmišljanje o sedanjosti

Kam pelje ta pot???

Nadaljevanka o Basaglievi psihiatrični reformi "La citta' dei matti" (Mesto norcev), ki jo je pred dnevi predvajala italijanska nacionalna televizija, mi je priklicala v spomin (pa mislim, da ne samo meni) študentska leta. S Frankom Basaglio in njegovimi ideali sem odrasčala, se rodila in živela pa sem pri Sv. Ivanu, v neposredni bližini nekdanj zaprte strukture, kjer je sedaj zeleni park, sredi katerega kraljuje simbol pridobljene svobode, konj Marko.

Nekako toplo mi je pri srcu, ko se spominjam tistih let. Komaj nekaj drobiža za kavo, ki smo jo največkrat srebrali v dveh, smo imeli v žepu, zguljene kavbojke in temno modro majico, ki je govorila o pomladi, pa kopico idealov. To je bilo vse. Pa toliko je bilo nav-

veniji močan ideološki vpliv ogrožal avtonomijo univerz. Sedaj ta vpliv popušča, svobodo mladih raziskovalcev pa omejuje nova diktatura, gospodarska diktatura mogočnih lobijev. Vplivov s strani multinacionalk in gospodarske sfere je vedno več, podpira pa jih na žalost tudi država. Multinacionalke na univerzah naročajo raziskave, a prepovedujejo objavljanje izsledkov, ki niso naklonjeni njihovim interesom.

Kodeljeve besede pravzaprav pomenijo nekaj hudega, zelo hudega. Če smo nekdanj poznali sovražnika, če smo se mu upirali, če so v nas lahko živeli ideali svobode in demokracije, je sedaj sovražnik skrit. S polic veleblagovnic nam ponuja dobroto, blaginjo. Ne tepe nas, ampak nam obljublja udobno življenje. Ne zapira nas, tem-

dih, pravzaprav o otrocih, ki delijo poljube in objeme, kot bi bila njihova telesa samo blago, kot bi bili rojeni samo za trenutni užitek. In vedno več je deklci, ki jih posiljujejo

tolpe sovrstnikov, sošolcev, mladoletnikov. Nekako po zakonu krdele, katerega na žalost, to vse bolj pozabljamo, ne poznajo samo bulmastifi, ampak prepogostokrat tudi ljudje. Zaradi užitka. Moja prijateljica, ki je tudi sama mama, mi potrjuje, da je to res. Časi so, ko štirinajstletna dekleta tekmujejo, koliko fantov bodo poljubile v enem samem večeru in koliko mladoletnih ljubimcev bodo omrežile v enem popoldnevu. Četudi so to fantje brez obraza in brez imena. Tako, za statistiko. O ljubezni malo ali nič. Telo pa je sredstvo, dobrina, ki je vključena v vsakdanjo potrošnjo.

Opazujem mladino, tu na vasi in jih občudujem, da so taki. Nasmejani, prijazni, pripravljeni, da priskočijo na pomoč. Ne vem, v kaj verjamejo, ne vem, če poznajo

Še o hlapčevstvu Slovencev

Ali je to lahko pozitivno?

Morda bi se kdo vprašal: kako lahko napaka nekega naroda – kot je

na primer hlapčevstvo za Slovence – konkretno postane nekaj pozitivnega? Lahko bi navedli zelo enostaven primer: dar za jezike. Za tem tičita posebna radovednost in odprtost, ki vzbujata dojemljivost za drugačno kulturo. Določena dejstva kažejo, da ima dar za jezike svoje temelje predvsem v psihologiji človeka. To se pravi, da ni dar za jezike – kot pravijo zakoreninjeni stereotipi – toliko odvisen od kompleksnosti materinskega jezika (kot naj bi bili slovanski jeziki), kot tudi ne od pripadnosti tako imenovanemu manjšinskemu narodu. Angleško govoreče prebivalstvo našega planeta se je v zadnjih letih iz etnocentričnega naroda spremenilo v narod, ki postaja vedno bolj zainteresiran in dojemljiv za tuje jezike. V primerjavi z njim, italijanski – veliko manj številni – narod, poleg drugih latinskih narodov, zaostaja. Oz. ostaja etnocentričen narod, t. j. nezainteresiran in nedoemljiv

za tuje jezike-kulture. V tem smislu torej težnja po vključevanju v neko tujo

stvarnost, ki od nas terja, da se ji primerno prilagodimo, ter želja ustreči nekomu, da bi se čutil bolj sprejetega ne izvirata iz neke potlačene potrebe po suženjstvu, marveč iz pristne radovednosti in odprtosti do drugih. Stvar pa je v tem, da, če nam ni jasno, kaj je hlapčevstvo, in se bomo sprenevedali, da nismo v neki meri deležni te dediščine, se radovednost in odprtost lahko zelo hitro sprevrneta v hlinjenost in petolizništvo. Ko

znamo prepoznati skrajnosti, smo sposobni najti zlato sredino. Konec koncev se skrajnosti vedno srečajo med sabo. Tako se za napako, ki po navadi pripada nekemu drugemu narodu, npr. italijanskemu, kot je obnašati se neobzirno in hrupno v nedomačih krajih, ne upoštevajoč tujih navad, lahko skriva občutek manjvrednosti, ki ni prav nič daleč od tiste

karakteristike, ki jo poimenujemo hlapčevstvo. Občutek manjvrednosti se lahko v hipu sprevrne v arogantnost in prepotentnost do drugega. Pomanjkanje zavedanja nas prisili, da se premetavamo iz ene do druge skrajnosti z vsemi možnimi negativnimi občutki. Zavedanje pa nas postopoma osvobaja in nam daje tudi možnost, da konfliktna situacije sprejemamo vse bolj s humorjem in avtoironijo.

Adam Selj

dušenja, da bi najraje spremenili ves svet in odprli vrata vseh norišnic in zaporov. Taki smo bili. Pisali smo poezije, hodili na protestne manifestacije, po cele popoldneve barvali transparente in verjeli, predvsem to. V naše ideale, pa naj so bili dobri ali slabi, pravi ali napačni, glavno je bilo, da smo verjeli. Dajali so nam moč in veselje, bili so vez naših prijateljstev in smisel tistih pomladnih dni, polnih sonca in upanja. In bili smo taki, brez drobiža v žepu kljub študentskemu delu, vedno polni zagona, vedno prepričani, da se je treba upreti. Za pravo stvar. In za svobodo, kajti njeno ime je bilo v naših srcih zapisano z zlatimi črkami.

In mi je težko, ko berem izjavo Zdenka Kodelje, raziskovalca na pedagoškem inštitutu in avtorja številnih člankov s področja filozofije in vzgoje, ki govori o svobodi. Spominja se časov, ki jih mi zametji nismo doživljali, ko je v Slo-

več nam obljublja moč in ugled. In predvsem, nimaš se kam ozreti, da bi si ustvaril podobo o drugačnem svetu. Tale sovražnik je vsepovsod, saj se je ideja globalizacije rodila ravno zaradi večjih ekonomskih dobičkov. In veliki ekonomski interesi vsak dan izpodjedajo našo svobodo. In zdravje. In ideale, ki so že zdavnaj pokopani. Počasi nas zapirajo v velika komercialna središča, od otroštva nam jemljejo sanje in jih zamenjujejo z reklamnimi spoti. Jemljejo nam prijatelje in svobodo, v zameno nam ponujajo prestižne avtomobile in udobna stanovanja. O katerih mi, oblečeni v zguljene kavbojke, nikoli nismo sanjali. In idealov je vedno manj. Skoraj jih ni več, da bi mladi ob njih sanjali, živeli in ljubili. Samo to smo jim dali vedeti, da je vse stvar potrošnje, da se da vse kupiti, porabiti in na novo kupiti.

Tudi lastno telo. Na italijanski televiziji spremljam reportažo o mla-

ideale, ki smo jih poznali mi. Največ se pogovarjajo o avtomobilih in o dobrih službah. Pa jih vseeno občudujem, ker jim je v tem svetu brez vsakršnih vrednot, v tej zmeđi, kamor smo jih neusmiljeno pahnili mi odrasli, uspelo ostati taki, kot so. Še to je težko, ostati pristni in prijazni, da bi verjeli v nedosegljive ideale, od njih ne morem in ne smem zahtevati. Ko pišem tele vrstice in je zunaj prijeten zimski dan, Slovenija praznuje Dan kulture. Tako malo je je, za policami in v zapakiranih čipsih, da je vsaka beseda dragocena. In prav zato je pomembno, da vsi, ki pišemo, še v nekaj verjamemo in da se znamo, za vsako ceno, postaviti v bran resnici. Predvsem na medijih je, kako osamljeni in prepuščeni samim sebi se bodo počutili mladi in, ali bodo našli pravo pot med založenimi policami in lepimi, prestižnimi avtomobili.

Suzi Pertot

Goriški župan Ettore Romoli je 9.2.10 sprejel na občini odbojgarsko moško mladinsko ekipo U14, ki je januarja letos osvojila deželni pokal. Ekipo so spremljali trener Ivan Markič, predsednik goriške Olympie Gregor Šfiligoi, športni direktor Andrej Vogrič, goriški predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj in občinska svetnica Marilka Koršič.

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

24

Ko se včasih, še posebej v lepem vremenu, ko narava kar kliče na plan, sprašujem, kaj sploh počnem za računalnikom, mi pridejo na misel vse tiste lepe stvari, ki govorijo o gozdu in jezerih sredi gozda. Več jih je, a najraje imam knjige, ki govorijo o gozdu in temnih jezerih, takih jezerih, kot je Črno jezero v družini sedmerih Triglavskih jezer. Če niste še bili pri njem, ne veste, o čem govorim, če pa ste bili, veste, in zato nima smisla, da nadaljujem.

Ko sem sam doma, žal se to danes dogaja premalokrat, a se bojim, da se bo večkrat takrat, ko si tega ne bom želel več, se najraje zaustavim ob knjigah.

Večno namreč ne moreš ne brati in ne gledati televizije, pa tudi na internetu ne moreš stalno viseti, čeprav sem se nanj tako navadil, da je postal zares stalnica, ki je, iskreno povedano: na žalost!, že zamenjala jutranje branje natiskanih časopisov.

In nekega dne sem minuli teden kar naenkrat bil sam doma, računalnika nisem odprl, teveček je sam sebi predel neko brezzvezno zgodbo, vstal sem in šel h knjižni omari, tisti, h kateri hodim bolj poredko. Pač preprosto ta velika knjižna omara je in pošteno tudi povem, da ne vem več, katere knjige sem na knjižne police naložil, ker je to knjižna omara, ki ima za take in drugačne čistune čisto neuporabno knjižnico, kot se je o knjižnih omarah, v katerih so na policah dve vrsti knjig, pred kratkim izrazila neka puščoba, ki bo tudi univerzitetni izvedenec, knjižni ljubitelj pa gotovo ni, sicer ne bi take izustil o moji, in ne samo moji!, knjižnici. Pa tudi Canettija gotovo ni bral, izvedenec pust! Sicer bi vedel, da mora biti vsaka knjižnica drugačna, tista prava pa je gotovo natrpna s knjigami, dve vrsti morata biti, če hočeš imeti v lastni knjižnici še presenečenja! Se pravi: na knjižni polici je po navadi dovolj prostora za vrsto knjig, a ker imamo vsi premalo prostora, imamo na isti polici dve vrsti knjig... Vsaka spodobna knjižnica je tako "urejena", vsaj tista, ki jo imamo ljubitelji doma. To nalaganje knjig v dve in več vrste je neuporabno samo v javnih knjižnicah, doma pa je to zakon! V javni knjižnici moraš namreč neko knjigo najti, doma pa jo moraš iskati, v tem je razlika! In čar ter preklestvo obenem! Vsaj zame je tako! In mislim, da je za vsakega ljubitelja knjig tako, pravega ljubitelja namreč! Z žalostjo se spominjam časov, ko smo se zabavljali nad dejstvom, da so nekateri "kupovali knjige na metre", kot se je reklo kupovanju lepo vezanih knjig, ki jih je pred leti morala imeti vsaka meščanska

družina doma lepo na ogled v sprejemnici. Pogled na knjižno omaro namreč pove ogromno vsakomur, ki vstopi v vaše stanovanje, in seveda vam tudi, ko vstopite v tuje stanovanje. Danes je lepo vezane zbirke knjig zamenjal LED, LCD ali plasma televizor izjemnih dimenzij, morda zbirka DVD-jev, a še ti prepuščajo prostor velikim pomnilnikom, digitalna era pač zahteva svoje.

Ostal sem torej sam in brskal sem po knjižnih policah, z veseljem ugotovil, da imam dvojniki te knjige, medtem ko sem pogrešal drugo, skratka: užival sem med jemanjem knjig s polic, da sem lahko videl naslove tistih, ki so v drugi vrsti... In mi je v roke prišla leta 1969 pri Cankarjevi družbi izdana knjiga, kupil sem jo pred leti v antikvariatu, pa čeprav vem, da imam neke druge drugo izdajo te knjige, lepšo, tisto iz leta 1977, vedno pri Cankarjevi.

Trygve Gulbranssen je norveški pisatelj, rojen v današnjem Oslu, nekdanji Kristianii, leta 1894, umrl pa je leta 1962 v kraju Eldsberg, slaven, potešen, saj je s svojo "norveško trilogijo" doživel izjemen uspeh, tak uspeh, ki mu je omogočil dostojno življenje.

V rokah sem držal njegovo knjigo In večno pojo gozdovi ter začel iskati, bil sem uspešen, našel sem jo kmalu, drugo knjigo z naslovom Dediščina gozda. Gulbranssen je prevedel v slovenščino iz nemškega jezika Meta Severjeva, njegovi romani so do danes izšli v več kot trideset milijonih izvodov, tudi na Slovenskem so imeli (in še imajo!) neverjeten uspeh.

Samotna kmetija sredi neizmernih norveških gozdov, Bjørndal, stari Dag in mladi Dag, ki reši tujega otroka, a ga v zameno požre ledeno jezero, Adelajda, ki ob koncu vzame pero in piše..., vmes pa tišina in večna pesem gozdov, divjine in ljubezni do lastnega rodu, zemlje, gozdov.

Vse to mi je prišlo na misel in še več!

Uf, kako se je to bralo!

In ob takih trenutkih učene puščobe postanejo smešne, predvsem tiste, ki govorijo, da "gre za romantični realizem"! Iz vsakega lista Gulbranssenove "norveške trilogije" namreč diha večna pesem gozdov in življenja, klenost divjine in mož, ki so še bili možje, žena, ki so še bile žene!

Mimogrede: današnji bog Google le ni tako velik bog, kot si zmotno mislimo: o Gulbranssenu boste našli bore malo, niti tega ne boste izvedli, ali je sploh bil preveden v italijanski jezik ali ne.

Njegove knjige pa se še danes berejo. In kako se berejo!

Trygve Gulbranssen

POGOVOR Nataša Nardin, direktorica in odgovorna urednica TV Primorka

Novosti ob prehodu na digitalno oddajanje televizijskih programov

Slovenija s 1. decembrom 2010 prehaja z analognega na digitalno oddajanje televizijskih programov. Za vse, ki televizijske programe spremljajo preko kableske, satelitske ali internetne televizije, ta prehod ne bo pomenil nikakršne spremembe. Vsi tisti, ki so odvisni od strešnih oziroma sobnih anten, pa se bodo morali novemu načinu oddajanja prilagoditi z nakupom primerno opremljenega televizorja oziroma bodo morali svoj obstoječi televizor nadgraditi s posebnim dekodiranjem. V nasprotnem primeru slovenskih televizijskih programov po zgoraj omenjenem datumu ne bo mogoče več spremljati, saj bodo analogni oddajniki ugašeni. Nataša Nardin, direktorica in odgovorna urednica TV Primorka, je že pred časom kot prva opozorila na težave, ki jih znajo imeti Slovenci v Italiji zaradi nekompatibilnosti slovenskega in italijanskega sistema kodiranja digitalnega signala. Zato smo z njo malo obširneje poklepetali o tej aktualni temi.

Kakšne so prednosti digitalizacije?

Za nas konkretno, TV Primorka, so prednosti v tem, da se nam je preko prvega slovenskega multipleksa, na katerem smo v zahodnem delu Slovenije vključeni skupaj s tremi programi nacionalne televizije, TV Koprom, A kanalom, Pop TV, TV Piko in TV 3, vidno polje zelo razširilo in tako danes pokrivamo približno območje treh statističnih regij; obalno-kraške, notranjsko-kraške in Goriške v celoti, saj do zdaj goriške regije nismo pokrivali v celoti. 15 let smo se trudili, a nam s signalom ni uspelo pokriti Idrije in Cerknega, ki sta za našo televizijo zelo zanimivi območji. Hkrati pa smo odslej tudi na območju slovenske Istre vidni iz zraka. Do zdaj so nas lahko tam gledali samo preko kableskega sistema. To seveda pomeni, da z oddajnimi točkami na vseh teh območjih skupaj z vsemi ostalimi osmimi programi na prvem slovenskem

multipleksu pokrijemo tudi velik del italijanskega ozemlja ob meji. Strokovnjaki pravijo, da so ti signali močnejši in segajo globlje v notranjost države.

Kaj pa bolj na splošno, kaj pomeni prehod z analognega na digitalno oddajanje?

Prenosi signalov so dosti boljši in lahko rečem, da bodo imeli ljudje boljšo sliko. Digitalizacija je pomembna zato, ker se s tem ureja zmeda v zraku. Vemo, da je analognih frekvenc zelo veliko in so že motile ena drugo, tudi čez mejo, naše sprejemanje italijanskih programov in obratno. Frekvence se bodo s prehodom na digitalno oddajanje sprostile, tako da jih bodo lahko namenili drugim zadevam, ki tečejo v zraku, na primer za brezžične in širokopasovne povezave. Multipleks pomeni, da je na eni frekvenci zbranih devet programov in vsi so enake kakovosti. Tako bomo odslej lahko mi nemoteno spremljali italijanske programe, gledalci v Italiji pa te naše programe, če bodo imeli primerne dekodirne.

Prav pri tem pa se zapleta, kaj ne?

Problem izhaja iz tega, da so se različne države v Evropi odločile za različno kodiranje. Tiste, ki so se prej odločale, kako bodo kodirale digitalni signal, so se odločale v glavnem za način Mpeg2, tiste, ki so se kasneje, med njimi tudi Slovenija, pa so se odločile za naprednejši sistem kodiranja Mpeg4. To pomeni, da uporabniki z dekodirji za Mpeg2, signala, kodiranega v Mpeg4, ne bodo mogli videti, oziroma, da bomo v Sloveniji lahko spremljali italijanske programe, obratno pa to ne bo mogoče.

Kaj morajo torej do decembra postoriti gledalci, ki bi radi v Italiji še naprej spremljali slovenske televizijske programe?

Televizorje z vgrajenim Mpeg4 načinom je mogoče kupiti tudi v Italiji, pri tem pa je treba biti pozoren na oznake. Pomembno je poudariti, da ni nujno,

da bo v Italiji kupljen Mpeg4 ustrezen, saj obstaja poleg tega osnovnega naziva Mpeg4 še en kup drobnih podnazivov oz. kriterijev, ki jih morajo imeti televizorji na slovenskem tržišču že vgrajene. In v Sloveniji je tako, da če vam televizijski aparat po priklopu na anteno ne dela, ga lahko nesete nazaj in zahtevate vračilo kupnine ali zamenjavo z ustreznim. Več o tem je mogoče prebrati na spletni strani APEK (op. p. Agencija za pošto in elektronsko komunikacijo) ali RTV Slovenije, kjer je vse zelo dobro opisano. Ob nakupu je treba jasno povedati, za kaj ga boste potrebovali, saj je lahko za sprejemanje preko kabla televizor v redu, za sprejemanje preko zraka pa ne.

Če že imate televizor, ki nima ustreznih Mpeg4 nastavitev, je druga možnost nakup dekodirja?

Tako je. Kupiti je mogoče dekodir Mpeg4 SD za standardno ločljivost ali Mpeg4 HD za visoko

ločljivost, ki je nekoliko dražji. Cene so od 80 evrov naprej za standardno ločljivost, za HD pa od 120 evrov dalje.

Z lanskim decembrom se je začelo enoletno obdobje vzporednega, analognega in digitalnega oddajanja. Že imate kakšne povratne informacije s strani gledalcev?

Ljudje se že odzivajo. Oglasil se nam je na primer gledalec iz Cerkljanskih hribov, kjer so zelo težko dobili kakšen čist analogni signal. Povedal je, da ne more verjeti, da lahko danes z digitalnim sprejemnikom dobi devet programov in to s čisto sliko, saj je imel do zdaj za vsak program svojo anteno, pa ojačevalce in ne vem kaj. Danes se z eno anteno lahko dobi vse.

Ali na vaši televiziji že konkret-

no opazite vpliv razširjenega območja gledanosti?

Trenutno je še prekratek čas za ocene, saj v bistvu vzporedno oddajamo šele od 28. decembra. Ključno nas ljudje, ki bi radi že danes videli povsod vse, a to pokrivanje še ni optimalno in naj bi bilo do konca leta. Na Goriškem nas že dobro poznajo, povsod pa ne, kar pomeni, da moramo tudi sami narediti nekaj na tem. Eno močno predstavitevno akcijo. Povsod tam, kjer nas vidijo, mora-

mo biti programsko prisotni, sicer to nima smisla. Seveda to pomeni tudi nova tržišča, in če smo spretni, bomo to znali izkoristiti. V Sloveniji se nam je doseg gledalcev iz zraka po zaslugi digitalizacije povečal za 122 odstotkov.

Imate podatke o razmerju med sprejemanjem televizijskih programov preko zraka, kabla, interneta in satelita?

V Sloveniji je zelo veliko gospodinjstev priključenih na kablesko omrežje oziroma na omrežje internetne televizije. V Italiji je slika povsem drugačna. Tam je kableskih priključkov zelo malo in večina ljudi še vedno prejema signal iz zraka. Pri nas je s t. i. prijemnim signalom (signal iz zraka) pokritih 30 odstotkov gospodinjstev, ostalo je na kablju ali internetu. V mestnih središčih televizijo s signalom iz zraka spremlja še manjši odstotek gospodinjstev.

Kako vam je, glede na konkurenco, uspelo priti na prvi slovenski multipleks?

To je bil za nas zelo velik projekt, ker sprva prostora na njem ni bilo dovolj. Ker je to edini trenutno delujoči multipleks v Sloveniji, smo seveda hoteli vsi nanj. Prednost smo imeli zato, ker analogno oddajamo. Operater tega prvega multipleksa so Oddajniki in zve-

ze RTV Slovenija, torej je nekakšen nacionalni multipleks.

Sledili naj bi mu še drugi. Kdaj? Po predvidevanjih naj bi začel že čez pol leta delovati drugi multipleks. Njegov operater naj bi bila norveška družba Norgering. Nanj naj bi se preselili komercialni programi. Kako bo z nami, je še odprto vprašanje. Z oddajniki in zvezami imamo pogodbo do 1. decembra 2010. Takrat bo vse odvisno od pogojev, od tega kakšne bodo cene, in podobno. TV Slovenija ima s tem prvim multipleksom tudi druge načrte, v smislu tematskih, kulturnih kanalov, in podobno. Že zdaj so programi, ki čakajo, da pridejo na drugi multipleks. Gre za vse tiste programe, ki ne oddajajo analogno in so samo na kablju. To so Info TV, RTS plus, športni kanali... Imajo že dovoljenje za digitalno oddajanje, a čakajo na drugi multipleks. V kratkem naj bi bil zunaj tudi že razpis za tretji oziroma C multipleks, ki pa bo predvidoma rezerviran za predvajanje v visoki ločljivosti (HD). Potem se lahko zgodi tudi, da bo prišlo do plačljivih vsebin na teh multipleksih, skratka, zgodba je... neskončna.

Omenili smo že, da digitalizacija pomeni širše območje pokrivanja onkraj meje. Kaj konkretno to pomeni?

TV Primorka je bila na Goriškem onkraj meje do zdaj vidna z oddajnikov na Trstlju in Sveti Gori. Zdaj pa smo v zraku tudi na obalnem delu, kjer imamo oddajno točko na Belem križu, kar pomeni tudi celotno tržaško območje. V prihodnjih nekaj mesecih bodo vklopili tudi oddajnike na Kamnškem, Golem brdu in na Kaninu, ki bodo tudi zelo pomembni za gledalce onkraj meje.

Bi ob koncu pogovora izpostavili še kaj?

Morda tole, da velja pred nakupom novih televizorjev, če se ljudje odločijo za to varianto, malo počakati, saj naj bi se po zagotovilih strokovnjakov televizijski sprejemniki do prehoda na samo digitalno oddajanje pocenili tudi do 40 odstotkov. Vse tiste, ki se bodo odločili za nakup dekodirja, pa bi posvarila pred morebitnimi prevaranti, ki bi za vklop dekodirja, kar je povsem enostavno, zahtevali še dodatno plačilo, sicer pa lahko vsa vprašanja s tem v zvezi pošljete tudi na naš spletni naslov televizija@tvprimorka.si.

Nace Novak

V italijanski televizijski oddaji Sottovoce

Nenavaden narodnostni spodrsrljaj Tanje Romano

V začetku meseca je bila naša kotalkarska šampionka Tanja Romano gostja v znani nočni televizijski oddaji vsedržavne mreže RAI Sottovoce, ki jo vodi sloviti Gigi Marzullo. Oblika vsakodnevnega televizijskega srečanja na Raiuno je že celo vrsto let preverjena, gre za daljši, polurni pogovor z osebnostjo z raznoraznih področij. Voditelj v precejšnji meri koplje tudi v zasebno sfero intervjuvanca, njegova značilnost so tudi čisto filozofska, dvoumna ali nepričakovana vprašanja, ob katerih je sogovornik večkrat dokaj v škripkih. Precej začudenih odzivov je v naši športni srenji, pa ne samo, vzbudila Tanjina izjava, da se počuti stoddotnostno Italijanka. Natančneje, novinar je Romanovo dvakrat zaporedoma vprašal – ko sta govorila o Trstu – ali se čuti Italijanka (drugič tudi, če stoddotnostno), in ona je obakrat odgovorila pritrdilno.

Uredniku športnih strani na Primorskem dnevniku Aleksandru Korenu se je večkratna svetovna

prvakinja nato nekaj dni po oddaji javno opravičila, češ da se je napačno izrazila, kar je bila posledica utrujenosti ob koncu izčrpavajočega pogovora z vča-

nem življenju (ljubezen, varanje, morebitne avanture v svetu kotalkanja ipd.), kar lahko človeka kajpak zmede in spravi v zadreg. Poletova vrhunska športnica

se je odgovorom na tovrstna vprašanja spretno izognila, kot je sicer sploh v njenem stilu. Nismo pa pri njej prepoznali dejstva, da z izjemo navezanosti na rodno mesto Trst sploh ni omenila svojih korenin, narodne pripadnosti slovenski skupnosti v Italiji, niti kluba, ki ga predstavlja. Razumljivo bi bilo, da bi se teh tem ne dotaknila, ko bi ne bila izzvana, jo je pa ob koncu intervjuja Marzullo prav izrecno o tem povprašal (očitno osveščen, da gre za manjšinko), zato čudi njeno odrezavo zadržanje.

Kakorkoli že, nastop elegantne Tanje Romano v oddaji Sottovoce je bil drugače zanimiv, že sploh prisotnost na tistem mestu pomeni določeno priznanje, da je najboljša zamejska športnica zadnjega desetletja in "najtrofejnejša" v zgodovini pomembna in cenjena medijska osebnost. Pri Marzullo se namreč ne pojavi ravno vsakdo. Intervju z Romanovo si je ogledalo milijon tristo tisoč ljudi, več kot dvajset odstotkov gledalcev s tedaj odprtim televizorjem je izbralo prav Raiuno in pravolasko v črni obleki. Vprašanja so se drugače vila okrog Tanjine športne kariere (videti je bilo, da se novinar na njen šport ne spozna ravno dosti), njenega studija, skomin po nastopanju v javnosti in kot

rečeno bolj intimnih zadev, pri katerih je bil nočni ptič italijanske televizije najbolj prodoren in radoveden. Zvezda svetovnega umetnostnega kotalkanja je povedala marsikaj zanimivega, v pogledih ni bila banalna, svojo zasebnost pa je skrbno branila, kar je navsezadnje moral sprejeti tudi njen sogovornik. Skratka, glavnini gledalcev je bržkone zapustila zelo dober vtis, žal pa je z nerodnim spodrsrljajem dejansko izdala svojo narodno skupnost, ki že tako v tako odmevni javnosti nima prav veliko vzvodov za dokazovanje svoje prisotnosti in svoje uspešnosti. Prav nenavaden je, da je aktualna svetovna prvakinja v kombinaciji pozabila na svojo pripadnost in na svoj materni jezik, kar je – kot je tudi sama dejala v zadnjem pogovoru za Primorski dnevnik – navadno

glasno poudarjala, ne nazadnje tudi v intervjuju za dnevnik Il Piccolo. Od polurnega vrtanja v soju žarometov je sicer čisto mogoče biti povsem izmučeni, vseeno pa tega ne bi pričakovali od osebnosti, ki je ne nazadnje spregovorila pred predsednikom republike Ciampi. Nekateri so pri nas tolmačili, da je šlo v tem primeru pri njej za računico, češ da čaka na pokrovitelje iz večinskega okolja oziroma na službo v katerem od vojaških rodov. Teza pa menda ne stoji pokonci, če vemo, da je eden njenih najbolj konkretnih sponzorjev že kar nekaj let prav Združenje slovenskih športnih društev v Italiji... Pač, oddaja je mimo, priložnost zamujena. Tanjin pogovor z Marzullo si je moč ogledati na spletni strani www.rai.tv.

HC

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Pirati Civitavecchia – Polet Kwins 6:1

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Rangers Udine – Kras 0:4

Moška B2 liga: Kras – Lavis Trento 5:0

NOGOMET

Elitna liga: Kras – San Luigi 3:2

Promocijska liga: Juventina – Lumignacco 0:1, Villesse – Vesna 2:1

1. amaterska liga: Medea – Primorec 4:2

2. amaterska liga: Breg – Begliano 2:1,

Primorje – Fiumicello 1:0, Zarja/Gaja –

Pieris 0:1

KOŠARKA

C1 liga: Jadran – Padova 52:69

C2 liga: Bor – Fagagna 72:70, Breg – Ronchi 74:61

D liga: Pertole – Kontovel 79:50

ODBOJKA

Ženska C liga: Bor/Breg – Talmassons 1:3,

Sloga – Pordenone 0:3

Moška C liga: Soča – Sloga 2:3, Prata –

Olympia 3:0, FerroAlluminio – Val 3:0

Ženska D liga: Il Pozzo – Kontovel 0:3,

Govolley – Fincantieri 3:0

Moška D liga: Naš Prapor – Reana 3:0